

Lovforslaget som helhed sættes til forhandling.

Forhandling

Svend Auken (S):

Det siges, at vi lever i paradoksernes tidsalder. Efter min opfattelse er det største paradoks, vi har, at menneskers dygtighed og klogskab vokser hver sin vej. Mennesket bliver på den ene side bedre og bedre til at beherske naturen, til at omforme, omskabe den, opfinde nye stoffer og materialer, nye indgreb i arveprocesserne, nye styrings- og transportmidler. Men samtidig med sin dygtighed og beherskelse af yderverdenen svinder på den anden side menneskets evne til at forstå sig selv og udnytte sin indre styrke, sin menneskelighed.

Der er noget paradoksalt over et samfund, som kalder sig et informations- og kommunikationssamfund, men hvor mennesker har mindre og mindre at meddele hinanden. Kræfterne, opfindelserne bruges især til at tilfredsstille behov, vi knap nok anede vi havde, og til at udvikle teknikker, der får mennesker til at føle sig hjemløse i deres egne samfund. Mest paradoksalt er det, at de bedste hjerner, de fineste forskere, de fornemste laboratorier og maskiner, de dyreste materialer i verden bruges til at udvikle våben, der i deres yderste anvendelse kan udslette alt liv på kloden i en evig nuklear vinter. Og samtidig bliver de egentlige grundlæggende menneskelige behov for føde, klæder, varme, bolig, arbejde, uddannelse, medmenneskelige udfoldelser forsømt stadig mere.

Også den danske virkelighed er fyldt med paradokser og selvbedrag. Lytter man til ministre og regeringspolitikere og radikale medløbere, går alt strålende. Det er helt fint, siger de borgerlige, at man i en økonomisk opgangstid uddyber de økonomiske og sociale skel: netop når det går endnu bedre for os, der har det godt, er det vigtigt, at vi husker at skære ned på deres levestandard, som i forvejen havde det skidt. Med næsten 300.000 arbejdsløse, hvor knap halvdelen har været ledige i mere end 1 år, og hvor ¼ er under 25 år, hævder det borgerlige flertal, at det er absolut nødvendigt at fjerne hele den aktive beskæftigelsespolitik – jobskabelse, ungdomsgaranti, arbejdstilbud til langtidsledige, ned-

sættelse af arbejdstiden og fordeling af arbejdet – og erstatte den med tvivlsomme uddannelsetilbud, som der ingen penge er afsat til, og forringet understøttelse.

Karakteristisk nok er regeringens største succes på det sociale område det stærkt stigende antal tildelinger af social førtidspension. Alene i år er antallet af nye førtidspensionister vokset med 41 pct., og ansøgernes antal vokser endnu kraftigere. Til næste år begynder udstødningen af langtidsledige at virke, og kørerne for at komme på pension vil blive endnu længere. Danmark spaltes langsomt i to, et Overdanmark og et Underdanmark, og den ene halvdel har sat sig til herre over den anden.

Finansloven er et nedfrosset billede af det delte samfund. På tredje år skal dagpenge- og efterlønsmodtagere overhovedet ikke have nogen indkomstfremgang, de skal fortsat tåle en betydelig realindkomstnedgang. Til gengæld vil deres kontingenter til A-kassen blive sat i vejret allerede fra 1. januar 1985 og igen i forbindelse med de borgerliges såkaldte dagpengereform. Sociale ydelser til børnefamilier og bistandsmodtagere og pensionister reguleres kun med 2 pct., selv om priserne er steget med næsten 7 pct. det sidste år.

Det borgerlige flertal afviste i går socialdemokratiets forslag om regulering af dagpenge og sociale ydelser med 5 pct., svarende til lønudviklingen, med henvisning til, at det var alt for dyrt at bevare netop disse menneskers levestandard. Det gjorde man også for 1 år siden. Dengang afviste man også et forslag fra os om at fjerne leasingfiduserne. I mellemtiden har alene disse fiduser, der kommer de bedst stillede til gode, kostet statskassen mere, end hele reguleringen af dagpengene ville have kostet. Det siger desværre meget om et samfunds værdisæt, at leasingadvokater og skattetænkere betragtes som produktive, mens lønninger til hjemmehjælpere og buschauffører er unyttige omkostninger. Advokaten, der årligt legalt lænser statskassen for millioner, er ministres rådgiver, men selv den mindste synder mod dagpengelovgivningen pådømmes med den største strenghed.

Den krise, der vedblivende ryster vores samfund, er på overfladen økonomisk, men i dybden er den snarere moralsk. Det er menneskeligt, vi ikke slår til; det er solidariteten, vi ikke magter. Og desværre går regeringen

[Svend Auken]

forrest i tilsløringen og i selybedraget. Under gårdsdagens debat blev Danmark nærmest fremstillet som et økonomisk mirakel, et under. Det er vist et meget underligt under. Al den megen borgerlige selvros om økonomisk succes klinger hult. Lad os se på et par kendsgerninger.

I perioden fra 1980 til 1982 led hele den vestlige økonomi et alvorligt tilbageslag. OECDs arbejdsløshed voksede i disse år fra 19 millioner til 34 millioner. Væksten var negativ; det vil sige, at produktionen faldt og dermed efterspørgslen i de lande, Danmark skal samhandle med. Samtidig steg renten, og i de fleste lande kom der betydelige underskud på de offentlige budgetter.

Denne negative spiral ramte naturligvis også Danmark med stigende arbejdsløshed, stigende rente, stigende underskud og svigtende afsætning, naturligvis – det var uundgåeligt i et lille, åbent samfund. Og det ramte naturligvis også det parti, der havde regeringsansvaret, i dette tilfælde socialdemokratiet, selv om alle ved, at det var en mindretalsregering, og at alle beslutninger blev truffet sammen med et eller flere af de borgerlige partier, der i dag bærer den borgerlige regering. Den nedgangsperiode er naturligvis et fælles ansvar, men kun socialdemokratiet vedstår sin del af ansvaret.

Til trods for vanskelighederne lykkedes det imidlertid at opnå fire afgørende strukturelle forbedringer. For det første en forbedring af konkurrenceevnen med 16–18 pct., for det andet en hård, men nødvendig realtilpasning af hele befolkningens levestandard, for det tredje en opbremsning af væksten på de traditionelle udgiftsområder uden meningsløse nedskæringer og med et stadig bedre samarbejde mellem den offentlige og den private sektor og for det fjerde en begyndende drejning af social- og arbejdsløshedspolitikken væk fra passiv understøttelse over til aktivt arbejde, ungdomsgaranti, jobskabelse, jobtilbud, produktive beskæftigelsesplaner og øget fritid.

I de sidste to år er billedet vendt. Alle de ydre vilkår for dansk økonomi er blevet forbedret, væksten i udlandet er ikke længere negativ, den er i år f.eks. 4½ pct. i hele OECD-området, renten er faldet, de relative energi- og råvarepriser er også faldet, og det store amerikanske handelsunderskud hjælper godt til. Danmark har fået chancen i kraft af

gunstige ydre konjunkturer og den forbedring af konkurrenceevnen, der skete under den tidligere regering.

Hvordan har vi så udnyttet vores chance? Ja, for det første er arbejdsløsheden stadig 20.000–25.000 over det niveau, der var gældende i sommeren 1982, da regeringen kom til. For det andet er Danmarks underskud over for udlandet vokset i 1984 fra 10–11 mia kr. til godt 18 mia kr., uden at regeringen har rørt en finger bortset fra naturligvis at skære yderligere ned på de svages levestandard, til trods for at det er de vejbjærgedes forbrug, der er skudt i vejret. For et år siden lovede man os et underskud på 8 mia kr. i år. Det var dengang der var valg. Nu bliver det 125 pct. højere, end man sagde for et år siden. For det tredje er rentespændet imellem os og udlandet ikke blevet mindre, navnlig ikke når man ser på realrenten. Endelig for det fjerde er eksport og investeringer nok steget pænt i de første 9 måneder i år, men nu løjer de desværre af, og alle prognoser venter høj ledighed i resten af dette årti, hvis regeringens politik føres videre.

Alle disse problemer – og de er alvorlige – er naturligvis ikke alene en forkert økonomisk politik skyld i, men de burde mane til eftertanke, inden det borgerlige flertal kvæles i selvros. I år og måske til næste år har vi vinden i ryggen, og endda er det borgerlige Danmark ikke noget kønt syn. Men hvordan bliver vilkårene, hvis vinden skulle vende og igen gå dansk økonomi imod, når regeringen fortsætter med at grave grøfter og rive de sociale sikkerhedsnet itu?

Når socialdemokratiet vender sig kategorisk imod den borgerlige politik, skyldes det metoden, byrdefordelingen og perspektivet. Regeringens metode går ud på, at man i ubeklippet arrogance undlader at forhandle med berørte grupper og mennesker, inden man griber ind – med den virkning, at resultaterne bliver skæve og dårligt gennemarbejdede. Jeg nægter at tro, at finanslovsforliget mellem regeringen og de radikale var blevet helt så slet et forlig, hvis man havde brugt et mindstemål af demokratiske metoder i dets forberedelse. Hvis man i stedet for mørklagte forhandlinger mellem konservative ministre, radikale politikere og ideologiske embedsmænd havde slået døren op for åbne forhandlinger mellem de kommunale organisationer, de faglige organisationer og sagkyndi-

[Svend Auken]

ge, tror jeg, man aldrig var nået frem til afskaffelse af jobskabelsen og til det umenneskelige angreb på de langtidsledige eller til det makværk, man kalder en dagpengereform. Jeg tror heller ikke, at resultatet i forhold til kommunerne var blevet helt så ubrugeligt, hvis man havde forhandlet med dem først.

Det, der f.eks. netop i dag er blevet vedtaget vedrørende kommunerne og amterne, indebærer en ny statsskat på 4,5 mia kr. på en såkaldt konjunkturgevinst, uanset at mange kommuner slet ingen andel har haft i denne konjunkturfremgang. Det svarer til, at man opkræver selskabsskat også af virksomheder, der giver underskud. Det er tåbeligt, og loven vil ramme meget dybt i de kommuner, der i forvejen har det svært.

Regeringens forkerte optræden kommer også til udtryk i lægekonflikten, som udelukkende er skabt og forværret af indenrigsministerens kluntethed i sagen.

Først lader man sygesikringens forhandlingsudvalg forhandle hele efteråret 1983. Man bliver så enige i begyndelsen af januar i år. I næsten fire måneder sylter indenrigsministeren sagen, helt frem til den 25. april 1984, hvor hun godkender overenskomsten, hvorefter hun den 26. april 1984 uden forudgående forhandling foreslår folketetinget, at man piller de vigtigste reguleringsbestemmelser ud af den netop godkendte overenskomst.

I forståelig vrede over ministerens og regeringens optræden kom der en lovlig konflikt med de nødvendige varsler, hvor lægerne frigjorde sig for denne overenskomst. Ministeren og regeringen foretog sig intet for at afværge konflikten eller undtage uskyldige patienter fra dens virkninger.

Nu har konflikten løbet i fire måneder – ikke til skade for lægerne, de tjener såmænd det samme, som de hidtil har gjort, og ikke til skade for kommunerne, det offentlige, for de sparer penge, men til skade for patienterne, til skade for børnefamilierne, pensionisterne og de kronisk syge.

På trods af vanskelighederne lykkedes det igen sygesikringens forhandlingsudvalg at nå til enighed med lægerne, og atter slog ministeren spillet over ende.

Som jeg sagde før, er det patienterne, der må undgælde, og det kan blive svært at bevare vores sygesikringssystem og princippet om vederlagsfri sygdomsbehandling i Dan-

mark. Måske er ministeren og regeringen stadig tilhængere af lægeafgifter, men flertallet her i landet ønsker at lade journalen veje tungere til i sygdomsbehandlingen end tegnebogen.

Socialdemokratiet har gentagne gange krævet, at regeringen bringer konflikten til ophør gennem forhandlinger. Statsministeren må selv gå ind i sagen, og det må ske omgående. Med sagen overladt til indenrigsministeren er der efter vores opfattelse ingen udsigt til løsning. Jeg skal sige allerede nu, at socialdemokratiet naturligvis i begyndelsen af det nye år, hvis konflikten stadig ikke er løst, vil rejse en forespørgselsdebat om emnet her i folketetinget.

Desværre er det ikke kun regeringens metode, der er gal, det er også byrdefordelingen. Arbejdet med finanslovforliget, med finansloven, og navnlig forliget med de radikale har med al ønskelig tydelighed demonstreret, hvor skæv denne byrdefordeling er.

Endelig er der perspektivet i regeringens politik, som, selv om det måske ikke er målet for regeringen, uvægerlig fører til et tvedelt, et spaltet, Danmark.

Disse tre regeringsskavanker: manglende samarbejdsvilje og -evne, skæv byrdefordeling og et forkert perspektiv, kan vise sig fatale ved håndteringen af forårets vigtigste spørgsmål: arbejdsmarkedslovgivningen, overenskomstsituationen, skattereformen og sikkerhedspolitikken.

Vores syn på disse fire spørgsmål er velkendt. Vi har til stadighed advaret regeringen og de radikale mod den nu aftalte arbejdsmarkedslovgivning. Vi har opfordret til, at man tænker sig om og forhandler det hele forfra igen. Det er vanvid, hvis man ikke er meget sikker i sin liberale sag, at slå så meget i stykker på arbejdsmarkedet, som der desværre nu lægges op til.

Det er også nødvendigt at se på overenskomstsituationen. Tror man virkelig, at man får en fredelig løsning med den bebudede arbejdsmarkedslovgivning: stigende profitter, faldende realløn og så et reelt nul-oplæg, og jeg går ud fra, at det er et reelt nul-oplæg fra regeringens side, nemlig nul lønstigninger og nul arbejdstidsnedsættelse, som jo er regeringens råd til arbejdsmarkedet. Man kunne sige det sådan, at hvis du bøjer dig i støvet for mig, skal jeg love dig et spark bagi. Det synes man at sige til den danske lønmodta-

[Svend Auken]

ger. Efter vor opfattelse er det en uklog politik. Socialdemokratiet har i sit program »Den solidariske vej« påvist, hvordan det er muligt at opnå både lavere ledighed og mindre underskud, hvis man kombinerer en retfærdig indkomspolitik med en dristig nedsettelse af arbejdstiden. Fulgte man den recept, ville en fredelig og fornuftig løsning af overenskomstsituationen være inden for rækkevidde. Nu ser det næsten håbløst ud.

Hvad angår skattereformen, er regeringen tilsyneladende ved at komme til fornuft, selv om noget tyder på, at det er en langsom proces. Vi skal gøre, hvad vi kan for et positivt udfald af forhandlingerne.

Endelig håber vi i det nye sikkerhedspolitiske udvalg at nå frem til en konstruktiv og fremadrettet enighed om den rigtige blanding af aktiv fredspolitik og nødvendig forsvarspolitik.

Selve NATO-medlemskabet er ikke til debat, men der er behov for en drøftelse af, hvilken politik Danmark skal følge inden for NATO. Den nyscavenianisme – dvs. janteloven overført til sikkerhedspolitikken – som desværre også præger den i øvrigt interessante rapport fra embedsmandsudvalget, det såkaldte Dyvigudvalg, deler vi naturligvis ikke i socialdemokratiet. Vi ønsker en aktiv linje, og det selvfølgelig udgangspunkt må være folketingets 3. maj-dagsorden.

Oftentimes har man kritiseret socialdemokratiet for nytænkning på sikkerhedspolitikken område. Ingen har med rette kunnet rette den samme kritik mod den borgerlige regering og de borgerlige partier her i folketinget. Måske kan vi i det forestående udvalgsarbejde finde et nyttigt forum for en ny enighed i dansk sikkerhedspolitik på et fremadrettet, et aktivt grundlag. Forsøget må gøres, selv om det ikke bliver let.

Socialdemokratiet har ikke megen tiltro til den nuværende regering; fra den skal man normalt ikke vente sig noget positivt. Vi vil derfor fortsætte en konsekvent, men konstruktiv oppositionspolitik med det klare sigte at hidføre et regeringsskifte efter næste valg, så vi igen sammen kan hele sårene i det danske samfund i positiv nytænkning og samarbejde på tværs af skellene.

Desværre mærker vi for tiden ingen særlig hjælp fra socialistisk folkeparti. Ved tidligere debatter har socialdemokratiet med vilje undladt at kommentere de mange angreb fra

SF mod socialdemokratiet og dansk arbejderbevægelse i øvrigt. Det gjorde vi, fordi vi mente, det gjaldt den fælles kamp mod den borgerlige regering.

Det agter vi ikke at gøre mere. Mange har fejlt tydet vores tilbageholdenhed som en frygt for SF, og de mange og undertiden meget ubehagelige angreb på socialdemokratiet og mistænkeliggørelsen af dansk fagbevægelse tyder på, at der i al fald er en del SF'ere, der har misforstået situationen fuldstændig. Sandheden om SF er – til trods for mange og gode synspunkter i enkelte sager – at partiet endnu ikke har evnet at fremlægge samhængende og overbevisende svar på et eneste af tidens store problemer. Alt for ofte løses problemerne ved fraser og kortslutninger. I sikkerhedspolitikken skaber man ikke tillid til sine atomvåbensynspunkter, som vi et langt stykke af vejen deler, hvis det eneste svar, man har på forsvaret af Danmark, er øjeblikkelig udmeldelse af NATO og afskaffelse af ethvert forsvar fra den ene dag til den anden.

I Europapolitikken kan man ikke klare sig med blot at sige: ud af EF – og så i øvrigt ikke mene noget. Og i den hjemlige økonomiske politik bliver man nødt til at afklare sin stilling til en styring af det offentlige udgifter og behovet for en stram indkomspolitik for alle grupper. Ved denne finanslov har partiet desværre ikke givet lodige svar fra sig. Man har kun fremlagt, som vi forstår det, ufinansierede overbudsforslag.

Vi deltager gerne i en debat med SF og vil gerne hjælpe til med den nødvendige afklaring af de store spørgsmål, hvis besvarelse er forudsætningen for et levedygtigt alternativ til den borgerlige regering, men vi finder os naturligvis ikke i det, vi alt for ofte opfatter som en antisocialdemokratisk pop- og overbudspolitik. Kræfterne må samles om et overbevisende modspil til den borgerlige regering.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt i al stilfærdighed spørge hr. Svend Auken, om socialdemokratiets sammenhængende svar på den økonomiske krise og andre kriser her i samfundet er for det første den solidariske vej og for det andet den udenrigspolitik, som socialdemokratiet fører for øjeblikket, for så vil jeg nok sige, at

[Ingerlise Koefoed]

så kan det være, det kniber for nogle af os andre at se sammenhængen.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Hvem der er hovedfjenden, synes jeg nok man blev lidt i tvivl om efter afslutningen af hr. Svend Aukens indlæg her.

Jeg erindrere, at hr. Svend Auken startede sit indlæg med at snakke om paradokser, om, at vi lever i en paradoksal tid, og det er jo rigtigt, men kunne hr. Svend Auken så ikke, inden der spredes for meget forvirring om forholdet til SF, forklare os vedrørende dette dagpengeforlig, som hr. Svend Auken med rette angreb meget hårdt heroppefra, hvorfor hele den socialdemokratiske fagbevægelse i København – og det sker også ude omkring i landet – demonstrerer her kl. 16.00 på slotspladsen med krav om en folkeafstemning om dette dagpengeforlig, ligesom den også meget gerne ser, at man stemmer imod finansloven ved tredje behandling? Kunne hr. Svend Auken forklare det paradoks for SF?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

En af Kasket Karls yndlingsreplikker er: »Er der en, der fisker efter et hak i tuden?« Jeg tror, det var det, hr. Svend Auken gjorde her. Hr. Svend Auken forsøgte sig med at kritisere SFs ændringsforslag til finansloven som »ufinansierede overbudsforslag«.

Det, der er tale om, er jo, at SF foreslår ting, som socialdemokratiet før foreslog. Lad mig tage et eksempel med en af de største poster i vores udgiftsforslag. Det er en opregulering af dagpengene til et niveau, der ville have været gældende, hvis ikke regeringen havde stoppet pristalsreguleringen af dagpengene. Det var faktisk det, der var socialdemokratisk politik for et par år siden, men som så ofte før er det gået sådan, at socialdemokratiet hurtigt forlader sin politik, hvis det bliver for dyrt.

Når vi så opretholder synspunkterne, når vi ikke vil flygte og gå over til at acceptere en 5 pct.s regulering som socialdemokratiet, når tabet for de arbejdsløse har været 15–20 pct., så skal det kaldes overbudspolitik. Vi mener, at det i stedet for er socialdemokrati-

et, der flygter fra målene og ikke længere har dem i sigte.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det var vist et ordentligt hak i tuden fra hr. Jes Lunde. Det, vi i al beskedenhed siger, hr. Jes Lunde, er, at når man stiller forslag om ændringsforslag til 20 mia kr. og kun kan anvise finansiering for 4 mia kr., er det ufinansieret overbudspolitik, og det er ikke noget paradoks, det er simpelt hen for dårligt.

Og så vil jeg gerne om folkeafstemningen sige, for nu at blive i paradoksdiskussionen, at det største paradoks i den sag nok er, at det var socialistisk folkeparti med hr. Ole Henriksen i spidsen, der stærkest angreb indførelsen af ordningen for de langtidsledige, som man nu vil have sendt ud til folkeafstemning. Dengang denne ordning skulle indføres, stemte man imod og angreb den hårdt. Når den senere har været til behandling, har man igen stemt imod den, og nu, hvor de borgerlige endelig vågner op og følger SFs forslag, vil man have det sendt ud til folkeafstemning. Det kræver efter min mening ingen stillingtagen fra socialdemokratiets side.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Svend Auken kan jo desværre ikke regne. Han anstillede den betragtning, at SF skulle have stillet forslag om udgifter på 20 mia kr. med finansiering af 4. Forholdet er det, at SF har stillet udgiftsforslag på godt 12 mia kr. og indtægtsforslag på godt 15 mia kr., hvis vi ser bort fra EF. Jeg indrømmer, at det er meget svært at beregne konsekvenserne af EF-medlemskabet, men hvis vi ser bort fra denne post, er der en overdækning på 3 mia kr. umiddelbart i SFs ændringsforslag til finansloven.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Forklaringen på, at SF stemte imod, kender hr. Svend Auken udmærket godt, men den ønsker han selvfølgelig ikke at oplyse folket om.

I 1978 før sommerferien behandlede vi to love i sammenhæng – det var med hr. Svend

[Ole Henriksen]

Auken i spidsen som daværende arbejdsminister – nemlig langtidsledighedsloven og efterlønsloven. De to love, som vi ofte kaldte for tvillingelovene, hang meget sammen i vedtagelsesøjeblikket. Vi var meget skeptiske over for loven om de langtidsledige, men var til gengæld meget positive over for den anden lov. Men så skete der et af de nye paradokser i dansk politik, at vi først fik serveret loven om langtidsledige, som vi ikke kunne stemme for, mens den anden lov blev vedtaget bagefter. Men da var regeringen i mellemtiden indgået i et regeringssamarbejde med venstre, og det er klart, at når lovene hang sådan sammen, kunne vi af gode grunde ikke stemme for langtidsledighedsloven på det tidspunkt. Det er forklaringen, og den kender hr. Svend Auken godt.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Hr. Svend Auken kom ikke ind på socialdemokratiets forhold til den københavnske fagbevægelse, som i løbet af et par timer står her udenfor. Jeg ved ikke, om det skal tages som en afstandtagen fra demonstrationen og fra kravet fra fagbevægelsen til socialdemokratiet om helt klart at tage afstand fra regeringens økonomiske politik og fra finanslovsforslaget og fra helt klart at give tilslutning til det krav, der lyder ude fra slotspladsen om et par timer om at få dagpengereformen til folkeafstemning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det sørgelige ved hr. Ole Henriksens hukommelse er, at han kun husker sin første fadæse i foråret 1978, men ikke sine to følgende fadæser, hvor man også stemte imod den lov, man nu vil have til folkeafstemning for at få den bevaret.

Jeg vil gerne til hr. Carsten Andersen sige, at vi tager ikke afstand fra de demonstrationer, der vender sig imod regeringens arbejdsmarkedsforlig. Tværtimod har den socialdemokratiske folketingsgruppe og socialdemokratiske tillidsfolk over hele landet været meget aktive i modstanden mod dette forlig. Vi tager altså ikke afstand fra protesterne. Tværtimod er der masser af socialdemokra-

ter, der er med i disse protester, og det er kun godt.

Det, vi derimod siger, er, at vi ikke er enige i det forslag, hr. Carsten Andersen refererer til, hvor man har plukket et enkelt forslag ud og sender det ud til folkeafstemning. Der er en liste så lang som det længste onde år over nedskæringsforslag, som, hvis man sendte dette forslag til folkeafstemning, også fortjente at komme til folkeafstemning, og vi tror altså ikke, at det er metoden til at bremse en nedskæringsregering. Når vi får de mange forringelser, når vi får de mange nedskæringer, er det på grund af mandatfordelingen her i folketinget, og derfor er opgaven at ændre mandatfordelingen og sikre, at oppositionen samarbejder for at være et realistisk alternativ til den nuværende regering.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg kan være enig med hr. Svend Auken i, at der er en liste så lang som et ondt år – ja, den er vel egentlig ved at blive så lang som syv onde år – over forslag, som der burde have været taget afstand fra, og som man burde være gået imod. Jeg har da også tidligere kritiseret, at der ikke var en langt større markering imod tyveriet af dyrtidsportionerne, men vi manglede den samlede fagbevægelse og LO til at stå op imod tyveriet af dyrtidsportionerne. Men på denne liste må der blive en slutstreg på et eller andet tidspunkt, hvor man siger stop, og slutstregen, er den ikke ved dagpengene? Et af forbundene har lavet en grotesk tegning, som vi kan se i dagens aviser, der viser, at man graver bi-standsgraven for hele den udstødte gruppe virkelig dybt. Er det ikke nu på tide, at socialdemokratiet virkelig bakker fagbevægelsen og folkene ude på slotspladsen op og siger stop?

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Det er jo ikke muligt at henvise til yderligere udvalgsbehandling, så der skal vel være plads til et par korte bemærkninger mere.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt spørge hr. Svend Auken, som så smukt talte om, at nu måtte vi se at få et

[Ingerlise Koefoed]

mandatskifte, så oppositionen kunne blive stærk og overtage magten: hvad er det for en opposition, hr. Svend Auken taler om? Det, hr. Svend Auken gjorde i denne tale, var at tigge til den ene side af salen om samarbejde og klart sparke til, afvise, den anden side. Betyder opposition i hr. Svend Aukens mening, at SF skal gøres til et lille parti, der er følgagtigt over for alt, hvad socialdemokratiet siger, eller betyder det en opposition, hvor socialdemokratiet, SF og andre arbejderpartier i samarbejde lægger en kurs for, hvad der skal ske?

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

På baggrund af den meget morsomme debat, der har været nu, kunne jeg tænke mig at spørge SF: skal det, vi har oplevet her, være udtryk for, at SF er i opposition til socialdemokratiet eller i opposition til regeringen?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil kun svare fru Ingerlise Koefoed på den måde, at hvis hun havde hørt min tale, ville hun vide, at de seks syvendedele af min tale var et konsekvensopgør med den borgerlige politik, der føres i øjeblikket, og at den sidste syvendedel ikke var et opgør med socialistisk folkeparti, men en advarsel til SF om ikke at løbe efter de billige points, man måske kan score i den borgerlige presse, som elsker at skrive om splittelse i oppositionen ved at fremføre urimelige angreb på socialdemokratiet.

Så vil jeg til hr. Carsten Andersen sige: vi tegner ikke nogen slutstreg for nedskæringspolitikken ved en folkeafstemning. Flertallet sidder her stadig væk. De vil stadig væk kunne gennemføre alle deres nedskæringer, og hvordan skal vi kunne forklare de mennesker, der bliver ramt af den næste og den næste og den næste nedskæring, at vi ikke også i de situationer tog en folkeafstemning? Det eneste, det drejer sig om, er selvfølgelig at ændre mandatfordelingen herinde, og det kan kun ske gennem en ændret styrkefordeling i det danske folk.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Fru Ingerlise Koefoed for en kort bemærkning, og så vil vi bestræbe os for at gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg må jo nok sige, at er der nogen, der i dag har givet den borgelige presse stof til at skrive om splittelse i oppositionen, er det minsandten hr. Svend Auken.

Gammelgaard (KF):

Indledningsvis vil jeg gerne udtrykke glæde over den fordragelige tone, hr. Svend Auken har anlagt. Når man sammenligner med de tidligere taler af hr. Svend Auken som oppositionsordfører, var det en afdæmpet tone bortset fra de udtryk fra propagandaaannoncerne mod den nye arbejdstilbudsordning, som hr. Svend Auken åbenbart skulle gengive. Og så er det interessant, at socialdemokratiet omsider har taget kampen op med SF. Med den måde, hvorpå SF på spækhuggermånér har gjort indhug i socialdemokratiets vælgerkorps, er et sådant opgør vel også nødvendigt.

Det er nu tredje gang, den nuværende regering står foran et nyt finansår. I 1982 var finansloven udtryk for, at regeringen hurtigt havde fået gennemført nogle vigtige lovændringer, som begrænsede statens udgifter og satte stop for den uhæmmede indkomstfremgang og inflation. I 1983 fortsattes denne linje med 1984-finansloven, som imidlertid ikke fik flertal og dermed udløste et valg. Efter valget var der flertal, og finansloven blev vedtaget.

Vi skal nu vedtage 1985-finansloven, altså det tredje budget, som denne regering får gennem folketinget. Det vil, forstår jeg da, i modsætning til sidste år vise sig, at finansloven går gennem folketinget med et solidt flertal, selv om behandlingen af ændringsforslagene naturligvis har vist, at der langtfra er enighed om alt. Sådant bør det også være. Finanslovens vedtagelse bør være udtryk for, at der er ordnede politiske forhold i landet. Kun hvis regering og opposition står benhårdt over for hinanden, kan man gå så vidt som til at stemme imod finansloven.

Hvad er det da for en finanslov, vi står over for i år? Det er en finanslov, der viser, at regeringens arbejde i vidt omfang er lyk-

[Gammelgaard]

kedes. Det er en finanslov, der afspejler, at inflation og prisstigninger er begrænset, og at kronens værdi ligger fast. Det er en finanslov, der viser, at beskæftigelsen nu i en længere periode har været voksende, og at arbejdsløsheden igen ventes at falde næste år, efter at den i nogle år steg og steg. Det er en finanslov, der viser, at statens underskud nu er noget under halvdelen af, hvad man ventede ved denne regerings tiltræden, og at renten som følge heraf er mange procent lavere end ved regeringens start.

Det er også en finanslov for et år, hvor underskuddet over for udlandet ventes at falde, selv om det i år har været stigende, først og fremmest på grund af de øgede investeringer.

Endelig kan vi, når finansloven, statens budget for 1985, træder i kraft, konstatere, at vore beholdninger af fremmed valuta er større, end de nogen sinde har været – i øjeblikket ca. 50 mia kr.

Finanspolitikken er et vigtigt led i regeringens samlede økonomiske strategi. Finanslovene for 1983 og 1984 var de bærende elementer for de mange positive økonomiske resultater, vi hidtil har opnået. De har udgjort starten på en drejning, hvor samfundets ressourcer kanaliseres bort fra den offentlige sektor og hen til det private erhvervsliv, hvorfra opsvinget og dynamikken i samfundet skal udgå.

Denne drejning kommer stærkest til udtryk gennem beskæftigelsestallene. Fra 1977 til 1982 mistede vi 150.000 arbejdspladser i den private sektor, mens der blev oprettet et tilsvarende antal inden for den offentlige.

Siden 1982 er denne udvikling drejet til det stik modsatte. Der oprettes nu i tusindvis af nye arbejdspladser i erhvervslivet, som producerer og investerer som aldrig før. Således fremgår det af en konjunkturanalyse fra Håndværksrådet, at de mindre fremstillings- og reparationsvirksomheder i løbet af bare ét år har skabt 15.000 nye arbejdspladser, hvilket svarer til, at beskæftigelsen er øget med 10 pct.

Det er i hele det private erhvervsliv, der nu er en større aktivitet. I år forventes der i alt at blive oprettet ca. 45.000 nye arbejdspladser, hvilket betyder, at ledigheden kan falde med ca. 5.000 i forhold til sidste år, en præstation, der skal ses i forhold til den kendsgerning, at der i hr. Anker Jørgensens

sidste to regeringsår kom 80.000 flere ud i arbejdsløshed.

Det er ikke mindst opmuntrende at se, at det også er de unge, der kommer i arbejde. Ifølge de senest offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik er arbejdsløsheden blandt unge nu ca. 3.600 under den tilsvarende periode sidste år.

Til næste år kan vi forvente en ledighed på 265.000, hvilket er en nedgang på ca. 18.000 i forhold til sidste år, og vi er nu nede på en arbejdsløshedsprocent på niveau med den, der var, da firkløverregeringen kom til i september 1982.

Dette skal også ses i lyset af den ekstraordinært store tilgang til arbejdsmarkedet, som vi har oplevet, specielt i år. Alle de dystre forudsigelser fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, fra det økonomiske råd og andre prognoseinstitutter, der i 1983 gik ud på, at arbejdsløsheden ville stige til langt over 300.000 i de kommende år, er hermed definitivt gjort til skamme.

I international målestok er det således, at Danmark forventes at få den næsthøjeste økonomiske vækst i EF i 1985, og som det eneste land forventes der her at blive et fald i ledigheden. Det er bl.a. EF-Kommissionen, der bedømmer dansk økonomi så gunstigt. Hvorfor taler hr. Svend Auken om selvros? EFs bedømmelse må vist også hr. Svend Auken betegne som objektiv.

Til fortsættelse af den gode udvikling anbefaler EF-Kommissionen løntilbageholdenhed, fleksibilitet på arbejdsmarkedet og låg på de offentlige udgifter. Det er anbefalinger, som regeringen allerede praktiserer. Finanslovsforslaget for 1985 lægger netop låg på de offentlige udgifter. Der arbejdes med en uændret udgiftsramme på 185 mia kr. De offentlige udgifter får med andre ord ikke lov til at vokse netop i erkendelse af, at økonomiske ressourcer skal forbeholdes en yderligere udbygning af erhvervenes produktionsapparat og dermed forstærke den økonomiske fremgang.

* Finanspolitikken må ses i sammenhæng med de andre politisk-økonomiske styringsinstrumenter. Den tilbageholdende udgiftspolitik sammenholdt med en stram indkomspolitik, en fast kronkurs og en offensiv og moderne erhvervs politik er de fire elementer, som hidtil har været bærende i det økonomiske opsving. Skal en sanering af dansk øko-

[Gammelgaard]

nomi imidlertid holde i længden, er det nødvendigt med en skattereform, der begrænser skatten af merindkomst.

Som skattesystemet er indrettet i dag, tilskyndes skatteborgerne til gældsætning, mens initiativ, virkelyst og opsparing dæmpes. Det er det modsatte, der er brug for. Lysten til at gøre en ekstra indsats og til at spare op må atter i højtsædet. Bureaukrati må erstattes af forenkling, og usikkerhed må erstattes af retssikkerhed. Jeg kan derfor kun udtrykke håb om, at de nu igangsatte forhandlinger om den kommende skattereform vil føre til et resultat byggende på disse principper og baseret på det bredest mulige flertal.

Statsfinansielt betyder finansloven for 1985, at nedbringelsen af de årlige underskud fortsætter ligesom i 1983 og 1984. Underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet forventes at blive på 36,4 mia kr. i 1985, hvilket er en nedgang på 8 mia kr. i forhold til i år og 18 mia kr. sidste år. Dermed cementeres regeringens målsætning om, at underskuddet skal være væk inden udgangen af dette årti. Det er en absolut realistisk mulighed. Nedgangen i underskuddene skal være den samme i årene fremover som i år, og statsfinansierne vil balancere ved udgangen af dette årti.

Finanspolitikken er dermed bragt i orden, og et af Danmarks største balanceproblemer er ved at blive løst.

Et andet balanceproblem er betalingsbalanceunderskuddet. Hvor der i 1984 er sket forbedringer inden for beskæftigelsen og arbejdsløsheden, må vi konstatere, at betalingsbalancen i år har udviklet sig i mindre gunstig retning, men forklaringen herpå er netop forbedringen i de økonomiske resultater, hvad angår beskæftigelsen, investeringerne, produktionen og den øgede afsætning i udlandet. Hele denne aktivitetsforøgelse kræver input, og da Danmark er råstoffattigt og lagrene var i bund efter de økonomisk dårlige år, er det ganske naturligt, at der nu importeres mere.

Det er naturligvis klart, at det ikke kan tillades, at betalingsbalanceunderskuddet vedvarende udvikler sig ugunstigt som konsekvens bl.a. af et øget privat forbrug; derfor har regeringen også et ansvar for at følge udviklingen nøje og en forpligtelse til at gribe ind, såfremt man anser det for nødvendigt.

Vi kan altså fastslå, at Danmarks økonomi, kun et par år efter at vi og den nuværende opposition talte om afgrundens rand, er i bedre stand, end den har været i mange, mange år. Det kan uden tvivl også fastslås, at dette skyldes regeringens økonomiske politik, besparelserne, reformerne og indkomstpolitikken, men det vil være meget letsindigt at tro, at al fare dermed er overstået. Tværtimod er Danmarks økonomi takket være den oparbejdede kæmpemæssige gæld, som bl.a. staten har i ind- og udland, meget, meget følsom. Blot et lille fejltrin kan igen bringe landet henimod den afgrund, som vi nu har forladt. Dette lille trin kunne være en tøven i den faste finanspolitik, eller det kunne være en ny stigning i de omkostninger, som nu er på linje med udlandets.

Som næsten alle økonomiske eksperter og instanser har fastslået, er det nødvendigt, at vi fortsætter med indkomstpolitikken og endda strammer den yderligere, hvis vi skal undgå nye tilbageslag.

De økonomiske vismænd, altså en helt uafhængig instans, går et skridt videre. De siger i deres sidste rapport, at arbejdsløsheds højde er direkte afhængig af, hvad vi gør med lønningerne i den kommende vinter. Hvis vi lader dem stige mere end udlandets, får vi større ledighed igen og slemme økonomiske overraskelser. Hvis vi holder dem som udlandets, kan vi få betydelige vanskeligheder. Vi må have vore løn- og omkostningsstigninger betydeligt ned under udlandets, kun da er vi sikre på fortsat fremgang. Men så venter belønningen også om hjørnet. En tilstrækkelig lav lønstigning kan give basis for senere skattelettelser og dermed for yderligere forbedringer.

Et andet sted har vismændenes talgrundlag været oversat mere enkelt. Industrirådets blad skriver i sin efterberegning:

»Beskæftigelsen vil kunne stige med 10.000 for hver procent, vi kan begrænse de danske lønstigninger i forhold til udlandets.«

Hvornår har LO tidligere haft en sådan mulighed for selv at påvirke arbejdsløsheden? Tilmed vil prisstigningerne blive tilsvarende lavere, som man holder igen på lønkrav. Det må kunne lade sig gøre at finde en løsning på indkomstforhandlingerne under sådanne forhold. Jeg understreger det ansvar, der påhviler arbejdsmarkedets parter i den kommende tid.

[Gammelgaard]

Både finanslovsforslaget og regeringens lovprogram viser, at selv om denne regering kom til verden for at redde samfundskøkonomien, sker dette ikke gennem besparelser og tal alene. Det skal i den forbindelse ikke overses, at regeringens økonomiske politik i sig selv skaber forudsætningen for en udvikling i samfundet. Muligheden for at etablere nye arbejdspladser er i sig selv en mulighed for modernisering. Vi har da også set talrige eksempler på nyetableringer og udvidelser inden for de erhvervsområder, der vil blive afgørende i løbet af de næste år og årtier.

For at underbygge denne nødvendige udvikling har regeringen foretaget en ændring inden for erhvervsstøtten, så den i højere grad retter sig mod de højteknologiske områder. Det er nødvendigt, hvis industri, handel og servicevirksomhed i tilstrækkelig grad skal kunne konkurrere og skabe arbejdspladser i den kommende tid. For at denne udvikling også skal præge det offentlige, har regeringen sat et moderniseringsprogram for den offentlige virksomhed i gang. Dette program går ikke mindst ud på gennem nye budgetteringsmetoder og nye ledelses- og personaleprincipper at give de offentligt ansatte de bedre arbejdsmuligheder, som de ønsker. Uden ændringer her vil det ikke være muligt for de offentligt ansatte at gøre en for dem selv mere tilfredsstillende indsats. I sidste omgang vil alt dette også være til gavn for alle borgere, idet den offentlige service vil blive forbedret.

Regelsaneringen har foreløbig ført til, at 1.800 cirkulærer og bekendtgørelser m.v. er fjernet. Nogle er fjernet helt, andre er blevet skrevet sammen til én, så forvaltningerne ikke længere skal slå op flere forskellige steder for at finde svar på en sag, men kan nøjes med at se ét sted. Alle regeringens moderniseringsbestræbelser vil skabe en mere effektiv og smidig offentlig sektor til gavn for hele samfundet og for befolkningens, såvel den offentligt ansattes som den privat ansattes, velfærd og livsudfoldelse.

Også det offentlige må naturligvis satse på moderne teknologi. Det har fra enkelte sider inden for fagbevægelsen og inden for socialdemokratiet været hævdet, at dette vil føre til øget ledighed. De tal, der er fremlagt i finansudvalget, viser noget andet, og erfaringerne fra det private erhvervsliv taler også anderledes. I de år, hvor automatiseringen

inden for pengeinstitutterne slog igennem, fra 1968 til 1983, voksede beskæftigelsen inden for dette område fra 29.000 til 42.000, altså med næsten 50 pct.

Reformerne må også ske inden for arbejdsmarkedet. Det kan ikke være rigtigt, at man i nogle områder, inden for nogle fremstillings- og serviceprocesser, mangler arbejdskraft, samtidig med at så mange går ledige. Bevægeligheden på arbejdsmarkedet må derfor gøres større. Det kan blandt meget andet ske gennem den ændring, der nu sker inden for dagpengesystemet. Anvisningen af uddannelsesstilbud i stedet for 2. jobtilbud bør blive et skridt på den rette vej. Det har været sagt, at man ikke kunne skabe flere arbejdspladser gennem uddannelse. Det er ikke rigtigt. De områder, der mangler arbejdskraft, kan få den gennem uddannelse af dem, der søger arbejde inden for områder, hvor der er mangel på arbejdspladser.

Også uddannelsen af vore børn og unge bør hele tiden være undergivet en modernisering. De fire regeringspartier har sammen udarbejdet et oplæg til nødvendige justeringer inden for folkeskolen. Bedre skolestart, flere timer, niveaudelte prøver og friere skolevalg er nogle af de nøgleord, der skal give folkeskolen bedre muligheder. Det er på disse områder, vi kan modernisere til gavn for fremtidens arbejdsmarked, og det bør vi gøre. Derfor skal skolen først og fremmest give børnene de grundlæggende færdigheder, der er grundlaget for al anden undervisning og udvikling. Der tales meget om solidaritet. Blot man fra den side, der oftest taler om solidaritet, ville huske på, at den grundlæggende uddannelse med henblik på færdigheder og de nødvendige prøver i denne forbindelse er den bedst mulige garanti for, at ingen grupper lades i stikken på arbejdsmarkedet.

Må jeg til sidst sige nogle ting om sikkerhedspolitikken.

»Alle ønsker fred, NATO sikrer det«, står der på nogle små mærkater, man kan få i øjeblikket, og det er jo sagen. NATO har vist sig at være en enestående fredsorganisation. Der gik ca. 20 år mellem de to verdenskrige. Nu er der takket være NATO gået snart 40 år efter den anden verdenskrig, uden at Vesteuropa har været angrebet eller været udsat for hård pression af en overmægtig modstander. Alt dette skyldes uden tvivl, at de vest-

[Gammelgaard]

europæiske lande har lært af udviklingen i 1930'erne og 1940'erne. Dengang så vi Hitler erobre land efter land, og bagefter blev Østeuropa undervundet af Sovjet. Siden har de vesteuropæiske lande i NATO meddelt, at de vil anse et angreb på ét land for et angreb på alle, og de har opbygget et forsvar, der har gjort det umuligt for fremmede stormagter at presse dem med en trussel om angreb.

Det er en meget stærk bivirkning af denne udvikling, at verden er blevet udstyret med så enormt store våbenstyrker og med et næsten ufatteligt atomvåbenpotentiel. Så stærke kræfter som muligt bør i de kommende år sættes ind på at fremme afspænding og nedrustning, uden at sikkerheden og freden sættes over styr derved.

Danmark bør spille en aktiv rolle her, først og fremmest i samarbejde med vore NATO-allierede. Kun hvert femte eller sjette land i verden er et demokrati, og vi er blandt dem. Det giver os en forpligtelse til at sikre vor frihed, men også til at kæmpe for den afspænding og nedrustning, som forhåbentlig vil give andre lande bedre mulighed for at opnå uafhængighed af stormagter og virkelig frihed. Det bør være et hovedmål for den kommende tids danske politik, at partierne eller i hvert fald et betydeligt flertal i folketinget igen kan enes om løsningen af disse problemer.

Vi skal have genopretningen fuldført, vi skal have reformerne sat på skinner, men vi skal først og fremmest enes om en sikkerhedspolitik, der sikrer frihed og fred både for os og for andre.

Fogh Rasmussen (V):

Allerførst vil jeg byde socialdemokratiet velkommen tilbage i kredsen af ansvarsbedste partier. Det gør jeg ikke blot, fordi hr. Svend Auken i dag så overraskende klart har lagt betydelig afstand til socialistisk folkeparti, men også, fordi socialdemokratiet i år har besluttet at stemme for finansloven. Socialdemokraterne har jo prøvet lidt af hvert, de har stemt for finansloven, de har stemt imod, de har undladt at stemme. Vi er glade for, at smagsprøverne har afsløret, at det efterlader en bitter smag at sætte sig uden for indflydelse ved at fralægge sig ansvaret for landets finanslov.

Vi er tilfredse med, at socialdemokratiet i år vil stemme for finansloven, men vi er samtidig stærkt forundret over socialdemokratiets bidrag til finansloven.

Socialdemokratiet har stillet ændringsforslag, som vil øge statens underskud med over 1½ mia kr., og samtidig vil socialdemokratiets forslag forringe betalingsbalancen med 1½ mia kr. Det er en fuldstændig uansvarlig finanspolitik. Det drejer sig tværtimod om at få underskuddene bragt ned.

Socialdemokratiets ændringsforslag til finansloven er så meget mere overraskende, når vi i dag hører hr. Svend Auken klandre regeringen for det voksende betalingsbalanceunderskud. Enhver ved, at det ikke er regeringens skyld, at betalingsbalanceunderskuddet stiger. Det skyldes voksende investeringer og større økonomisk aktivitet, men det er hyklerisk af hr. Svend Auken at kritisere regeringen for det, når socialdemokratiet samtidig stiller ændringsforslag til finansloven, som vil forringe betalingsbalancen med endnu mere.

Hr. Svend Auken talte om, at nu drejede det sig for oppositionen om at samle kræfterne om et overbevisende alternativ til den nuværende regering. Det spørgsmål, vi må stille, er, hvad det er for kræfter, der skal samles. Jeg forstod, at det ikke var SF, hr. Svend Auken havde i tankerne, og den debat, vi har hørt her i dag, har efterladt indtrykket af en opposition, som er mere splittet end nogen sinde. Det får mig til at spørge: hvor er egentlig alternativet til regeringens økonomiske politik? Og jeg tillader mig selv at svare: der findes intet reelt alternativ.

Socialdemokratiet siger, at underskuddet på statsfinanserne skal falde år for år. Ja, det har vi sagt hele tiden, og det mål realiserer regeringen hvert år. Socialdemokratiet derimod stiller udgiftskrævende forslag, der øger underskuddet og forstærker gældsætningen. Socialdemokratiet siger, at væksten i den offentlige sektor skal være lavere end væksten i den private sektor. Ja, det har vi sagt hele tiden, og det har regeringen gennemført ved at sikre 0-vækst på statsbudgettet. Socialdemokratiet derimod her fremlagt en økonomisk plan, som vil øge antallet af offentligt ansatte med 20.000 om året.

Socialdemokratiet siger, at der skal føres indkomstpolitik, som sikrer, at lønomsætningerne pr. produceret enhed i Danmark

[Fogh Rasmussen]

stiger langsommere end i de lande, vi handler med. Det har vi sagt hele tiden, og det har regeringen gennemført ved en indkomstpolitik, hvor bl.a. dyrtidsregulering og taktregulering er sat ud af kraft. Socialdemokratiet derimod har tordnet mod disse indgreb og kaldt dem overgreb mod fagbevægelsen. Socialdemokratiets tale om indkomstpolitik er derfor uden reelt indhold.

Det er på den baggrund, vi må fastslå, at der ikke findes noget reelt alternativ til regeringens økonomiske politik. Ud over det overraskende stærke angreb på socialistisk folkeparti har hr. Svend Auken i dag ikke sagt så forfærdelig meget nyt. Det var de gamle travere, vi blev præsenteret for. I dag har hr. Svend Auken præsenteret præcis den økonomiske politik, som den socialdemokratiske regering førte indtil 1982, den økonomiske politik, som førte os ud i uføret. Det var derfor, den socialdemokratiske regering måtte give op i september 1982, og det er derfor, der i dag ikke eksisterer et reelt alternativ til regeringens økonomiske politik.

Socialdemokraterne må i dag erkende, at de har taget fejl. Da denne regering startede sin genopretningspolitik i efteråret 1982, påstod socialdemokratiet, at den nye økonomiske politik ville kaste tusinder af mennesker ud i arbejdsløshed, men socialdemokratiet tog fejl. Siden denne regering trådte til, er beskæftigelsen vokset med mere end 60.000 personer. Der har aldrig i danmarkshistorien været flere i beskæftigelse, end der er i dag, og arbejdsløsheden er nu direkte faldende for første gang i 11 år. Socialdemokratiets påstande om stigende arbejdsløshed må derfor forstumme, de er aldeles grundløse. Den socialdemokratiske kritik kan ikke tilsløre, at socialdemokratiet savner et reelt alternativ til regeringens økonomiske politik.

Underskuddet på statsfinanserne forventes i 1985 at blive godt 36 mia kr. Dette er et uhyggelig stort tal, men det er 17 mia kr. lavere, end da den nuværende regering kom til.

I dag står vi i den situation, at renteudgifterne hænger som en møllesten om halsen på os. I 1985 må vi regne med, at staten skal af med 54 mia kr. alene til renter. Det svarer til over 10.000 kr. pr. dansker pr. år alene til renter. Det er i sandhed byrden af fortidens synder, vi nu må bære. Renteudgifterne er steget med 30 mia kr., siden denne regering

kom til, men på trods af det er det altså lykkedes at sænke statens underskud med 17 mia kr. Denne kraftige forbedring af statsfinanserne er et markant resultat af regeringens økonomiske politik.

Venstre ønsker at fastholde og forstærke denne økonomiske politik. Vi har det mål, at underskuddene på statsbudgettet og på betalingsbalancen skal være udryddet inden udgangen af dette årti. Løsningen af den opgave kræver en håndfast økonomisk politik, en politik, som har tre hovedpunkter:

For det første skal lønstigningerne i Danmark være markant lavere end lønstigningerne i udlandet.

For det andet skal væksten i den offentlige sektor stoppe, og statens underskud skal hvert år bringes ned.

For det tredje skal væksten i den private sektor forstærkes, ved at opsparingen fremmes og investeringerne øges.

Det første hovedpunkt er at dæmpe lønstigningerne. Vi ønsker ikke at udstikke en lønramme, men lad det stå lysende klart: jo tættere lønstigningerne kommer på nul, jo sundere for det danske samfund, jo bedre for de danske lønmodtagere. Jo lavere lønstigninger, jo flere arbejdspladser vil der blive skabt. Det økonomiske råd har f.eks. beregnet, at en sænkning af lønstigningstakten fra 5 pct. til 2 pct. om året vil give over 90.000 arbejdspladser.

Der hviler et stort ansvar på arbejdsmarkedets parter, et ansvar for at slutte overenskomster til foråret, som lever op til de samfundsøkonomiske krav. Arbejdsgiverne har et ansvar. De må selv bidrage til væksten i den private sektor ved at slutte overenskomster, hvor lønstigningerne er beskedne, og hvor overskuddene bruges til investeringer i flere arbejdspladser. Fagbevægelsen har et ansvar. Fagbevægelsen har chancen for at vise virkelig solidaritet med de arbejdsløse. Virkelig solidaritet vil være at lave overenskomster, der dæmper lønudviklingen for dem, der er i arbejde. Til gengæld bliver der arbejdspladser til dem, der er arbejdsløse.

Det andet hovedpunkt er at forstærke væksten i den private sektor. I Danmark har vi et skattesystem, der hæmmer væksten i den private sektor, et system, der kvæler initiativ og virkelyst, fordi skatten snupper 73 øre af hver ekstra tjent krone, et system, der straffer opsparing og præmierer gældstiftelse.

[Fogh Rasmussen]

Det fremprovokerer en blomstrende skatte-tænkning, fordi systemet efterhånden er blevet lappet, uigennemskueligt og inkonsekvent. Regelsættet er så utidssvarende, at det meget alvorligt truer skatteydernes retssikkerhed.

Venstre ønsker en skattereform for at fremme væksten i den private sektor. Vi ønsker en skattereform, for at vi kan belønne dem, der gør en ekstra indsats, dem, der sætter nyt i gang, dem, der løber en ekstra risiko, dem, der investerer og sparer op i stedet for at forbruge og stifte gæld.

Det tredje hovedpunkt er at stoppe væksten i den offentlige sektor. Statens renteudgifter vil fortsat vokse. Blot for at forhindre statens underskud i at stige skal vi derfor finde nye offentlige besparelser. Det understregede finansministeren så klart i går, og det er vi enige i i venstre.

Hvert år må vi konstatere et pres for øgede offentlige udgifter. Det skyldes bl.a., at der i den offentlige sektor findes mekanismer, som automatisk skubber de offentlige udgifter i vejret. Disse mekanismer må ændres, ellers får vi ikke styr på den offentlige sektor. Derfor er der behov for en reformpolitik, der indfører selvregulerende mekanismer i den offentlige sektor.

Venstre ønsker sådanne reformer, vi ønsker en mere kritisk gennemgang af det offentlige budget. Der er en tendens til, at når en konto først er kommet på finansloven, så er den næsten ikke til at komme af med igen. Den bliver stående år for år og får et lille udgiftsløft hvert år. Vi bør derfor ændre budgetlægningen, så de forskellige konti kulegraves mere kritisk. Vi bør i højere grad måle effektiviteten af de offentlige udgifter.

Vi ønsker, at brugerne af de offentlige ydelser får en bedre fornemmelse af omkostningerne ved forbruget. Vi bør lægge mere vægt på private opsparings- og forsikringsordninger i forbindelse med dagpenge- og serviceydelser. Vi ønsker, at styringen af de offentlige virksomheder bliver mere forretningsmæssig. Disse virksomheder skal skabe et større bidrag til at aflaste de offentlige finanser. Dette forretningsprincip medfører også, at vi må sanere og udtynde de forskellige erhvervsstøtteordninger. De private virksomheder skal overleve ved at tjene pengene selv og ikke i kraft af offentlige tilskud.

I det hele taget skal vi danskere vænne os af med, at det offentlige skal løse alle vore problemer. Vi skal til i højere grad at trække på de private kræfter, som ligger hos os alle sammen. Vi kan ikke løse alle sociale problemer blot ved at bevilge flere penge til institutioner og professionelle behandlere. Vi må også stimulere den enkelte til at gøre en personlig indsats for at løse sine egne problemer. Vi kan ikke løse arbejdsløshedsproblemet blot ved at bevilge flere dagpenge. Vi må også tilskynde den enkelte til selv at forbedre sine jobmuligheder på arbejdsmarkedet. Vi kan ikke løse alle sundhedsproblemer blot ved at bevilge flere penge til sygehuse og lægemidler. Vi må også tilskynde den enkelte borger til selv at forebygge sygdomme og helbredsskader.

I alt for mange år har vi danskere spurgt: hvad kan samfundet gøre for mig? Der er behov for en holdningsændring, så vi i stedet spørger: hvad kan jeg gøre for samfundet? Vi har nemlig alle sammen et personligt medansvar for at aflevere et gældfrit samfund til den næste generation.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, det var hr. Fogh Rasmussen, eller også var det hr. Gammelgaard, der sagde, at var der noget, de borgerlige partier ikke betjente sig af, så var det selvros. Jeg må indrømme, at det er lidt svært for udenforstående at finde andre ord til at karakterisere det, hr. Gammelgaard og hr. Fogh Rasmussen har præsteret indtil nu.

Jeg skal svare på et spørgsmål, som hr. Fogh Rasmussen stillede: er der et alternativ til den borgerlige regerings politik? Jeg vil gerne sige til hr. Fogh Rasmussen, at der er et i alle enkeltheder gennemregnet alternativ til den borgerlige regerings politik, der hviler på social genopretning, på en skattereform, på tilbageholdenhed med offentlige udgifter og samfundsmæssige investeringer, på en retfærdig og stram indkomstpolitik for alle befolkningsgrupper og en dristig nedsættelse af arbejdstiden. Rigtigt kombineret viser alle beregninger, inklusive regeringens, at det ad den vej er muligt at nedbringe både arbejdsløsheden og underskuddet i forhold til udlandet og underskuddet på statsbudgettet. Vores håb er naturligvis, at dette alternativ,

[Svend Auken]

som ikke er et socialdemokratisk partiprogram, men er vores forsøg på virkelig at skitsere en anden vej end den borgerlige, må vinde bred tilslutning i hele oppositionen, og uanset mine hårde bemærkninger før mener jeg, at en sådan udvikling er undervejs.

Hr. Fogh Rasmussen taler om det selvhjulpne erhvervsliv. Åh, disse virksomheder, som aldrig får en krone i støtte. Jeg har forstået det sådan, at industriministeren har bekræftet Arbejderbevægelsens Erhvervsråds beregninger, der viser, at der årligt gives 15 mia kr. i direkte og indirekte støtte til dansk erhvervsliv. Jeg ville gerne være selvhjulpnen på de vilkår.

Til slut vil jeg sige til hr. Fogh Rasmussen, at vi kender de borgerlige i medvind. Hvordan mon det borgerlige korthus vil klare en modvindssituation? Selv under medvindsvilkår, f.eks. på betalingsbalancen, er det lykkedes at forøge underskuddet i forhold til udlandet fra 10-11 mia kr. til mindst 18 mia kr. i år.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg synes, det var en fremragende tale, hr. Fogh Rasmussen holdt, men jeg må indrømme, at den svarer ikke helt til det afstemningsmønster, vi så i går, da vi behandlede ændringsforslagene til finanslovsforslaget. Da fremsatte jeg ændringsforslag, der netop sagde, at der skulle være en nulstigning inden for den offentlige sektor med hensyn til lønudviklingen, og som sagde, at der skulle være ansættelsesstop inden for den offentlige sektor. Vi kunne få en besparelse på 8,3 mia kr., og så skulle de arbejde effektivt 40 timer om ugen. Det stemte hr. Fogh Rasmussen imod. Hvordan forholder det sig til den tale, hr. Fogh Rasmussen lige har holdt her, hvor han præcis beskriver det, jeg har stillet ændringsforslag om, og som hr. Fogh Rasmussen stemte imod i går?

Jeg vil også godt spørge hr. Fogh Rasmussen: hvad betyder så denne tale i praktisk politik? Hvor mange milliarder vil det offentlige budget, som udgør ca. halvdelen af alt, hvad vi producerer her i landet om året, blive beskåret med om året for at nå frem til de mål, som hr. Fogh Rasmussen her har skitseret at han vil have at regeringen skal gennemføre? Skal hr. Fogh Rasmussens tale

forstås således, at venstre er ved at opsiges samarbejdet med de øvrige partier i den borgerlige regering? Eller er det blot en lejlighed, hr. Fogh Rasmussen benytter til at svinge med fanen og komme med nogle ord, som han er ude af stand til at leve op til?

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Jeg stillede hr. Svend Auken det spørgsmål, om han også ville betegne EF-Kommissionens bedømmelse af ledighedsudviklingen her i landet som selvros. Det var i den forbindelse, jeg brugte udtrykket »selvros«. Jeg tror ikke, at EF-Kommissionens bedømmelse kan være udtryk for det, hr. Svend Auken her taler om. Det er jo EF-Kommissionen, der har sagt, at Danmark som det eneste EF-land forventes at få et fald i ledigheden i 1985.

Det var jo interessant at høre hr. Svend Aukens opremsning af socialdemokratiske politisk-økonomiske standpunkter. Dem har vi set udtrykt på mange måder, f.eks. i forbindelse med de ændringsforslag til finanslovsforslaget man stillede, og som var til afstemning her i går. Budgetdepartementet, som vel heller ikke kan siges at være ensidigt, og som ikke er i nogens lomme, for at udtrykke det positivt, men er objektivt, giver udtryk for forventningerne til den økonomiske politik og sagde om de socialdemokratiske ændringsforslag, at de ville medføre større arbejdsløshed, at de ville give større underskud på betalingsbalancen, at de ville give større underskud på statsfinanserne. Hvis hr. Svend Auken mener, at den politik er holdbar, er realistisk, ja er et alternativ, som på nogen som helst måde ansvarligt kan gennemføres her i landet, så må hr. Svend Auken vist tro om igen.

Dertil kommer selvfølgelig det spørgsmål – men det er måske mindre vigtigt for hr. Svend Auken – hvorledes hr. Svend Auken egentlig vil få flertal for en regering, der står for den politik, som hr. Svend Auken netop har redegjort for. Den meningsudveksling, hr. Svend Auken tidligere i dag havde med socialistisk folkeparti, er vel ikke just udtryk for, at en socialdemokratisk regering ligger lige for.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Hr. Fogh Rasmussen lover, at der kommer flere i arbejde, hvis arbejdsmarkedet viser tilbageholdenhed og vil være med til at dæmpe lønudviklingen. Jeg vil sige til hr. Fogh Rasmussen, at arbejdsmarkedet har været med til at dæmpe lønudviklingen. Der er sket en reallønsudhuling, men er der kommet flere i arbejde af den grund? Jeg synes, at i den fremlæggelse og de løfter, der blev givet, burde der være nogle helt kontante bud på sammenhængen imellem disse ting. I den redegørelse, der er kommet fra budgetdepartementet, er det jo lovet, at der skal være en dæmpet lønudvikling, hvis det er op til regeringen, i de kommende år. Men der er ikke lovet noget om flere arbejdspladser i samme udstrækning, som der er tale om dæmpet lønudvikling. Derfor er det nogle temmelig hule løfter.

Den anden ting, jeg godt vil knytte en bemærkning til, er hr. Fogh Rasmussens udtryk, at ved en personlig indsats kan man løse egne problemer, og at man selv skal være med til at forebygge sygdomme. Mener hr. Fogh Rasmussen f.eks., at man for at forebygge sine sygdomsproblemer skal gribe til selvtægt med hensyn til arbejdsmiljø, med hensyn til forebyggelse af arbejdsskader, som arbejdsgiveren ikke vil ofre penge på at forhindre? Er det den personlige indsats, hr. Fogh Rasmussen ønsker? Består den personlige indsats for at løse egne problemer i, at vi faktisk skal gå ud og besætte og åbne nogle arbejdspladser og starte nogle af de ting op, som regeringen ikke vil sætte i gang? Er det den personlige indsats, hr. Fogh Rasmussen efterlyser?

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Jeg kan vist kun nå at kommentere to af de bemærkninger, der er fremsat. Først til hr. Carsten Andersen, som siger, at lønmodtagerne skam har ydet et bidrag ved at vise løntilbageholdenhed. Det er korrekt. Og så spørger hr. Carsten Andersen: men har det fået flere i arbejde? Svaret er klart ja. Ifølge det økonomiske råds seneste opgørelse er der fra 1982 til 1985 kommet mellem 60.000 og 70.000 personer mere i arbejde. Så det er helt klart, at det er en politik, som har en positiv virkning.

Hr. Svend Auken besvarer mit spørgsmål om, hvorvidt der skulle findes et alternativ til regeringens økonomiske politik. Hr. Svend Auken svarer bekræftende: ja, det gør der, og så henviser hr. Svend Auken til socialdemokratiets program, »Den solidariske vej«, og siger, at det har budgetdepartementet jo regnet på, det hænger sammen. Men det, budgetdepartementet også siger, er, at det hviler på nogle helt urealistiske forudsætninger. Det, hr. Svend Auken ikke fortalte os noget om, var, hvorledes han ville få gennemført sin økonomiske politik.

Socialdemokratiet lægger i »Den solidariske vej« op til det, som jeg tror hr. Svend Auken engang selv har kaldt en hårdhændet indkomspolitik. Det spørgsmål, vi så må stille, er: vil hr. Svend Auken gennemføre den sammen med socialistisk folkeparti? Og vi kunne måske stille det spørgsmål til socialistisk folkeparti: vil SF hjælpe socialdemokratiet med at gennemføre »Den solidariske vej« og en sådan hårdhændet indkomspolitik?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Der var to ting i hr. Fogh Rasmussens tale, der gjorde mig glad. Den ene ting var, at man vil afskaffe arbejdsløsheden. Regeringens prognoser for 1985 tyder på, at tallet vil blive bragt ned med 5.000. Ifølge et simpelt regnestykke vil vi så have afskaffet arbejdsløsheden ved år 2030. Svarer det til regeringens forventninger?

Den anden ting, jeg blev glad over at høre var, at man vil afskaffe underskuddet på finansloven. Så kunne jeg godt tænke mig at høre: vil man fra 1986 – det bliver jo ikke fra 1985 – spare mindst 10,5 mia kr. om året? Det bliver vi jo nødt til, hvis vi skal have afskaffet underskuddet inden 1990.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Et direkte svar på hr. Fogh Rasmussens spørgsmål: ja, SF er indstillet på at gå ind i et positivt og konstruktivt samarbejde med socialdemokratiet om at gennemføre en politik, som kan være til gavn for lønarbejderne. Men det er klart, at begge partier må komme med deres synspunkter. Det er ikke alene på

[Ingerlise Koefoed]

basis af ét partiprogram, man laver den slags ting.

For det andet spurgte hr. Gammelgaard, hvordan i alverden socialdemokratiet vil bære sig ad med at få flertal for sin politik. Så vil jeg da godt spørge: hvornår har regeringen i de senere år haft et flertal ved et folketingsvalg for sin politik?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er såmænd rigtigt, hvad hr. Fogh Rasmussen siger om budgetdepartementet. Jeg ved nu ikke, hvor uafhængigt et departement er eller bør være af en regering, men når de siger noget pænt om oppositionen, så er der grund til at fæste absolut tillid til objektiviteten, så har de i hvert fald følt sig hårdt presset af kendsgerningerne. Det er rigtigt, at de i deres vurdering siger, at vort alternativ – som jeg ikke mener er et socialdemokratisk partiprogram, men vores bedste bud på, hvilken politik der kunne føres i stedet for den borgerlige – hviler på en tvivlsom eller urealistisk forudsætning. Så har hr. Fogh Rasmussen ret, det siger de.

Man glemmer at fortælle, hvad det er for en forudsætning, budgetdepartementet under den borgerlige regering mener er urealistisk. Det er vores forudsætning, at det er muligt at gennemføre en politik, der er baseret på solidaritet og forståelse hos dem, der er i arbejde, af hensyn til dem, der ikke er i arbejde. Det overrasker såmænd ikke mig, at borgerlige mennesker har svært ved at forestille sig den type solidaritet, men vi har altså stadig væk tro på, at solidariteten er til stede, og vi har den opfattelse, at dette lands problemer ikke kan løses uden denne solidaritet.

Endelig vil jeg til hr. Fogh Rasmussen sige, at vi har jo nærtliggende lande, som også har haft medvind i den økonomiske udvikling, hvor man ikke har en borgerlig regering, men hvor man har en socialdemokratisk regering. Hvordan er det gået dér? Svenskerne havde også et betydeligt underskud på deres betalingsbalance i begyndelsen af 1980'erne under det økonomiske tilbageslag, men i år har de overskud. I Danmark øger vi vores underskud fra 11 til 18 mia kr. Den svenske socialdemokratiske regering har forvandelt et underskud på 22 mia kr. til et

pænt overskud, og til næste år forventer de også at få overskud.

(Kort bemærkning).

Fogh Rasmussen (V):

Det kan jo føre meget vidt at diskutere forudsætningerne for socialdemokratiets program »Den solidariske vej«, men det, vi i hvert fald ved, det, vi kan konstatere, er, at vi har prøvet den såkaldte solidariske vej fra 1979 til 1982, og hvordan gik det? Det var den solidariske vej nedad, og det var derfor den socialdemokratiske regering gav op i september 1982.

Nu siger hr. Svend Auken, at det er for dårligt, at denne regering ikke er i stand til at skabe endnu større beskæftigelsesfremgang, og det er for dårligt, at betalingsbalanceunderskuddet er vokset i 1984. Det er i øvrigt ikke rigtigt, at det vokser i 1985, det falder i forhold til 1984. Så siger hr. Svend Auken, at det er dårligt, når der er kommet medvind udefra, som har hjulpet regeringen. Ja men hvis det var så oplagt, at det var medvind alene, der havde hjulpet regeringen, hvorfor blev hr. Svend Auken og den øvrige socialdemokratiske regering så ikke siddende i 1982 for at få fordel af den medvind?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I mit første indlæg svarede jeg meget indgående på netop dette spørgsmål, som vi hører den ene gang efter den anden. Jeg vil gerne af hensyn til hr. Fogh Rasmussen gentage det.

Fra 1980 til 1982 oplevede den vestlige verden sit største økonomiske tilbageslag på 2 år siden perioden 1930–1932. Alene arbejdsløsheden steg fra 19 millioner til 34 millioner. I den periode blev Danmark naturligvis også ramt, og jeg beder om, at man ikke bliver ved med at sige, at det var, fordi vi havde en socialdemokratisk mindretalsregering, at der kom et internationalt tilbageslag, eller at vi fik en international opgangsperiode, fordi vi fik en borgerlig mindretalsregering. Det, der er interessant, er, at til trods for disse vanskeligheder, som jeg også sagde i mit første indlæg, lykkedes det i disse 2 år at forbedre den danske konkurrenceevne med 16–18 pct., hvilket har gjort det muligt

[Svend Auken]

for os at udnytte det internationale opsving, vi har haft i de seneste par år, og som alene for OECD-området i år udgør 4½ pct.

Hr. Fogh Rasmussen – det er det sidste, jeg skal sige – har ikke ret, når han siger, at vi gennemførte det program, der ligger i »Den solidariske vej«, allerede i perioden 1980–1982. Programmet er fra 1983, og det indeholder den vigtige erkendelse i forhold til den politik, vi førte tidligere, at vi i socialdemokratiet mener – vi håber ganske mange mennesker efterhånden vil komme til samme erkendelse – at det er nødvendigt at kombinere konkurrenceevnepolitikken og investeringspolitikken med en klækkelig nedsættelse af den egentlige arbejdstid.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Nu har vi i nogen tid diskuteret realismen i det såkaldte socialdemokratiske alternativ. Jeg stillede for lidt siden hr. Svend Auken et spørgsmål, og det gik på, hvordan det egentlig lå med de realistiske muligheder for at få ført den politik igennem folketinget, som hr. Svend Auken her gentagne gange fører frem. Hvordan vil hr. Svend Auken egentlig få det igennem folketinget? Vi har, som jeg bemærkede det, haft et stærkt opgør imellem socialdemokratiet og socialistisk folkeparti, men det kan selvfølgelig være, at det, at hr. Svend Auken ellers har optrådt så fordrageligt over for regeringspartierne og over for den ikke-socialistiske del af folketinget, er et forsøg på at få ny tilslutning til den socialdemokratiske politik. Hvem ved?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg er helt sikker på, at hr. Svend Auken lige så vel som jeg ved, at intet parti alene kan få sit eget program igennem folketinget. Det har de konservative ikke kunnet, det har venstre ikke kunnet. Man må finde en fællesnævner. SF kan heller ikke få sit program alene igennem folketinget.

Men jeg kan forsikre hr. Gammelgaard om, at der i SF findes en vilje til, når det gælder, at finde en fællesnævner, som har det formål at sætte hr. Gammelgaard og dem, der tænker som han, uden for indflydelse. Jeg glæder mig til den dag.

Ingerlise Koefoed (SF):

Finanslovsforslaget for 1985 fortæller, at denne regering og dens samarbejdspartner, det radikale venstre, i lighed med de borgerlige regeringer i andre vestlige lande som England og USA så godt som kun vil anvende følgende midler til at rette op på betalingsbalancen og statsunderskuddet:

For det første: den offentlige sektor skal afmagres, bl.a. ved at markedsøkonomiske principper skal anvendes på en del af statens og kommunernes virksomhed.

For det andet: den offentlige sektor skal afmagres ved, at der skæres ned på ydelserne til de dårligt stillede, på dagpengene, bistandshjælpen, efterlønnen og sygedagpengene.

For det tredje: løntilbageholdenhed er et krav, der på forhånd indregnes med meget lave lønstigninger i finansloven. De 2 pct. lønstigning får det til at se beskedent ud, og det skal vel give arbejdsmarkedets parter et mere end tydeligt fingerpeg om, hvad de vil kunne tillade sig under overenskomstforhandlingerne.

For det fjerde: der gøres meget lidt ved arbejdsløsheden. Man er ivrig for at fjerne tilskud til ting som f.eks. jobskabelse, længe før man har fundet en afløsning for dem, på baggrund af et forventet højere beskæftigelsestal, som i realiteten ikke i første omgang ville være til gavn for dem, der har brug for jobskabelsesordninger o.lign. Man pålægger samtidig lønarbejderne at betale større bidrag til arbejdsløshedsforsikring, og man søger at skræmme de mennesker, der har arbejde, til at holde sig i ro, for at de ikke skal miste deres arbejde. Man bruger arbejdsløsheden som en trussel mod de arbejdende.

Sådan ser den politik ud, som man kan læse ud af finanslovsforslaget, og den er et meget tydeligt tegn på, at det i det år, der er gået siden valget, på så godt som alle områder er lykkedes regeringen at gøre angrebene på lønarbejderne og de dårligt stillede endnu mere dybtgående. Vi ved det ikke alene fra finanslovens tal og bemærkninger. Vi ved det også fra socialrådgivere, der kan fortælle om en voksende fattigdom og modløshed hos bilstandsmodtagerne, ikke mindst hos de enlige, unge mødre. Vi har i de seneste dage i Politiken kunnet læse om en nylig afholdt stilekonkurrence for store børn. Rent bortset

[Ingerlise Koefoed]

fra, at stilene var skrevet og stavet så godt, at de gjorde undervisningsministerens og alle hans borgerlige venners udtalelser om børns dårlige sprog til skamme, var de triste beretninger om, hvor utrygge mange børn føler sig, at de mangler fremtidshåb, og hvor bange de er for, at der skal komme en krig.

Vi læser og hører også meget om uro og ensomhed og deraf følgende aggression hos de unge, og vi ved, at forbruget af nervemedicin og alle mulige vidunderterapier stiger og stiger. Krisen, der startede som en økonomisk krise, og som vel stadig først og fremmest omtales som kun økonomisk, har udviklet sig til en menneskelig krise, som ikke kan forklares individuelt og med udgangspunkt alene i de enkelte børns og voksnes svagelighed eller dårlige situation, og som ikke kan rettes op alene ved, at de enkelte bruger det, hr. Fogh Rasmussen kalder deres private kræfter. Den må opfattes som en fælles reaktion på et samfund, hvor mange, der ikke har andre svagheder end den, at de på grund af arbejdsløshed lever under dårlige sociale vilkår og uden for rimelige fællesskaber, reagerer med utryghed og angst.

At regeringen er forfatterne til finansloven, sådan som den nu er kommet til at fremstå, det er i og for sig ikke særlig mærkværdigt, for loven og den førte politik er i det store og hele udtryk for den borgerlige ideologi, hvis hovedindhold kan udtrykkes med sætningen, at de svageste skuldre skal bære de tungeste læs. At det radikale venstre er med, har vi stadig svært ved at fatte, om end mindre svært, efterhånden som tiden går. Der er ikke noget at sige til, at et parti, nogle politikere, er bekymrede for de voksende underskud, for de foruroliger os alle sammen, men det er måden, de vil være med til at løse problemerne med underskuddene på, der har tydeliggjort for os, at det gamle socialliberale parti er væk. Nu er der kun et liberalt-radikalt parti tilbage.

Der har været talt og skrevet meget om de radikales sidste genistreg, dagpengeforliget mellem regeringen og de radikale, som retter et afgørende slag imod de langtidsledige, som har været holdt uden for det almindelige arbejdsmarked i snart mange år. Der er blevet sagt og skrevet meget om det i folketinget, i pressen, i medierne, og der er såmænd også radikale, der har sagt og skrevet meget, men den radikale folketingsgruppe – hvad

med den? Ja, den påstår, at den har ladet sig flytte, og det har den da også på et par punkter. Nu skal de enlige langtidsledige, som efter at have gennemgået uddannelsen – hvad det så er for en uddannelse – ikke har fået noget job, ikke mere på bistandshjælp, som de skulle efter den første skitse. Nu skal de bevare deres dagpenge, hedder det, og disse dagpenge skal så trappes ned til et beløb, der ligger under bistandshjælpen for enlige efter skat. En ting er dog reelt rettet op: man får lov til at bevare sine dagpenge, selv om man er gift eller bor sammen med et menneske, der har et job. Den ene planlagte uretfærdighed er altså ude, og det er så det.

En anden ting er den argumentation, de radikale anvender for dagpengeforliget. De taler og taler og taler om den gode del af forslaget, nemlig at de langtidsledige skal have ret til at uddanne sig i en periode med dagpenge. Det har aldrig været muligt at komme igennem med det før. Vi er nogle, der af og til har forsøgt at overbevise socialdemokraterne om, at det var umenneskeligt, at langtidsledige og andre arbejdsløse i realiteten ikke måtte foretage sig andet end at sidde derhjemme og kigge på brevsprækken efter det brev fra arbejdsformidlingen, der næsten aldrig kom. Ja, jeg ved godt, at man måtte gå på højskole og på enkeltfags-HF, men det kan man jo ikke blive ved med i én uendelighed.

Noget andet er, at forliget mellem de radikale og regeringen blev indgået, uden at man havde gjort sig forestillinger om, hvad det var for nogle arbejdsgivende uddannelser, man kunne finde, og hvad det ville koste med alle uddannelsespladserne. De ting, vi hidtil har set fra undervisningsministeren, efter at han nærmest – måske også af de radikale – er blevet tvunget til at komme med nogle forslag, har aldrig talt været lige til at arkivere lodret, og der er nok mere end én langtidsledig, der har følt sig dybt såret over udtalelser fra undervisningsministeren, der f.eks. går ud på, at nu ville det blive muligt for enhver, der ønsker det, at studere ægyptologi i halvandet år for dagpenge. Dette er et citat efter hukommelsen fra Børsen.

Det må være på sin plads at spørge både de radikale og undervisningsministeren: hvor ligger uddannelserne nu? Hvor langt er parterne nået med at finde relevante uddannelser for f.eks. de mange ufaglærte arbejdsløse

[Ingerlise Koefoed]

kvinder? Hvad har man f.eks. at byde de 25-35-årige, der har gennemgået en mellemuddannelse, som desværre er blevet uanvendelig? Hvad har man til de arbejdsløse akademikere, for de kan vel ikke læse EDB alle sammen?

Der er mange andre end os her i folketinget, der venter spændt på svarene og også på oplysningerne om, hvor der skal findes penge, om de skal findes inden for eller uden for finansloven. Det er også på sin plads at spørge både undervisningsministeren og de radikale om, hvad de agter at gøre ved, at der afskediges erhvervsvejledere rundt om i kommunerne nu, hvor de må være mere end nødvendige, for de skulle jo give de langtidsledige oplysninger om uddannelsesstilbud. De skulle kunne give dem råd, og de skulle kunne fortælle dem om de efterfølgende jobudsigter.

Rygtet vil vide, at der er gået kludder i forhandlingerne om uddannelserne, og at det hele kommer i gang betydelig senere end beregnet, og så står folketinget altså i den fine situation, at jobskabelsesordningen er væk, og at de andre tilbud ikke er til at få øje på. Om ikke andet synes jeg, man må kalde det en mere end ejendommelig form for skalten og valten med andre menneskers muligheder.

Men de radikale taler og taler altså om uddannelses tilbuddene, og når man går dem på klingen rundt om i landet om det, der skal følge efter for dem, der ikke får job trods uddannelse, så svarer de blot, at ordningen skal vurderes igen om to år, og så må vi se. Så er det, man må tage sig til hovedet endnu en gang og spørge: hvorfor hastede det så stærkt med at få planlagt vejen til den laveste dagpengesats, når man alligevel er så usikker på løsningen, at man skal se på den igen om et par år? Hvorfor så ikke vente? Hvorfor ikke vente med at fastlægge de sidste fornedrende detaljer? Hvorfor ikke lade være at gøre så mange mennesker nervøse? Mon ikke det er, fordi det, der i virkeligheden har interesseret regeringen og de radikale ved dagpengeforliget, slet ikke er uddannelsesdelen? Den er sukkeret på det sure. Formålet er de besparelser på dagpengekontoen, ordningen indebærer. Var det ikke besparelserne, der var det egentlige formål?

Vi står nu igen i år med et finanslovforslag, der betyder dårligere forhold for mange, som ikke kan tåle at få det dårligere. Det

betyder større privatisering, færre tilskud til vedvarende energi, en socialpolitik, der følger direkte i sporene på de forrige års nedskæringer, en kulturpolitik, der lægger hovedvægten på det etablerede og på det populistiske og har glemt alt det folkelige og græsrodterne, og trods alt dette såmænd også et voksende betalingsbalanceunderskud, som varsler nye nedskæringer. Alligevel har socialdemokratiet besluttet sig til at stemme for lovforslaget. Det kunne man læse i avisen dagen efter, at nyheden om dagpengeforliget var kommet og havde vakt megen harme hos præcis de samme socialdemokrater.

Vel kender vi godt socialdemokraternes ganske formalistiske argumentation for, at de ikke kunne stemme for finanslovforslaget sidste år. Regeringen havde ikke sit parlamentariske grundlag i orden, sagde de. Det har den i år, og så stemmer socialdemokratiet for lovforslaget. Jeg vil godt spørge socialdemokraterne: hvor meget forstår befolkningen, hvor meget forstår de mennesker, der står ude på slotspladsen i dag, mon af den form for argumentation? Hvordan i alverden skal de arbejdsløse og alle de andre, socialdemokraterne i går med deres ændringsforslag prøvede at gøre det bedre for, kunne forstå, at arbejderpartiet, socialdemokratiet, stemmer for et finanslovforslag, der indeholder så mange angreb på almindelige menneskers liv og hverdag? Var det ikke på tide at holde op med at være formalistisk i sin argumentation og se på virkeligheden og være politisk? Stem dog imod det finanslovforslag og bevar noget af det, som socialdemokrater meget tit har været mere end villige til at frakende andre partier, nemlig den politiske troværdighed!

Denne finanslov er jo den første i regeringens moderniseringsæra. Den indeholder indtægtsdækket virksomhed. Den giver statsvirksomhederne større frihed til at disponere inden for rammerne. Den lægger loft over økonomien med beløbet 185 mia kr. Vi oplever allerede nogle af følgerne af dette udgiftstal, og det er meget rigoristiske krav om dets overholdelse. I finansudvalget får vi næppe et aktstykke uden kompenserende besparelser. Sidst brugte man folkebibliotekspenge til udbygning af forskningsbiblioteker, og man brugte såmænd penge til at bygge boliger for til at rette op på et boligsekskabs økonomiske problemer. Hvis man kører vi-

[Ingerlise Koefoed]

dere med det i det kommende år, kan det egentlig blive spændende, hvordan regnskabet for finansåret kommer til at se ud, hvilke af de midler, der er afsat til et bestemt formål, man vil have anvendt til noget helt andet.

I øvrigt er der allerede nu tegn på, at rammen vil revne. Vi ved, der ikke er penge nok til de bebudede uddannelser. Vi ved også, at flertallet i finansudvalget heldigvis fik udenrigsministeren til at finde penge fra reserverne til hjælpen til Etiopien. Det er helt sikkert, at der i løbet af året vil blive ting, som man ikke kan spare sig igennem på andre områder. Vi kan håbe, at ministrene og regeringen vil tage de overskridelser, et andet flertal kan blive nødt til at kræve af og til, med det samme venlige smil og den samme hjertevarme tålmodighed, som moderniseringsaviserne, plakaterne i institutionerne og de mange skæve smil rundt omkring i DSBs regie opfordrer de offentligt ansatte til at vise deres samfundssind med.

Dette ikke for at sige, at der ikke kan være brug for afbureaukratisering og for lettere og venligere sagsbehandling, men for at udtrykke den dybeste tvivl om, hvorvidt den måde, regeringen griber det an på, vil give andet end frustrationer både hos de ansatte og hos de borgere, der ikke kan nøjes med kunstige smil og andet pop, når de har brug for offentlig service. Varig hjælp er og bliver fattighjælp, selv om det nok så meget overrækkes med et smørret grin.

Men så kan man spørge, og det vil man selvfølgelig: er det overhovedet muligt i disse tider for et socialistisk parti at gøre nogen ting, der ikke betyder besparelser og nedskæringer? Nej, det vil heller ikke være muligt for os, hvis det er os, der skal bestemme, heller ikke for det arbejderflertal, som vi stadig ser hen til trods hårde ord fra socialdemokratiets side, det arbejderflertal, der må komme den dag, da socialdemokraterne vover at se til den rigtige side i det politiske spektrum. Vigtigst er det naturligvis at få flere i beskæftigelse ved den nedsættelse af den daglige arbejdstid, som den kommende overenskomst må resultere i, ved at satse på udbygning af miljø- og energipolitikken og på en bedre anvendelse af den kollektive trafik, ved udvidelse af boligbyggeri, byfornyelse og plejehjemsbyggeri, ved at indføre den vigtige uddannelsespolitiske reform: betalt frihed til

uddannelse. Den offentlige sektor skal ikke skæres dybt. Den skal anvendes offensivt som drivkraft for en økonomisk udvikling, og forskning og uddannelse skal have høj prioritet.

Selvfølge vil alt dette koste penge, men der vil også blive sparet både på dagpengene og på de sociale udgifter, og forbrugsmulighederne vil stige med udvidet produktion til følge. Om lønningerne også vil stige, må fremgå af fagbevægelsens reaktion på en anderledes skattepolitik, der afskaffer skattefiduserne og lader dem, der tjener mest, betale mest, på en bedre bolig- og trafikpolitik og på tryk såvel i arbejdslivet som på de sociale områder.

Vi tror, at man ved at føre en arbejderrettet politik vil kunne opnå en form for sociale kontrakter. Hvorfor skulle der være høje lønkrav, hvis alle de andre områder holdes på et rimeligt niveau og inflationen af samme grund ikke bliver så stor?

Dette er blot nogle af de bud, SF har på en anderledes løsning af nogle meget påtrængende problemer, og vi taler meget gerne med andre partier om deres forslag til socialt afbalancerede løsninger. Det ville være en fin målsætning for et andet flertal end det eksisterende at få skabt en finanslov, som også socialdemokratiet kunne stemme for uden alverdens formalistiske begrundelser.

Med dette vil jeg meddele, at SF naturligvis ikke kan stemme for finanslovsforslaget. Jeg vil samtidig takke finansudvalgets sekretariat for godt og dygtigt arbejde i det finansår, der nu snart er gået, og takke alle de medarbejdere rundt omkring i ministerierne, som har haft forfærdelig travlt med at svare på de mange, ofte meget indviklede spørgsmål fra finansudvalget.

(Kort bemærkning).

Addi Andersen (CD):

Jeg vil gerne sige til fru Ingerlise Koefoed: når vore børn og unge giver udtryk for, at de er bange for fremtiden og for krig, hvis skyld er så det? Det er bl.a. SFs og VS', der gang på gang maler en vis mand på væggen. De har gjort det så tit, at de selv er begyndt at tro på det, men det er vore børn og unge, det går ud over.

Bilgrav-Nielsen (RV):

[Bilgrav-Nielsen]

Vi må jo konstatere, at hr. Svend Auken har valgt først at tale her i salen i dag, og jeg må indrømme, at indholdet af talen kunne tyde på, at den er skrevet til også at kunne bruges på pladsen ude foran. Det vil vise sig, når vi nærmer os kl. 16, om det er det, der er meningen.

Hr. Svend Aukens tale kan i det hele taget, synes jeg, logisk set kun bruges til at argumentere imod finansloven med. Hr. Svend Auken undlod at fortælle, hvad resultatet bliver, og det er jo ikke helt uspændende for os, når vi nu har oplevet, at socialdemokratiet indledte sin oppositionsperiode med at stemme for finansloven for 1983, derefter stemte imod finansloven for 1984 og fremkaldte et valg sammen med fremskridtspartiet og efter dette valg, hvor finansloven på flere punkter var forbedret, og hvor der i øvrigt var gjort en ekstraordinær indsats for bekæmpelse især af ungdomsledigheden, valgte at undlade at stemme. På hr. Svend Aukens tale må man forstå, at alt er gået i den forkerte retning, men konklusionen mangler vi stadig. Vi er spændte på at høre konklusionen.

Forløbet af finanslovforhandlingerne i år har med stor tydelighed vist, at vi skal mange år tilbage for at finde en tilsvarende politisk stabilitet. Allerede i april blev regeringen og det radikale venstre enige om hovedlinjerne i den økonomiske politik, som skal føres i 1985, og i oktober, umiddelbart efter folketingsårets begyndelse, var finanslovaftalen i det alt væsentlige på plads. Dette forløb har sin diametrale modsætning i finanslovforhandlingerne for et år siden, hvor vi oplevede fremskridtspartiet, som placerede sig selv som dem, der skulle lede og fordele arbejdet her i folketingset, og hvor alt endte i politisk kaos.

Vi var nok nogle, der dengang mente, at et valg var helt overflødigt. I dag mener jeg vi må konstatere, at valget skabte en tiltrængt politisk afklaring. Siden valget har vi nemlig oplevet, at det har været muligt at planlægge og gennemføre den nødvendige økonomiske politik i så god tid, at der har været tid til for dem, der skal udnytte den politiske planlægning, det vil sige erhvervslivets ledere og centraladministrationens ledere, at få tingene til at fungere fornuftigt. Jeg er sikker på, at vi herved har skabt en situation, hvor vi får

den optimale effekt af de beslutninger, vi træffer.

Det finanslovsforslag, som nu er klar til vedtagelse, svarer helt til, hvad regeringen og det radikale venstre har aftalt. Forslaget udtrykker, det skal erkendes, den barske nødvendighed, men selv om tilbageholdenhed med udgifterne præger forslaget, så indeholder forslaget positive og aktive omlægninger. Det er også klart positivt, at finanslovsforslaget samlet indebærer en fortsat reduktion af kasseunderskuddet. Hermed bliver 1985 det andet år i træk, hvor kasseunderskuddet reduceres. Dermed er væksten i den indenlandske gældsætning dæmpet betydeligt. Det radikale venstre vil fastholde denne linje, ligesom vi vil fastholde, at midlerne til at sikre denne udvikling fortsat skal være en meget stram indkomspolitik, en afdæmpet udvikling i de offentlige udgifter, uændret skatte-tryk.

Kasseunderskuddet i 1985 skønnes nu at blive 36,4 mia kr. eller cirka halvdelen af underskuddet på det seneste finanslovsforslag fra socialdemokratiet, som blev fremlagt i efteråret 1982. Da var underskuddet skønnet til 74 mia kr. Socialdemokratiet var dengang ikke tilfreds med sit eget finanslovsforslag. Daværende finansminister Knud Heinesen gav udtryk for dette, da han den 16. august 1982 fremsatte forslaget her i folketingset. Af den skriftlige fremsættelse fremgik det meget klart, at hr. Knud Heinesen anså en reduktion af statens kasseunderskud for at være en forudsætning for at opnå varige forbedringer i konkurrenceevnen og i beskæftigelsen.

Hr. Knud Heinesen havde ret i 1982. Han måtte imidlertid give op, fordi fagbevægelsen, SF og vel også kræfter i socialdemokratiet ikke ville midlerne. Især ville man ikke gøre effektiv brug af indkomspolitikken. Derfor kom andre til, og resultatet af den konsekvente indkomspolitik, der siden er ført, er nu tydeligt for enhver: en forbedret konkurrenceevne, en nedsættelse af kasseunderskuddet år for år og en klar forbedring af beskæftigelsen.

På trods af dette og i modsætning til de rigtige linjer, hr. Knud Heinesen stak ud i 1982, forsøgte socialdemokratiet i går at få vedtaget ændringsforslag, der bærer i den stik modsatte retning. Budgetdepartementets lammende bedømmelse af socialdemokratiets ændringsforslag er samlet i følgende tre lin-

[Bilgrav-Nielsen]

jer – jeg citerer fra finansudvalgets bilag 2371:

»Efter få år vil beskæftigelseseffekten være ubetydelig eller negativ, mens betalingsbalancen forværres med knap 3 mia. kr. og statsfinanserne forværres med ca. 1,5 mia.«

Det var altså, som hr. Svend Auken har udtrykt det i dag, socialdemokratiets bedste bud. Det er en klar karakteristik af den positionspolitik, socialdemokratiet fører. Det er socialdemokratiets bedste politik.

Hvad er det egentlig, må vi spørge, der har fået socialdemokratiet til at ændre holdning dels i forhold til hr. Knud Heinesens rigtige analyse for to år siden, dels i forhold til det socialdemokratiske arbejdsprogram, som blev vedtaget for kun et års tid siden, og som også i dag har været nævnt, arbejdsprogrammet »Den solidariske vej«? Hvad er det, der har fået socialdemokratiet til at ændre holdning? I dette program står der nemlig, at betalingsbalanceunderskuddet og kasseunderskuddet skal bekæmpes bl.a. ved at øge produktionen i de private eksport erhverv. Den private sektor skal vokse hurtigere end den offentlige, står der. Endvidere fremgår det af programmet, at udbygning og forbedring af den offentlige service som hovedregel skal finansieres ved en betydelig rationalisering og omprioritering af den offentlige sektor. På side 10 i dette socialdemokratiske arbejdsprogram står direkte, at forslag om nye tiltag, der kræver merudgifter, som altovervejende hovedregel må finansieres ved budgetforbedringer på andre områder i den offentlige sektor. Ja, netop, og det er præcis, hvad der er aftalt med hensyn til finansloven for 1985. Det er præcis, hvad der var hovedlinjerne i den finanslov, som gælder i 1984.

Hvorfor så disse mange socialdemokratiske modsatte ændringsforslag? Hvorfor den megen kritik af finanslovsforslaget? Forholder det sig mon sådan, at socialdemokratiet skønner, at der allerede er indtruffet sådanne forbedringer, at det nu er tilrådeligt at slække på den økonomiske politik? Hvis det skulle være sådanne overvejelser, man gør sig, så vil jeg anmode om, at man nærlæser den just fremsendte finansredegørelse, som indeholder interessante kapitler om risikoalternativer. Den viser tydeligt, at vi befinder os på en meget skarp knivssæg med hensyn til

at fastholde fremgangen i den økonomiske politik.

En ting skal man lægge mærke til her, og det er, at Danmarks samlede statsgæld i 1985 skønnes at blive 78 pct. af bruttonationalproduktet. For 10 år siden var den 4 pct.

Det, der er afgørende for den økonomiske politik og for fremgangen i beskæftigelsen, er, at vi gennemfører en forbedring af betalingsbalancen. Det betyder, at danske produkter skal erobre nye markedsandele, og nye markedsandele forudsætter en forbedring af konkurrenceevnen, og en forbedring af konkurrenceevnen forudsætter en lavere dansk lønudvikling end i udlandet. Når finansredegørelsen skønner lønstigningstakten i udlandet i 1985 til at være ca. 5 pct., så skal vi altså her i landet ligge under, helst et godt stykke under, ellers får vi ikke arbejdsløsheden ned, ellers får vi ikke arbejdsløsheden ned. Indkomspolitikken er altså vigtig. Det samme er finanspolitikken.

Det radikale venstre er på det rene med, at den økonomiske linje, som – i øvrigt efter radikal tilskyndelse – blev fastlagt ved årsskiftet 1982-83, har vist gode resultater, og at den må fortsættes. Det indebærer bl.a., at de kommende finanslove må være meget skrabe. Fornyelser må også i de kommende år i det alt væsentlige finansieres ved omprioriteringer. Ved de kommende forhandlinger om finanslovsforslaget for 1986 vil det radikale venstre som i år og som sidste år prioritere miljøpolitik, energipolitik, uddannelsespolitik m.v., og vi vil også prioritere den humanitære del af Danmarks udenrigspolitik. Det nu fremsatte og formentlig inden længe vedtagne radikale forslag om, at Danmark fra 1. januar 1986 øger den danske u-landsbistand betydeligt, vil vi foreslå finansieret ved en begrænsning af militærudgifterne.

Forhandlingerne om finanslovsforslaget for 1986 er imidlertid ikke øverst på dagsordenen, det er en skattereform. Det radikale venstre noterer med tilfredshed, at forhandlingerne om skattereformen er indledt. Et bredt politisk forlig om en skattereform, som fjerner de væsentligste tilskyndelser til skatte-tænkning, der i særlig grad udnyttes af de bedst stillede, en skattereform, som letter skattetrykket for lavindkomsterne og for børnefamilierne, og som dæmper lysten til privat gældsstiftelse, vil efter vores opfattelse både føre til en mere retfærdig byrdeforde-

[Bilgrav-Nielsen]

ling og til øget opsparing og dermed faldende rente. Udformet således mener vi, at en skattereform vil blive en meget væsentlig og meget positiv faktor i det fortsatte arbejde for at forbedre økonomien og beskæftigelsen. I samme retning vil det virke, hvis folketinget kunne tage sig sammen til at gennemføre en decentral og obligatorisk overskudsdelingsordning.

Med disse ord skal jeg anbefale finanslovsforslaget til vedtagelse.

Formanden:

Jeg kan oplyse, at når der er svagt lys, så er det, fordi vi kører på nødbelysning i øjeblikket. Jeg håber snart det normale lys kommer tilbage.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skal kun sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at han ved udmærket, hvordan vi stemmer til finanslovsforslaget. Vi stemmer ja ud fra den samme argumentation, som var gældende for os sidste år: når en regering har sit parlamentariske grundlag i orden, så stemmer socialdemokratiet for finanslovsforslaget, men vi vil ikke hjælpe en regering igennem med et finanslovsforslag, hvis den baserer sig på et andet flertal. Men det er ikke ensbetydende med – det tror jeg ikke et menneske kan få fornemmelsen af – at vi godkender den politik, der er indeholdt i finanslovsforslaget. Det har jeg brugt ganske megen tid til at beskrive årsagerne til.

Jeg vil ikke polemisere meget med hr. Bilgrav-Nielsen, men kun gøre opmærksom på tre forhold. Det ene er, at konkurrenceevnen i denne regerings tid overhovedet ikke er blevet forbedret, men at den derimod i perioden 1980–82 blev forbedret med 16–18 pct., bl.a. ved det radikale venstres hjælp. Når man hører de radikale og de øvrige borgerlige partier, kan man jo en gang imellem få indtryk af, at de slet ikke var i folketinget i den periode.

For det andet, at den væsentligste årsag – ud over konjunkturopgangen – til forbedringerne af finansloven, som vi alle selvfølgelig må glæde os over, er indførelsen af den realrenteskat, som det radikale venstre bl.a. tog afstand fra indførelsen af i efteråret 1982.

Endelig for det tredje skal jeg sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at når jeg brugte udtrykket »det bedste bud, vi har«, så er det programmet »Den solidariske vej«, og vore ændringsforslag til finansloven er en del af den holdning, der ligger i »Den solidariske vej«. Men som hr. Bilgrav-Nielsen, som øjensynlig kender vort program, ved, er det kun en meget beskedne del af den samlede politik.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Denne korte bemærkning blot for, at en usandhed ikke skal være gentaget så mange gange, at man tror den er rigtig. Det radikale venstre har ikke på noget tidspunkt taget afstand fra realrentebeskatningen; vi har taget afstand fra formuebeskatningen af pensionsformuerne. Vi har taget afstand fra formuebeskatning af pensionsformuer under den socialdemokratiske regering, da hr. Anker Jørgensen var statsminister, og vi gjorde det, da hr. Poul Schlüter blev statsminister. Vi har været interesseret i en realrentebeskatning under begge regeringer.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil blot konstatere, at socialdemokratiets holdning åbenbart er, at når socialdemokratiets stemmer ikke er nødvendige for at gennemføre en finanslov, så vil man gerne stemme for den, ellers stemmer man imod.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det, jeg sagde om det radikale venstres holdning i efteråret 1982, er naturligvis rigtigt. Vi fik en blank afvisning under de forhandlinger, der var med det radikale venstre i den periode. Skulle det komme an på en prøve med hensyn til troværdigheden af hr. Bernhard Baunsgaards ord og mit ord i denne sag, lader jeg gerne befolkningen selv afgøre det.

Så vil jeg gerne sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at vi altid har haft det princip, at det var vigtigt, at der stod et bredt flertal bag finansloven, men at det også var vigtigt, at det flertal, der har haft indflydelse på finanslovens opbygning og indhold, stemmer for finansloven og ikke overlader det til den opposition,

[Svend Auken]

som ingen indflydelse har haft, at bære regeringens politik igennem.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Vi har haft denne diskussion før i salen, og dér har socialdemokrater indrømmet, at det var en formueafgift, de ville have indført i 1982. Jeg håber, at hr. Svend Auken, når han har fået slået sine sager op, kommer og giver mig en undskyldning for de sidste bemærkninger.

Nør Christensen (CD):

Under gårdsdagens debat vedrørende ændringsforslagene sagde hr. Camre, at socialdemokratiet traditionelt stemmer for den samlede finanslov som følge af, at regeringen har sit parlamentariske flertal i orden.

Hvis jeg skal sige det pænt, er det ikke en særlig hensigtsmæssig måde at tilkendegive sin mening på, og efter min opfattelse kan man ikke bare stemme efter, hvordan andre stemmer. Men alligevel tak til socialdemokratiet, fordi man er vendt tilbage til den tradition, der var i mange år, for at stemme for finansloven.

Ikke alene under gårdsdagens debat, men så sandelig også i dag fik vi det, jeg vil kalde en traditionel oppositionstale fra socialdemokratiet. Det skal jeg såmænd ikke bebrejde socialdemokraterne i særlig stærke vendinger, for det har jo været god latin i mange år. Hvis partier var i opposition, var alting pludselig så let, og alting kunne gøres her og nu, mens de, der i stedet fik overdraget regeringsmagten, måtte erkende, at tingene var endnu sværere og ikke så nemme som dengang, de havde oppositionen.

CD har i mange år forsøgt at ændre den holdning og i stedet prøvet at inddrage partierne i en mere realpolitisk holdning. Vi har end ikke forsømt nogen som helst lejlighed til også at opfordre fremskridtspartiet til en klarere realpolitisk holdning. Endnu gælder det desværre for alle, at det ikke er lykkedes, men vi ved, at vi har ret, og derfor vil jeg fortsætte med at opfordre til et holdnings-skifte også på dette punkt.

Der er i det hele taget brug for en holdningsændring på mange områder også ude i befolkningen, men det vil jeg senere vende tilbage til under mit indlæg vedrørende for-

svars- og sikkerhedspolitik. Alligevel her: en holdningsændring, som virkelig kunne batte noget i statskassen, var, hvis vi gennem en oplysningskampagne understregede og fremhævede, at fordi det offentlige betaler, er tingene ikke gratis. Pengene betales bare indirekte. Det må kunne forklares endnu bedre gennem en oplysningskampagne, og jeg vil gerne benytte lejligheden til her at spørge finansministeren, om han vil være villig til at overveje en sådan kampagne og i givet fald også, hvorledes den kan udformes.

Den finanslov, vi i dag får vedtaget, efter at vi i går behandlede de mange ændringsforslag, vil blive et godt grundlag for regeringen at arbejde videre på. Det betyder, at regeringen, som til manges overraskelse kom godt, vældig godt, ud af starthullerne, nu får mulighed for at videreføre den flerårige målsætning, man satte sig ved regeringsdannelsen for nu godt og vel 2 år siden.

Som jeg sagde i går under debatten om ændringsforslagene, er det også logisk, at det underskud, vi har, nødvendigvis må ændres over en årrække, hvilket forekommer CD naturligt, idet vi erkender, at det vil blive endog meget svært at gennemføre de nødvendige besparelser inden for det samme antal år, som underskuddet er blevet oparbejdet på; men målsætningen skal naturligvis fastholdes. Jeg understreger bare, at vi har et ret afslappet forhold til, om det lige præcis nås i det ene eller i det andet år. Det afgørende er, at der er mulighed for planlægning, således at man kan tilpasse sig den eller de nye situationer.

Genopretningen af dansk økonomi må ske i etaper, og der er jo allerede taget en lang række initiativer til forbedringer. Den offentlige udgiftspolitiske stigning er bragt til ophør, og af andre initiativer kan nævnes den ret kraftige opbremsning af såvel løn- som prisstigningstakten, ligesom der er taget initiativer til investeringsfremme, til fremme af den ny teknologi og til modernisering af den offentlige sektor.

Der er således under den nuværende regering skabt et godt grundlag for et opsving for den danske økonomi, og det har medført en markant stigning i erhvervsinvesteringerne og i industrisektoren. Det er derfor af afgørende betydning, at den økonomiske politik fastholdes, og det er glædeligt at kunne konstatere, at statsunderskuddet er nedbragt fra de

[Nør Christensen]

forventede 80-90 mia kr. til et stykke under det halve. Det havde vist de færreste også langt ind i regeringens egne rækker troet muligt, ja, jeg vil næsten til hr. Svend Auken sige, at det nærmer sig det under, som han efterlyste.

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at bemærke, at der har været ro om dansk økonomi. Regeringen vandrer ikke fra krise til krise, og økonomien skal ikke reddes flere gange i kvartalet. Det har også spillet afgørende ind på de dispositioner, der er blevet truffet inden for dansk erhvervsliv, som ikke har levet med disse evige trusler om ØD eller OD. Regeringen har altså lige fra starten vist både mod og handlekraft, og det har også smittet positivt af på befolkningen. Men regeringen har så sandelig også været smidig. Jeg tænker her på den sikkerhedspolitiske situation, men det vil jeg senere vende tilbage til.

Også det gode samarbejde i regeringen har haft en positiv effekt. Alle erkender, at samarbejdet i regeringen har været aldeles strålende lige fra den første dag, og der er ingen, som i fuldt alvor tror på et regeringsskifte - heller ikke selv om vi skulle få et valg i utide. Det forudsætter nemlig én ting, nemlig at der er en tilstrækkelig god og stærk opposition, og den skal man vist lede et godt stykke tid efter for at finde.

Ved folketingsvalget den 10. januar 1984 havde vælgerne igen lejlighed til at tilkendegive deres mening. CD led et smerteligt tab, men til trods for det erklærede vi straks, at det afgørende var, at regeringen fik lov til at fortsætte, og det endda styrket. Det har desværre medført, at alt for mange rundt omkring i landet har troet, at regeringen nu kunne både klare dette og hint. Alt for mange har glemt, at det ikke er regeringen, der bestemmer, for regeringen har ikke flertal. Det er derimod det folketing, som vælgerne sammensatte med deres kryds på valgdagen, der bestemmer, og det er noget ganske andet.

Alt for ofte hører vi, at nu gør eksempelvis CD ikke nok for sine mærkesager. Jeg kan hertil kun svare, at det er urimeligt at forlange af et parti, at det, efter at vælgerne har været så venlige at halvere det, skal kunne gennemføre alle sine mærkesager; den går naturligvis ikke.

Derimod ligger fejlene efter vores opfattelse hos vælgerne selv. Centrum-demokraterne

er ikke det mindste utilfredse med regeringen, men derimod er vi utilfredse med sammensætningen af folketinget, og det er det, som gang på gang må understreges meget stærkt og forklares. Det er ikke regeringen, der bestemmer. Det er noget, der tilsløres, hvis regeringen har flertal i folketinget, men det har denne regering jo som bekendt ikke. Den har tværtimod et klart flertal imod sig i folketinget i næsten alle mærkesager og i hvert fald i alle CDs mærkesager. I alle CDs mærkesager stemmer ikke alene VS og SF imod os, men disse to partier støttes tillige af socialdemokratiet og de radikale. Dermed har vi flertal imod vore mærkesager og flertal stort set også imod regeringen.

Jeg siger dette så stærkt, fordi det nu igen er blevet skik og brug at fortælle de enkelte partier, at man synes, de pågældende udretter for lidt i den eller den sag. Dertil siger vi, at det er de pågældende selv, der på valgdagen udretter for lidt, udretter alt for lidt. Folk glemmer at stemme i overensstemmelse med deres egne interesser, når det gælder om at vælge nogle mennesker, man gerne vil have til at gøre noget. Det gælder på en række områder, f.eks. for så vidt angår parcelhusejerne. Det gælder for folk med bil og også for folk, der gerne ser et TV 2 med reklamer. Og sidst, men ikke mindst i forsvarspolitikken.

På alle disse områder stemmer folk på de partier, der klart har vist, at de i hvert fald ikke ønsker den løsning, som et flertal i befolkningen faktisk ønsker, i hvert fald når man ser på meningsmålingerne.

Men som sagt: fuld tilfredshed med regeringen og stor utilfredshed med folketingets sammensætning. Det er det, der gør det svært at føre regeringens nødvendige politik ud i livet.

Men lad mig gentage fra i går: vi anerkender fuldt og helt det radikale venstre for den dristighed, den fasthed og det mod, hvormed de radikale har forstået, at der er noget, som det er nødvendigt at gennemføre. Det har bestemt ikke været morsomt for nogen af regeringspartierne og bestemt heller ikke for de radikale at foretage alle disse tiltag, men ser vi på det samlede valgresultat for så vidt angår regeringen, fik den jo fremgang. Altså blev regeringen ikke upopulær, selv om den måtte foretage disse upopulære ting.

[Nør Christensen]

Som jeg sagde for et øjeblik siden, har regeringen også udvist smidighed. Jeg tænker her på den sikkerhedspolitiske kursændring, der har fundet sted igennem de seneste år. Det er klart, at det er med absolut trist sind, de fire regeringspartier ser tilbage på den udvikling, der har fundet sted; vi er blevet tvunget i en situation, hvor vi måtte medvirke. Vi er tvunget med, fordi der ikke blev gives os noget alternativ på valgdagen i januar. Det var det alternativ, jeg efterlyste før, og det alternativ, som efter vores opfattelse kunne have skabt bedre forhold. Dog er vi sikre på, at i og med, at vi tog skraldet og affandt os med, hvad der nu var, nå ja, så har vi i hvert fald holdt en bedre position, end det havde været muligt, hvis man havde overladt det til de andre at føre politikken og det ikke var vore folk, der sad på de ledende poster.

Centrum-demokraterne vil således arbejde for, at vi har et så stærkt forsvar som overhovedet muligt, og vi opfordrer alle demokratiske organisationer til at benytte enhver lejlighed til at understrege, at grundlaget for vort demokrati er et forsvar, der er tilstrækkelig stærkt til at beskytte demokratiet imod fjender udefra. Derfor er vi parate til at stemme for næsten et hvilket som helst beløb, nogen kan komme med forslag om, og vi ser især gerne det konventionelle forsvar styrket. Men sammensætningen af folketinget gør også her, at vi har et flertal imod os, og det medfører, at der forude ligger en meget stor opgave og venter på at blive løst. Den opgave består i at få flere og flere til at forstå det nødvendige i, at vi har et stærkt forsvar.

Helt utroligt er det, at der findes folk, som går rundt og diskuterer fred, som om fred er noget, man stemmer om. Jeg havde nær sagt: hvem vil ikke gerne have fred? Er der nogen, der gerne vil have krig? Alle stemmer for fred, og dermed er krigen afskaffet! Så utrolig naivt er tingene næsten stillet op. Og så prøver nogle at bilde andre ind, at krige opstår, fordi man ruster op, og så ruster den anden op, når den ene ruster op, og det medfører, at den første ruster op igen, osv. Det er historisk helt og aldeles komplet forkert.

Krig opstår, fordi én ruster op og modparten ikke gør det samme. Det var derfor, vi fik anden verdenskrig. Hvem var så den drivende kraft dengang? Det var datidens freds-

bevægelser; de hed noget finere dengang, for da kaldte de sig for pacifister. Det var ikke mindst pacifisterne, der dengang pressede det engelske arbejderparti til at stemme imod forsvarsbudgettet, ca. 1 år før krigen brød ud. Det er på den baggrund, man skal se tingene, og det var denne naive holdning, som på det nærmeste opfordrede Hitler til at gå i krig. Altså helt og aldeles ærligt: man kan ikke tillade sig at begå dumheder to gange, for så er det formentlig for sent.

Derfor ønsker jeg også under denne debat som ved mange andre tidligere lejligheder at slå fast, at Danmark ikke er neutralt. Danmark står ikke neutralt over for to supermagter og kritiserer snart den ene og snart den anden part, og de skal såmænd også have karakterer. Nej, vi siger klart og tydeligt, at det er USA, som er vor ven, og jo bedre det går USA, jo mere stabilt ligger Danmark på verdenskortet.

Men der er dog også en glædelig ting: efterhånden er der ingen, der tager Danmark alvorligt. Det er sørgeligt, at man skal konstatere det med glæde, men vi er altså nødt til at konstatere med glæde, at der er færre og færre, der tager Danmark alvorligt.

Med hensyn til fremtiden på det sikkerhedspolitiske område kan vi kun håbe. Dyvigrapporten kan forhåbentlig bidrage til, at der kan genskabes enighed, men jeg finder anledning til meget kraftigt at understrege, at vi i CD bestemt ikke føler, at man har talt forbi hinanden; man har absolut talt til hinanden.

På det retspolitiske område er der efter vores opfattelse behov for en ganske særlig indsats. Jeg hilser derfor med stor tilfredshed, at justitsministeren straks i begyndelsen af det nye år vil afholde en konference, hvor de mangfoldige problemer kan blive genstand for en grundig drøftelse. Den stærkt stigende vold i samfundet vækker bekymring i vide kredse. Volden er blevet mere rå og brutal, og som noget nyt begås den i højere og højere grad af smågrupper. Dette vanskeliggør i høj grad politiets arbejde og bevisførelse. Desværre er der en slagside i forholdet mellem den omtale, den kriminelle får, og omtalen af offeret, der næsten overses. Her ønsker vi, at der sættes ind af al kraft. Vi ønsker at yde al den bistand, man overhovedet kan, for så hurtigt som muligt at sikre ofrene for vold. Bl.a. fremhæver vi i en af

[Nør Christensen]

vore pjecer, at en af de måder, det kan ske på, er at hæve bødetaksterne med en eller anden procentdel. Jeg tror, vi foreslår, at man kan gøre det med 1 pct., men det er ikke afgørende; den ene procent skal være udgangspunkt, men den kan absolut diskuteres.

Denne procentdel foreslår vi skal indgå i en slags fond til, om jeg så må sige, her-og-nu-hjælp til ofre for vold. Der er desværre også alt for mange eksempler på, at ventetiden på erstatning er alt, alt for lang. Det er bestemt ikke regeringens skyld, men det ville være et smukt arbejde af regeringen, hvis den kunne fremme disse meget alvorlige sagers behandling.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Når nu hr. Nør Christensen mener, at erstatningen til voldsofre skal sikres gennem hævdede bøder, var det måske en idé, om centrum-demokraterne også overvejede, at oprydningen efter den vold, der bliver begået på miljøet gennem miljøtilsviningen, kunne klares gennem nogle større miljøbøder. Så synes jeg i det mindste, der var opnået lidt ved det, hr. Nør Christensen stod heroppe og sagde.

Når man ser hen over finanslovens mange kolonner af tal, er der ikke megen tvivl om, hvem der kan regne med at få en plusgevinst i 1985, og hvem der kan regne med at få en minusgevinst i det samme år, specielt ikke, når man tager i betragtning, at de finanslove, der gik forud – den i 1982 og den i 1983 – også virker i 1985. De besparelser, der er blevet vedtaget, siden regeringen trådte til, fjernelsen af dyrtidsreguleringen, tidsbegrænsningen med hensyn til, hvornår man kan få sygedagpenge, fastfrysningen af dagpengene, nedsættelsen af dagpengene til dem, der kun får delvise dagpenge osv., virker jo fortsat i 1985, og det skal man tage højde for, når man ser på de enkelte udgiftskonti.

Det samme gælder reduktionen af bloktilskuddene. Den er også foretaget tidligere. Kommunerne har forsøgt at tilpasse sig, og det er gået hårdt ud over mange af de mennesker, der bor i kommunerne. Det er bl.a. gået hårdt ud over hjemmehjælpen, og det er gået hårdt ud over det sociale arbejde, hvor socialrådgiverne er blevet hårdere presset. Det er også gået ud over folks individuelle økonomi, når de er gået på bistandskontoret.

Det er gået ud over mange ting: det er gået ud over kulturen, det er gået ud over bibliotekerne, det er gået ud over de små skoler, og der kunne remses videre op.

Det kræver vel egentlig ikke så megen fantasi at forestille sig, at der bliver tale om den samme type besparelser, og at det bliver de samme mennesker i store træk, der vil blive ramt, når nu den reduktion i bloktilskuddene, som regeringen og de radikale har vedtaget, kommer til at virke i 1985. Det hedder, at man konfiskerer den såkaldte konjunkturgevinst. Det lyder også sådan lidt pæner, men problemet er jo, at i virkelighedens verden er det ikke alle kommuner, der har haft en konjunkturgevinst. Der er nogle, der har haft en konjunkturgevinst, men der er også nogle, der har haft en negativ konjunkturgevinst, og det er netop de kommuner, hvor lønniveauet er meget lavt, og hvor der er mange mennesker, der lever af det, der hedder overførselsindkomster, altså af pensioner, af understøttelse, af sygedagpenge osv. Men de kommuner skal alligevel slippe en konjunkturgevinst, der er fuldstændig fiktiv, som ikke eksisterer i realiteternes verden. Jeg gad egentlig godt se de principper overført til vores skattelovgivning. Jeg gad se den samme regering komme med forslag om, at man skulle konfiskere en fiktiv gevinst. Jeg tror, det ville være fuldstændig utænkeligt. Det ville i øvrigt også være fuldstændig uansvarligt.

Det samme mønster, som man kan se i forbindelse med bloktilskudsreduktionerne, kan man finde, når man ser på, hvad der er sket med de arbejdsløses levevilkår siden 1982. Den enkelte arbejdsløse får jo ikke bedre vilkår eller bedre muligheder af, at regeringen og de radikale er optimister, og at der er store dele af det private erhvervsliv, der også er optimister. Tværtimod kan de kigge ned i pengepungen – det er jo sådan set det, de gør hver dag – og så kan de se, at den understøttelse, de får udbetalt, reduceres, efterhånden som priserne stiger, i hvert tilfælde hvis de er på den maksimale sats. Og hvis de er nede på de laveste satser, på deltidunderstøttelse eller på dimittendsatserne, gælder det samme.

Oven i købet ser det ud til, at regeringen og de radikale faktisk ikke har tænkt sig at genindføre en automatisk regulering af dagpengesatserne, ikke engang efter april 1986,

[Anne Grete Holmsgård]

og det gælder jo også sygedagpengene og loftet over bistandshjælpen. Det ser faktisk ud til, at man ikke havde tænkt sig det, men at man i stedet for vil sige, at det skal afgøres af folketinget hvert år. På den måde lægger man jo op til, at det skal være et spørgsmål om, at man igen, når der er økonomiske problemer, simpelt hen kan tage pengene fra de arbejdsløse.

Desuden skal man se det på baggrund af, at der ikke er udsigt til, at arbejdsløsheden forsvinder. Det er rigtigt nok, at der er sket en lille reduktion i arbejdsløsheden, men der er jo ikke sket nogen markant reduktion. Arbejdsløsheden er ikke engang nede på niveauet i 1982, og ser man på det materiale, regeringen selv producerer, er der ikke udsigt til ud fra selv de mest optimistiske af regeringens vurderinger, at arbejdsløsheden er afskaffet i 1990, heller ikke i år 2000. Man har simpelt hen fra regeringens side opereret med, at arbejdsløsheden skal blive, og man gør det stadig væk, og det er selvfølgelig også det, der er baggrunden for, at man ønsker at gøre udgifterne til de langtidsarbejdsløse så små som muligt. Det er fuldstændig i tråd med, hvad Dansk Arbejdsgiverforening har sagt i mange år, når de har talt om, at de ønsker at gøre arbejdsstyrken mindre. Man ønsker, at kun arbejdsmarkedets kerne, som man så smagløst kalder det, skal have de almindelige arbejdsløshedsydelse.

Specielt hårdt er de langtidsarbejdsløse blevet ramt i denne finanslov. Det er blevet sagt fra regeringens side og fra de radikales side, at hensigten ikke har været at ramme de langtidsarbejdsløse, men derimod at give dem et uddannelsesstilbud. Vi har fra starten sagt, at det at give et uddannelsesstilbud er udmærket; det er i virkeligheden et gammelt krav fra venstrefløj, som vi har rejst i mange år, altid for døve øren. Men sagen er jo, at hvis et uddannelsesstilbud skal have en positiv effekt, skal der være nogle forudsætninger for, at det kan virke, og her har man ikke opfyldt forudsætningerne. Man har ikke opfyldt den forudsætning, der består i, at der er pladser nok. Man har heller ikke opfyldt den forudsætning, der består i, at arbejdsløse så rent faktisk får mulighed for at gå ind i et uddannelsesforløb og blive i det. Og man har slet ikke løst det problem, der hedder, at arbejdsløse ufaglærte, mennesker, der måske gik ud af skolen for 20 år siden, skal ud at

konkurrere fuldstændig på lige fod, som det hedder, med højtuddannede, der også er langtidsarbejdsløse.

Jeg tror nok, der er nogle af de langtidsarbejdsløse, der vil klare sig og kan få gavn af det uddannelsesstilbud. Formentlig bliver det en del af den gruppe, der har højere uddannelser og i forvejen er vant til at være i uddannelsessystemet. Konsekvensen vil være, at de skubber nogle andre ud af uddannelsessystemet, som simpelt hen bliver bet i dette her, og det er i forvejen den gruppe, som har sværest ved at få ansættelse, hvad enten vi taler om det private arbejdsmarked eller det offentlige arbejdsmarked, for det offentlige er bestemt ikke nogen venlig arbejdsgiver, når det kommer til stykket.

Jeg synes, at man i realiteten kan sammenligne denne holdning med den holdning, man finder i et almindeligt, privatkapitalistisk forsikringssselskab: når det handler om uforskyldte ulykker – og arbejdsløshed er vel en uforskyldt ulykke, for det er jo ikke det enkelte menneske, der har grebet om, hvorvidt der er arbejdspladser nok – så siger man: jo, vi vil godt forsikre jer, med den lille undtagelse, at hvis I bor i et af de kvarterer, hvor der er for mange tyverier, så vi vil ikke forsikre jer; så bliver I simpelt hen smidt ud af forsikringsordningen.

Det er fuldstændig parallelt med det, regeringen og det radikale venstre har gjort. Man vil godt give en sikkerhed til dem, der ikke bliver ramt alt for meget, dem, som selv kan skaffe sig et arbejde igen, men de andre vil man ikke give nogen sikkerhed. Man vil kun give dem den sikkerhed, der består i, at de, hvis de er enlige, føres ned på et niveau, der i realiteten ligger under den varige hjælp, og det var jo netop dette, at man ville føre folk over på bistandshjælp, der først og fremmest fik de radikale vælgere til at rase over, at de radikale gik med til dette indgreb.

Det mest forstemmende i denne forbindelse er jo i virkeligheden det menneskesyn, som ligger bag den række af indgreb, som den borgerlige regering sammen med de radikale fører igennem. Det er et menneskesyn, der bygger på, at nogle mennesker, en bestemt del af befolkningen, trives bedst, hvis den får økonomisk pisk. Det var baggrunden for den nye fattighjælp, da den blev indført i 1982. Det stod direkte i bemærkningerne, at når man tvinger folk ned økonomisk i deres

[Anne Grete Holmsgård]

dagligdag, regner man med, at de nok yder en ekstra indsats.

På den anden side har vi en gruppe danske medborgere, som øjensynlig trives bedst og virker bedst, hvis de får et økonomisk incitament. Det er de aktive erhvervsfolk først og fremmest. For sagen er jo, at regeringen aldrig kunne drømme om at handle sådan, at man sagde: nu fjerner vi erhvervsstøtten, for hvis erhvervslivet først får tommeskruerne på, så skal de nok komme i gang med at udvikle nye produkter, så skal de nok komme i gang med at udvikle nye markeder, så skal de nok komme i gang med at tænke alternativt og fantasifuldt. Det kunne man aldrig drømme om, men det er lige præcis den forklaring, man bruger over for nogle i forvejen hårdt ramte grupper. De skal nok blive aktive, de skal nok blive mere handlekraftige, hvis først de får med den økonomiske stok.

Jeg synes, det er forstemmende. Bevares, kan man sige, der er da også nuancer i det. Det er vel ikke sort i sort det hele. Regeringen har jo lavet nogle skatteindgreb. Ja, de har såmænd også stemt for et i dag. Ja, det er klart, og af to årsager.

For det første fordi den danske befolkning ikke er så asocial, at den bare vil blive ved med at godtage asociale indgreb, uden at der i det mindste er nogle få eksempler på, at man også tager fra den bedrestillede del af befolkningen. Det er den ene årsag.

Den anden årsag er, at regeringen da udmærket godt ved, at man ikke kan nedbringe kasseunderskuddet alene ved hjælp af indgreb over for efterlønsmodtagere, pensionister, børnefamilier osv. Man er nødt til at røre ved skattesystemet. Det sagde vi allerede, inden den borgerlige regering havde optrådt i denne sal første gang. Vi sagde dengang: der kommer et indgreb over for pensionskasserne, for det er den regering simpelt hen nødt til at gøre, hvis den vil overholde sin målsætning om at nedbringe kasseunderskuddet.

Men det er jo sådan med hensigterne, at forudsætningerne skal være til stede, for at de kan virke. Jeg har til denne lejlighed fundet et lille citat frem, som kommer fra finansministeren – ikke fra den tid, hvor han har været finansminister, men fra dengang, da han var socialminister. Det var noget, han skrev i Politikens kronik i 1983:

»Når privatisering ønskes fremmet, er det ikke ud fra snævre sparehensyn.«

Op nu kommer det vigtige så:

»Det er derimod et udslag af den holdning, at det offentlige støtter borgerne bedre ved at lade dem selv – i ordets bredeste forstand – forvalte deres egen tilværelse, i den udstrækning de har mulighed for det, og samtidig i fælles interesse opnå en bedre udnyttelse af de begrænsede ressourcer, der faktisk er til rådighed, uden at forringe serviceniveauet.«

Det lyder smukt, og jeg må straks sige, at som socialist rører det ved noget helt fundamentalt i min tankegang: selvforvaltning. Jeg kan selvfølgelig være lidt overrasket over, at det skal komme fra en konservativ minister, men jeg synes, princippet er godt.

Men nu er det jo sådan, at hvis det princip skal være mere end tomme flokler, som man hiver frem ved festlige lejligheder, til finanslovdebater, til konfirmationstaler osv., så skal der også være nogle realiteter i det, og det ville så være rimeligt at spørge: det, der er lagt op til med den finanslov, som vi diskuterer i dag, er det at støtte befolkningens muligheder for selvorganisering, for selv aktivt at medvirke, for selv aktivt at foretage ændringer i den måde, som en lang række forhold fungerer på i samfundet? Hertil må jeg sige, at jeg har svært ved at få øje på det, når jeg kigger ned igennem finansloven.

Lad mig tage nogle eksempler. For kort tid siden blev vi præsenteret for en modernisering, eller det hed nu en smidiggørelse, af dele af vores planlovssystem. Det kom fra miljøministeren, som jo altid gerne vil være så venlig og grøn. Hovedessensen i forslaget er, at indbyggerne rundt omkring i vore kommuner skal have beskåret deres mulighed for at blive hørt, blot at blive hørt, i lokalplansager, dvs. de sager, der handler om, hvordan deres kvarter skal se ud, hvordan den del af deres kommune skal se ud, om der skal bygges, om der skal rives ned, om der skal flyttes ud, om der skal flyttes ind. Man regner med, at man fratager dem 20 pct. af de nuværende lokalplansager.

Er det at støtte befolkningens egne muligheder for at forvalte sig selv, om jeg må spørge? Var det støtte, de københavnske vælgere fik, da venstreindrigsministeren ukritisk støttede de konservative og socialdemokraterne på Københavns rådhus i tvangsfor-

[Anne Grete Holmsgård]

flyttelsen af lokalplansagerne fra 4. afdeling over til Weidekamps afdeling? Det var det selvfølgelig ikke. Venstreministeren tog – uden dokumentation i øvrigt – stilling for Weidekamps magtbrynde, ganske enkelt.

Hvordan står det så egentlig til med de mennesker, der på lokalt plan forsøger at etablere en mindre ressourcekrævende energiforsyning ved at udnytte den vedvarende energi? Det er initiativer, der på én og samme gang betyder, at man sparer på importeret brændstof, i øvrigt simpelt hen forbedrer betalingsbalancen, sparer på energien i det hele taget, altså sparer ressourcer, sætter lokal beskæftigelse i gang og sætter nogle initiativer i gang i de lokale områder, som kan opbygge nogle nye sociale netværk. Ja, tilskuddene til den vedvarende energi er blevet beskåret i finansloven.

Eller hvad med idrætten? Har det været regeringens udspil, at man vil støtte initiativ og virkelyst, støtte det frivillige arbejde ved f.eks. at sikre, at de arbejdsløse, der ønsker det, kan gå ind og fungere som trænere, uden at det går ud over deres dagpenge, uden at de dermed får problemer med rådighedsbegrebet i arbejdsløshedslovgivningen? Nej, det har det ikke været. Det eneste udspil, man er kommet med, er et udspil vedrørende eliteidrætten, hvor man oven i købet stemte imod, at den enkelte idrætsudøver sikres sin fulde ytringsfrihed, og hvor idrætsudøverne i stedet for underlægges begrænsninger fra sponsorerne. Er det at støtte det enkelte menneske? Det er det ikke. Jeg synes, venstres idrætspolitiske ordfører, hr. Sander, har illustreret det glimrende, da han under en af de idrætspolitiske debatter herinde sagde, at den idrætsudøver, der ønsker at udtrykke mindretalssynspunkter på banen, må skride ud af banen og ud af klubben om nødvendigt.

Eller hvor er støtten til de kvinder, der forsøger at organisere en hjælp til selvhjælp for voldsramte kvinder? Den er der ikke.

Eller hvor er støtten til de mennesker, der forsøger at værgе sig mod arbejdsulykker? Kunne man forestille sig, at finansministeren, den tidligere socialminister, sammen med den nuværende socialminister i en situation, hvor nogle havde nedlagt arbejdet, fordi de blev forgiftet af dårligt arbejdsmiljø, ville sige: det synes vi er godt; vi synes også, at det er helt godt, at et par af vores jurister

her i finansministeriet tager ud og giver jer juridisk bistand, for det er en stor overmagt, I står over for. Kunne man forestille sig det? Jeg tvivler stærkt på, at man kunne forestille sig det, og jeg har i hvert tilfælde ikke set nogen eksempler, der bare tyder på, at det kunne blive realiteterne med den nuværende regering.

Jeg erkender, at det alt sammen er små eksempler, men sagen er jo, at de mange små eksempler for det første har stor betydning for det enkelte menneske, og for det andet danner et mønster, som er ganske uhyggeligt i mine øjne, og det er fuldstændig konsekvent, når man går igennem de enkelte punkter på finansloven, som jo handler om meget andet end betalingsbalanceunderskud og kasseunderskud.

Jeg synes, det er deprimerende, men jeg synes ikke, det er overraskende, at en borgerlig regering i virkeligheden ikke er særlig villig til at sikre de forudsætninger, som er nødvendige for det nærdemokrati og den selvforvaltning, som man i ord taler om. Men det er pinligt, for så bliver det en plad og en flad og en tom floskel.

Men endnu værre synes jeg faktisk det er, at det gamle socialliberale parti, det radikale venstre, går med på vognen, at man hver eneste gang simpelt hen siger: vi prioriterer det konservative styre højere end vores egne socialliberale ideer.

Til sidst har jeg en kommentar til hr. Svend Auken's udfald mod SF. Hr. Svend Auken sagde, at efter de ændringsforslag, som SF havde præsenteret til finansloven, ville socialdemokratiet ikke længere holde sig tilbage med at kritisere SF. Ja men hvad var det egentlig, der var nyt i de ændringsforslag? Det var nøjagtig de samme ændringsforslag, som SF fremsatte sidste år. Er det, fordi der er sket nogle ændringer i SF's økonomiske politik det sidste år? Det er det ikke, den er i store træk uforandret. Det eneste, der i virkeligheden er sket, er såmænd, at galluptallene viser, at SF har fremgang, medens socialdemokratiet enten har tilbagegang eller stagnation. Jeg synes, det er svært at finde en anden forklaring end lige netop de galluptal, når hr. Svend Auken i den grad laver et udfald mod SF. Men jeg synes, det er trist og deprimerende, at hr. Svend Auken på den måde genopliver de gamle hækkerupske stokkemetoder. Det er deprimerende, når

[Anne Grete Holmsgård]

hr. Svend Auken samtidig står og taler om, at det, der er brug for, er et levedygtigt alternativ.

Jeg er enig med hr. Svend Auken i, at der er brug for et levedygtigt alternativ, men det kommer i hvert fald ikke, hvis landets største arbejderparti bliver ved med at holde krampagtigt fast ved, at alternativet er identisk med socialdemokratiets politik, for på den måde kan man ikke samarbejde med andre mennesker. Man kan ikke tvinge dem til simpelt hen at sluge socialdemokratiets politik. Hvis vi mente, det var den bedste politik, havde vi da meldt os ind i socialdemokratiet, så enkelt er det da. Der er da nogle seriøse årsager til, at vi ikke mener det, men pointen er, at der aldrig kommer det alternativ, hvis man ikke også er villig til at lytte til de andre og sige, at selvfølgelig kan alternativet ikke blot og bart bestå i socialdemokratiets politik. Jeg er helt sikker på, at det alternativ kun kommer, hvis vi er i stand til at få folk uden for dette hus til at bevæge sig, hvis vi er i stand til at sende så klare signaler ud, at de tror på, at vi vil støtte dem, når de forsøger at lave alternativer, når de forsøger at gøre oprør mod den økonomiske politik og den politik på andre områder, der føres herindefra i øjeblikket.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal sædvanen tro prøve at fatte mig i korthed, og jeg vil i al fald i første omgang søge at holde mig strengt til den økonomiske politik.

I går stemte vi om ændringsforslagene til finansloven uden nogen form for dramatik, uden nogen form for uklarhed, og det er faktisk noget nyt. Det har ikke været det normale i flere år. Alene heri ligger der noget positivt, men endnu mere positivt havde det selvfølgelig været, om samvirket om den generelle linje i finansloven havde været større.

Finanslovsforslaget, som det nu foreligger, peger fremad på den måde, at det fastholder udviklingslinjen med lavere underskud på statsfinanserne, stimulerer produktionen og dermed beskæftigelsen. Men det er også klart, at når fem partier skal søge at nå frem til en fælles vej mod fælles mål, må hvert enkelt parti blankt erkende, at de må give afkald på noget, og selv om der er enighed i målsætningen, er det da klart, at de enkelte

partier må sige, at de ikke overalt er enige i metodeanvendelserne til at nå dette mål. Men det er nu engang samarbejdets vilkår og demokratiets vilkår.

Derfor finder jeg det urimeligt, hvis man fra visse oppositionspartiets side vil harcelere over, at enkelte partier har opgivet bestemte standpunkter for at nå et fælles mål. Det er jo netop, som jeg sagde, demokratiets forudsætning.

Ser vi på statsfinanserne, er der en pæn nedgangslinje. I 1983 var der underskud på 54 mia kr., i 1984 på 44 mia kr., og i 1985 bliver det på ca. 36 mia kr., og dette på trods af at vi må notere en stigende gæld og dermed en stigende rentebyrde. Havde vi ikke haft fortidens synder at slæbe på, havde det set meget smukt ud.

Ser vi på arbejdsløshedstallet, må vi også sige, at arbejdsløshedstallet efterhånden viser den samme udviklingstendens.

Betalingsbalancens udvikling beskriver ikke samme linje i øjeblikket – blankt erkendt – men et underskud på betalingsbalancen i en opgangsperiode behøver jo ikke at være negativt; det kan faktisk være positivt, hvis netop stigningen i underskuddet skyldes øgede investeringer, opbygning af varelagre m.v., fordi dette netop er forudsætningen for øgede eksportindtægter i fremtiden. Men det er også klart, at vi på den anden side må være opmærksom på, at hvis underskuddet for en væsentlig del skyldes øget privatforbrug – hvad enten dette skyldes erhvervelse af kortvarige eller langvarige forbrugsgoder – må man nødvendigvis kigge nøjere på det. Hvis dette er tilfældet, mener jeg, vi har en forpligtelse til nøje at vurdere tallene og de tal, der kommer resten af året, for hvis disse tal viser en yderligere stigning i privatforbruget, må denne stigning stoppes – det er i al fald min opfattelse – hvad enten man i og uden for dette ting piber eller synger, for efter min formening er der ikke i dette tiår nogen som helst mulighed for en generel stigning i privatforbruget, og sikrer man sig ikke i tide mod en sådan stigning, vil den nuværende fremgangslinje brat blive brudt.

Indkomspolitik og konkurrenceforbedringspolitik er nøgleord i den økonomiske politik. Globalt set eller i al fald set i sammenhæng i den vestlige verden erkender jeg, at indkomspolitik kun er udtryk for manglende samarbejde på det økonomiske områ-

[Arne Bjerregaard]

de, for med indkomspolitik prøver vi jo blot på et lavere forbrugsniveau at slå andre ud af markedet. Når kristeligt folkeparti alligevel i mange år er gået ind for indkomspolitik, er det i erkendelsen af, at samarbejdet ikke fuldt ud fungerer i den vestlige verden, og da slet ikke i en krisesituation.

Hvis vi videre ser på lønudviklingen i Danmark, må vi erkende, at den udviklingslinje, vi var inde i op til sidst i 1970'erne, er vendt til det positive, og jeg skal gerne give socialdemokratiet ret i, at udviklingen vendte ved indgrebet i 1979, det viser alle udregninger jo klart. Alle tabeller viser klart dette, og det mener jeg heller ikke regeringen har lagt skjul på i finansredegørelsen. Derfor må jeg selvfølgelig personlig sige, at jeg ikke er beklemmt ved, at jeg i sin tid i 1979 sammen med socialdemokratiet var fortalere for dette indgreb, og jeg tror også, at de fleste herinde i dag vil erkende, at jeg havde ret, da jeg sagde, at hvis vi er med til at ødelægge mulighederne for nu at føre den strammeste indkomspolitik, der nogen sinde er ført, vil vi ødelægge mulighederne for indkomspolitik i fremtiden. Derfor vedkender jeg mig gerne dette brud på linjen i 1979. Havde vi ikke gjort det, havde vi ikke haft dette instrument 10 år frem i tiden, og hvad så? Vi må erkende, at indkomspolitikken i dag og også i den fremtidige politik er et nødvendigt instrument. Vi kan ikke undvære det.

Jeg skal også indrømme, at udviklingen i eksportmarkedets andel vendte fra 1979, det kan vi ikke bortforklare. Det ønsker vi ikke at forklæjne i kristeligt folkeparti, og så må vi sige, at denne udvikling er fortsat med denne regering, og denne udvikling ønsker vi selvfølgelig forstærket, og på visse områder er den forstærket.

Hvad er så i grunden ændret siden indgrebet i 1979? Hvad er forskellen, vil mange spørge. Lad mig nævne blot to klare forskelle.

For det første blev der ikke ført en bevidst kronekurspolitik i 1979 og derefter, hvilket gav et uacceptabelt renteniveau for et kapitalsvagt erhvervsliv.

For det andet kunne man ikke styre den offentlige udgiftspolitik, selv om man prøvede, og derfor virkede 1979-indgrebet ikke efter hensigten, selv om den på væsentlige områder var rigtig. Det var den regerings problem, og problemet forstærkedes selvføl-

gelig af, at man i næsten et år skulle konkurrere med SF og intet fik videreført af den politik, som var begyndt i 1979. Derfor var skiftet sådan set en nødvendighed.

Når jeg siger dette, er det for at pege på, at socialdemokratiet erkendte nødvendighedens politik i 1979, men blev bange for at følge den op. Det viser altså, at socialdemokratiet faktisk er enig i målsætningen. Jeg siger selvfølgelig også dette med tanke på, om det lykkes at få socialdemokratiet ud af socialistisk folkepartis favntag. Erkendt, socialistisk folkeparti tæller prægtige mennesker, men deres politik kan ikke i den givne situation bruges til noget som helst, og det ved socialdemokratiet godt. Ordvekslingen mellem hr. Svend Auken og socialistisk folkeparti her i dag viser klart, at der er himmelvid forskel på socialistisk folkeparti og socialdemokratiet, og at samarbejdet dér i fremtiden vil være totalt umuligt. Derfor føler vi, at socialdemokratiet i stedet for mere konstruktivt burde vende sig til anden side fremfor i håb om det, de forsøgte sidste år, at søge at skabe et alternativ med socialistisk folkeparti.

I kristeligt folkeparti noterer vi med tilfredshed, at socialdemokratiet er i bevægelse. Vi noterer med tilfredshed, at socialdemokratiet ikke længere ønsker at gøre udenrigspolitikken til en partipolitisk kastebold, og at de på dette område klart har taget afstand til socialistisk folkeparti og VS. Vi noterer dette med tilfredshed ikke blot for udenrigspolitikens skyld, men også, fordi vi hos socialdemokratiet ser tegn på, at partiet begynder at overvinde sine frustrationer over ikke længere at sidde på taburetterne og i stedet erkender sin store historiske forpligtelse til mere at kere sig om landets ve og vel.

Jeg siger såmænd ikke dette for at bejle til socialdemokratiet, men mere af hensyn til det, der ligger forude i dette samfund, for jeg er nødt til at sige, at min opfattelse er, at hvis vi skal fastholde den positive udvikling, som er indledt – og denne positive udvikling tør socialdemokratiet vist ikke benægte er indledt – så kræver det ansvarsfølelse, så kræver det ansvarsforpligtelse, så kræver det medvirken af en sådan bredde, at det ikke blæses omkuld af en negativ økonomisk krusning på den generelle økonomiske opgang. For hvis der ikke er en tilstrækkelig

[Arne Bjerregaard]

bredde, vil en sådan negativ krusning let give en konstant afbøjning af opgangslinjen.

Enhver begyndelse er svær. Vi mener, at begyndelsen klart er gjort til en ændring af den økonomiske politik, så vi har fået en positiv økonomisk udvikling. Denne vanskelighed er overvundet. Men endnu sværere vil det være at fastholde det, som er påbegyndt, for det skal fastholdes ikke i 1 år eller i 2 år, men i 10 år. Det kræver politisk styrke, og derfor er det af væsentlig betydning, om socialdemokratiet omsider tør kere sig lidt mere om statens ve og vel og ikke blot om socialdemokratiets ve og vel.

Når jeg kigger på de økonomiske opstillinger og derefter opstiller simulanser – selv om man ikke er økonom af uddannelse, kan man godt tegne nogle simulanser – må jeg notere, at vel er vi nået et pænt stykke ad vejen, men hvis vi skal opnå balance og afdrage på vores gæld inden for en 20-årig periode, er man nødt til at turde sige nogle ting i dag og i de næste 10 år, og det kræver politisk bredde, det kræver politisk styrke, og det kræver et vist sammenhold i dette ting. Lad mig nævne, hvad jeg klart mener er nødvendigt i fremtidens økonomiske politik ud fra kristeligt folkepartis betragtning.

For det første er der ikke plads for nogen forbrugsudvidelse generelt. Der er ingen godbidder til den væsentligste del af parcelhusfolket eller tilskud til lejerfolket. Der er ingen plads for generelle reallønsstigninger. Der er ikke plads for større udvidelse af det private forbrug. Der er ikke plads til, at halvdelen af Danmarks befolkning i ugevis hvert halve år farter kloden rundt på bekostning af den øvrige halvdel. Der er ikke plads til, at husstande, specielt med to høje indkomster, kan opretholde deres nuværende næsten herremandstilværelse ved at bruge de svageste grupper som skjold. Der er ingen plads for et skattesystem, der på nogen måde gør det muligt at unddrage sig sin del af bidraget til velstandssamfundet på et lavere niveau. Det er, hvad man må tage hensyn til i al fald i dette tiår og et stykke ind i det næste tiår.

Så vil man selvfølgelig spørge, om der dog ikke er plads til noget som helst. Hertil kan jeg selvfølgelig sige som gammel skolemand, grundtvigianer, om man vil: der er stadig væk plads til at tage den støvede højskolesangbog ned fra hylden for i et bedre fremtidigt fællesskab – uden statstilskud – at synge

»Et jævnt og muntert, virksomt liv«. Men mere end jævnt på det økonomiske plan er der ikke basis for. Hvis man nøjedes med det, var det i grunden slet ikke så galt.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg bemærkede, at undervisningsministeren kun havde plads til meditation og højskolesangbog og salmesang, og hr. Arne Bjerregaard har altså kun plads til højskolesangbogen. Det bliver ringere og ringere for de borgerlige partier.

Men bortset herfra mærkede jeg mig også, at der altså heller ikke hos hr. Arne Bjerregaard var plads til et samarbejde mellem socialistisk folkeparti og socialdemokratiet, og det var nok med glæde, at hr. Arne Bjerregaard konstaterede det. Jeg synes, at hr. Arne Bjerregaard skulle afholde sig fra at spå om, hvordan det vil gå med samarbejdet mellem socialistisk folkeparti og socialdemokratiet. Vi skal nok finde ud af det, når tiden kommer, og jeg håber og tror på, at den kommer snart.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg må indrømme, at jeg blev dybt rørt, da jeg hørte, hvad hr. Arne Bjerregaard sagde der ikke var plads til, for det var egentlig mange af de ting, som der burde være plads til i vores samfund.

Men så kan jeg da oplyse over for hr. Arne Bjerregaard, at hvad der er plads til, det er, at denne regerings ministre rejser som aldrig før. Det er der stadig væk plads til, og det synes jeg er særdeles anstødeligt, når man fra kristeligt folkepartis side kan stå og omtale, hvad der ikke er plads til.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Fru Ingerlise Koefoed mente ikke, jeg skulle blande mig i, hvordan forholdet var imellem socialdemokratiet og SF. Selvfølgelig skal jeg heller ikke det, men jeg må bare oplyse fru Ingerlise Koefoed om, at jeg altid har været historisk interesseret. Jeg mener, man kan lære noget af historien, og derfor har jeg altid ønsket, at det skulle bibeholdes som fag i skolen, så det er mig en glæde, at

[Arne Bjerregaard]

det er kommet ind igen. Historien fortæller mig helt klart, at det var noget, man prøvede på et helt år; man prøvede på det i 1966, men det lykkedes jo ikke, og derfor må jeg bare notere: det kan ikke lykkes.

Hvad angår ministrenes rejser, må jeg bare sige: det kan ikke være min sag. I øvrigt mener jeg, at ministrenes rejser ofte har ganske frugtbare virkninger også på økonomien.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er fuldkommen rigtigt, at man kan lære af historien, og både vi og socialdemokratiet har da lært af historien, for vi gentager ikke de samme fejltagelser, så det skal nok gå. Tag det bare roligt!

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det kan da godt være, at det er gavnligt at tage til Rusland og studere gødning, men et af statsministerens mål, da han tiltrådte for 2 år siden, var, at ministrene ikke skulle rejse så meget som den forrige regerings ministre, og derfor synes jeg, det er underligt at komme med sådan nogle udtalelser.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Må jeg sige til fru Ingerlise Koefoed: ja, jeg tager det da også ganske roligt. Historien på dette område viser mig klart, at jeg kan tage det roligt. Det er derfor, jeg siger til socialdemokratiet: lær da lidt af historien og lad være med det spilfægteri, som intet fører til! Det har historien jo lært jer.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Som i så meget af kristeligt folkepartis politik forekommer hr. Arne Bjerregaards historieopfattelse mig noget statisk. Hvis man skulle lære af historien på den måde, hr. Arne Bjerregaard gør, var flyvemaskinen ikke blevet opfundet, for så var man blevet ved med at bruge luftballoner.

Pia Kjærsgaard (FP):

Ved regeringens tiltrædelse for 2 år siden proklamerede statsministeren, at det skulle

blive lettere at være dansker. Siden er det gået slag i slag i den forkerte retning. Finanslovsforslaget for 1985, som indleder det nye år, bekræfter, hvor galt det er fat med landets økonomi, og at det bestemt ikke bliver lettere at være dansker i 1985.

Finansloven indeholder regeringens bud på, hvilke udgifter og indtægter man regner sig frem til vil være aktuelle i 1985. Ved gennemgang af dette budget har fremskridtspartiet konstateret, at regeringen har begået aftalebrud over for fremskridtspartiet. Jeg tænker naturligvis på den aftale, fremskridtspartiet indgik med regeringen i 1983 om skattelettelser til børnefamilier, og som ikke er anført på finansloven for 1985. Der mangler bare 470 mill. kr., dette til trods for hr. Gammelgaards gentagne forsikringer om, at den skattefri bundgrænse var hævet for disse tusinder af familier, hvilket jo har vist sig ikke at være sandt, eftersom regeringen nu igen i år har tænkt sig at sende en charmecheck ud, en check, det vil koste skatteyderne 3,6 mill. kr. at få udstedt ud over de 470 mill. kr., selve checken koster.

Mærkeligt nok var hr. Gammelgaard i uoverensstemmelse med sin partifælle skatteminister Foighel, der ville vente med afgørelsen, til en skattereform skulle diskuteres. Og nu venter vi på et ændringsforslag fra regeringen til finanslovsforslaget. Det er helt u hørt, at den konservative politiske ordfører ikke ved, hvad han taler om, eller også omgås han bare sandheden meget lemfældigt. Faktum er, at der fortsat ikke er afsat beløb til børnefamilierne.

Det skal altså være lettere at være dansker, men jeg tvivler på, at danskeren opfatter det stigende skattetryk, de stigende afgifter, de begrænsede fradragsmuligheder osv. som lettelser.

Pensionsaftalerne blev beskåret ved en realrenteafgift, firmabiler fik pålagt ekstra skat, husejerne er pålagt nye skatter, og som rosinen i pølseenden er skatteministeren i fuld sving med det, han kalder en skattereform. Den såkaldt borgerlig-radikale regering har altså haft ordet i sin magt, men har manglet evnerne til at opfylde sine løfter.

Finanslovens indtægter har man heller ikke denne gang kunnet få til at hænge sammen, idet man mangler 42 mia kr. på kontoen - 42 mia kr. i underskud. Udgiftssiden skulle balancere med 185 mia kr., som den

[Pia Kjærsgaard]

også skulle i 1984, men det kommer ikke til at holde stik. Retfærdigvis må man samtidig orientere den lettede dansker om, at de 185 mia kr. skal reguleres, så det rigtige beløb er 191 mia kr., altså en stigning på 6 mia kr.

Værre endnu ville det have set ud, hvis man ikke havde fundet ud af det smarte omposteringstrick at få lettede danskere til at betale restskat to gange i 1985. »Betal, betal, betal!« er regeringens motto til danskeren, der skal have det lettere, mens danskerens modsvar er »besparelser, besparelser, besparelser«. Dette modsvar fra den langtfra lettede dansker sidder regeringen ganske overhørig - regeringen ved jo bedre. I skøn forening med de radikale udtænker man i stedet nye tiltag, der skal gøre det sværere at være dansker.

Jeg kan nævne de sidste arbejdsløshedsfremkaldende tiltag vedrørende leasing, som rammer store dele af den danske befolkning stort set uanset indtægt. At statsministeren tilmed frejdigt påstår, at han intet har tilovers for befolkningens forsøg på at dæmpe skatetrykket, finder jeg helt utroligt, og jeg tvivler på, at statsministeren er i overensstemmelse med sine partifællers tanker, men det er selvfølgelig noget, regeringen heller ikke kan tage sig af, hvilket man viser i den underskudspolitik, man fører.

Den senere tids mere og mere klare tilnærmelser mellem regeringen og socialdemokratiet, som det stærkest kom til udtryk i skatteministerens knæfald for socialdemokratiet vedrørende en skattereform, viser, at regeringen ikke selvstændigt er i stand til at profile sig. Så hellere lave noget miskmask sammen med socialdemokratiet og de radikale og derefter sige, at resultatet nok ikke var det optimale, men at man da i hvert fald havde et bredt flertal bag sig.

Der er problemer med betalingsbalancen, som har et underskud mere end dobbelt så stort som det, regeringen forventede ved finansloven i 1984. Regeringen har måttet benytte rullende budgetter, som med jævne mellemrum har kunnet komme med nye forudsigelser, der alle på stribe har vist sig at være forkerte. Undskyldningerne herfor har været mange, men realiteterne har man ikke sådan kunnet løbe fra.

Når skatteministerens skattereform engang forelægges dette ting, vil vi endnu en gang konstatere, at det ikke er blevet lettere at væ-

re dansker. Ifølge de forlydender, der har været fremme, har regeringen nemlig kig på de sidste fradrag, der gør det en smule lettere at være dansker. Det er lønmodtagerfradraget, beforderingsfradraget, fradrag for pensionsordninger, fradrag for underholdsbidrag og repræsentationsfradrag, som man vil have fingrene i mod til gengæld at sænke skatetrykket. Forsvinder disse fradrag, er det i al fremtid blevet sværere at være dansker, for hvad vil der ske? Jo, fradragene vil være væk for evigt, og regeringen kan frit regulere skatteprocenterne i vejret, efterhånden som hr. Poul Schlüter, hr. Gert Petersen eller hr. Anker Jørgensen, eller hvad statsministeren nu kommer til at hedde, mislykkes i deres økonomiske antispirepolitik.

Skatteborgeren bliver sorteper og underlagt den til enhver tid siddende regerings nåde og barmhjertighed. Operation »udhuling af lønpose« følges godt op af nye økonomiske belastninger af arbejdsmarkedets parter; også dér har regeringen accepteret forøgede udgifter, der forringer virksomhedernes mulighed for at konkurrere og skabe den eksport, der er så livsnødvendig for os.

Gang på gang er omkostningerne forøget på områder som arbejdsløshedsunderstøttelse, uddannelsesfond, efterløn, og for kort tid siden foreslog regeringen bidraget til førtidspension sat i vejret med 300 pct. Er det ikke noget, man kan sige er i strid med regeringens egen politik, der skulle gøre det lettere at være dansker? Det ligger da i hvert fald helt klart, at øgede lønomkostninger ikke er vejen til et mere konkurrencedygtigt erhvervsliv og slet ikke til det at gøre det lettere at være dansker.

Der er altså ikke nogen grund til at falde i svime over de fire regeringspartier og deres støtteparti. Selv om der er fire partier om det praktiske arbejde, må vi indrømme, at det er svært at se logikken i de enkelte partiers politik. De to små regeringspartier følger de to store partier, og de to store partier følger socialdemokratiet. Støttepartiet til hele denne mærkelige sammenblanding, de radikale, spreder sig over det hele og stemmer lidt for hist og lidt for pist, men det er jo en rolle, der passer de radikale godt, at stå med et ben i hver lejr.

Fremskridtpartiet ønsker, at det skal være lettere at være dansker, og vi lader det ikke bare være ønsketænkning. Vi har år efter år

[Pia Kjærsgaard]

krone for krone fortalt og påvist, hvad der skal til for at vende denne ulykkelige udvikling, de gamle partier har bragt landet ud i. Vi har i al den tid, vi har siddet herinde, fremlagt en politik, der vil gavne hele det danske samfund, men bedrøveligt politikerne har lige så længe kaldt vores politik urealistisk, samtidig med at man har kørt landet mod grunden. Hvem er det så, der er urealistisk? Er det realisme, når man gældsætter Danmark til langt over Himmelbjerget? Er det realisme, når man fremtryller verdens højeste skattetryk? Er det realisme, når politikken fører til 275.000 arbejdsløse? Svaret må blive et stort, rungende nej. Det eneste, de gamle partier tænker på, når de lægger deres underskudsbudget, er, at jo flere penge man trækker op af borgernes lommer, jo flere penge kan man tilbyde til alle mulige støtteordninger og dermed optræde som aspirant til at være verdens største julemand i Guinness' rekordbog. Recepten er klar: man vil gøre den enkelte borger afhængig af det offentlige og således fratage den enkelte hans personlige frihed.

Finanslovforslaget for 1985 kan ikke få fremskridtspartiets accept, hvilket nok heller ikke kan andre nogen. Problemet er heller ikke så stort for regeringen, da man allerede har sikret sig et flertal i Folketinget. Hvorfor socialdemokratiet har skiftet mening i år, må stå hen i det uvisse, da man sidste år stemte imod, men selvfølgelig: ifølge statsministerens filosofi er man jo ikke et ansvarligt parti, hvis man ikke vil stemme for et finanslovsforslag med et underskud på mindst 42 mia kr.

Fremskridtspartiet finder det omvendt uansvarligt, at et flertal herinde vil acceptere et så gigantisk underskud, som vi ved vil ramme vore børn og børnebørn som en boomerang.

Når befolkningen om kort tid bøjer sig over selvangivelsen, kan man passende sende en tanke til denne borgerlige regering, hvis man da ikke allerede har gjort det, da man modtog sit skattekort for 1985. Tænk over, hvor meget det er blevet lettere at være dansker! Om ikke andet er tegnebogen blevet lettere for en hel del takket være den borgerlig-radikale politik.

Maisted (FD):

Jeg er enig med fru Pia Kjærsgaard i, at det i hvert fald er svært at være dansker, men vi må jo også erkende, at problemerne har været store, og vi må også erkende, at der har været ført en fornuftig økonomisk politik inden for det sidste par år, når det drejer sig om at krone en stram indkomstpøolitik og en fast kronkurs, hvormed man har opnået et ikke ubetrageligt rentefald.

Jeg synes, det ville være helt forkert, selv om man er i opposition og har en anden holdning til tingene, end regeringspartierne og det radikale venstre har, ikke at erkende, at det er de faktiske forhold, og at det var her, socialdemokratiet svigtede i 1982; de var ude af stand til at føre en sådan politik, og derfor gav de ganske enkelt op.

Jeg synes også, man skal lægge mærke til, at i hvert tilfælde hr. Fogh Rasmussen fra venstre har erkendt, at rentebyrden er en møllesten om det danske samfunds hals, men det betyder jo igen, hr. Fogh Rasmussen, at den størrelse af den offentlige sektor, vi har, er en møllesten om halsen på det danske samfund.

Tingene er i og for sig forholdsvis enkle. Enhver, hvad enten det er socialdemokratiet, SF eller VS, erkender jo blankt, at vi skal producere noget mere, at vi skal øge eksporten, og at vi skal kunne sælge nogle flere varer, hvis vi vil løse dette lands problemer. Metoden med at opkræve flere skatter og afgifter og lave importrestriktioner giver kun en faldende levestandard for den danske befolkning, og det er der ingen partier der ønsker.

Jeg er af den opfattelse, at socialisternes politik ikke vil føre til noget fornuftigt resultat. De har som løsningsmodel, at de ønsker at øge skatter og afgifter, og det betyder flere arbejdsløse. Den eneste grund til, at dansk industri tjener forholdsvis flere penge for tiden, er den lave indkomstskat. Industrien har jo stort set en indkomstskat på 40 pct., altså betydelig lavere, end befolkningen i øvrigt har, men det er jo også nødvendigt, for hvis man skal løse problemerne, skal der tjenes penge.

Konklusionen burde være ganske indlysende, nemlig at man skal overføre midler fra den offentlige sektor til den private sektor for at løse dette problem.

Sidste år ved samme tid, nærmere præciseret den 15. december 1983, lagde den davæ-

[Maisted]

rende finansminister følgende frem for folketinget, og bl.a. forsøgte han at få mig, som på daværende tidspunkt var medlem af fremskridtspartiet, til at stemme for finanslovsforslaget. Han fremhævede ganske rigtigt, at vi ønsker at styrke eksport, produktion, investering og beskæftigelse, for det er den politik, som afgørende skal genskabe trygheden i samfundet, i familierne og hos den enkelte. Det er også den politik, der skal give vores overskud i forhold til udlandet i løbet af det næste par år.

Som repræsentant dengang for fremskridtspartiet fremhævede jeg over for det radikale venstre og regeringen, at det var smukke ord, men at jeg ikke troede på, at man kunne opfylde det, finansministeren sagde den 15. december. Desværre viser det sig, at det kunne regeringspartierne og det radikale venstre heller ikke. Vi ved, at vi i 1984 får et underskud over for udlandet på ikke mindre end 18 mia kr., og det bliver ikke nedbragt væsentligt i 1985. Hvis man skulle følge det, daværende finansminister Henning Christophersen fremlagde som begrundelse for, at man skulle stemme ja til finanslovsforslaget fra 1983 i foråret 1984, ville underskuddet over for udlandet være bragt i balance i løbet af 2 år. Nu siger regeringen, den nuværende finansminister, at det bliver i 1988.

Jeg beklager, men jeg tror ikke, at det lykkes regeringen at skabe balance over for udlandet med den politik, man er tvunget til at føre sammen med det radikale venstre, i 1988. For fra 1983 betød det, at vi havde en gæld over for udlandet på 36 pct. af bruttonationalproduktet. Den er 37 pct. i 1984, og når man så yderligere kan se af tallene, at den nettovalutaindtjening, vi har haft i det danske samfund i 1984, kun er i stand til at dække 25 pct. af renteudgifterne og man ikke ændrer på den offentlige udgiftspolitik, er der ikke meget, der tyder på, at man kan nå det, man altså siger i sin finanslovredegørelse.

De frie demokrater ønsker, at man skal lave kraftige offentlige besparelser simpelt hen for at få de nødvendige midler til at udvide produktionen, der kan give os den nødvendige eksportfremgang og give os en øget beskæftigelse. De småjusteringer i arbejdsløshedstallene, der bliver tale om, løser jo ikke problemet for de ca. 300.000 mennesker, som

er arbejdsløse i dette samfund. Det er et reelt, stort problem, lige så vel som underskuddet over for udlandet er et reelt problem og den samlede, stigende gæld, som jo er ved at passere 500 mia kr. Det har man altså ikke villet løse, og det skyldes selvfølgelig først og fremmest det radikale venstre, som jo ikke ville se, at disse problemer var reelle, sidste år, men frydede sig over en taktisk sejr.

Jeg erkender blankt, at det selvfølgelig ikke hjælper meget at have ret politisk, når man går hen og dummer sig, som fremskridtspartiet og jeg var med til at dumme os i 1983, men det er de politiske julelege, man kommer ud for. Det løser jo ikke problemerne, og det løser selvfølgelig heller ikke problemet, at jeg nu siger: der kan I se, at vi havde ret.

Jeg håber på, at de, der i dag har et flertal her i folketinget og suverænt kan ændre på den økonomiske politik, vil læse f.eks. en orientering fra Den danske Bank den 12. december 1984. Der vil man kunne se disse kendsgerninger beregnet og illustreret, sådan at man ikke behøver at henvende sig til de frie demokrater for at få at vide, hvordan forholdene er. Jeg går ud fra, at man respekterer en sådan analyse, der er foretaget af en af vores anerkendte bankinstitutioner.

Heri fremhæver man endvidere, at vi er afhængige af de udenlandske virksomheder, og at Danmark og danske virksomheder kun i et vist omfang vil kunne deltage direkte i en økonomisk udvikling. Man viser også, at hvis man ikke i Europa gør noget fornuftigt, vil de økonomiske vækstcentre være i USA og i Asien og ikke i Europa.

Men som jeg sagde før, er det da klart, at jeg ikke vil benægte kendsgerninger, og jeg kan da kun fryde mig sammen med den danske befolkning over, at vi har haft en økonomisk fremgang og oven i købet en virkelig stor økonomisk fremgang i forhold til de øvrige europæiske lande. Men det er ikke tilstrækkeligt til at løse problemerne, og hvis man ikke gør noget effektivt, betyder det, at det ikke tager 5 eller 10 år at rette op på problemerne, nej, de bliver forstærkede. Yderligere fremhæver Den danske Bank i sin orientering, at den yderste konsekvens af utilstrækkelige og for sene indgreb over for betalingsbalanceunderskud og en fortsat gældsstiftelse kan ses i Sydamerika, hvor det vil tage år at nå op på samme levestandard, som

[Maisted]

disse lande havde, før gældskrisen satte ind i 1982.

Det er jo utroligt, at vi er kommet dertil, at Danmark skal sammenlignes med lande i Sydamerika. Det belyses ganske vist også i finansredegørelsen, hvor vi ikke kan komme tilbage til en førsteklases vurdering, men må nøjes med en andenklases vurdering, fordi man ude omkring i den store verden siger: ja, det er jo pænt og nydeligt, det, der er sket i et par år, men lad os se, om det overhovedet holder.

Jeg ved godt, at det er ganske uden praktisk betydning, hvordan jeg stemmer til finanslovsforslaget her og nu, men jeg vil gerne citere, hvad den daværende politiske ordfører for det konservative folkeparti, hr. Poul Schlüter, sagde den 30. marts 1976 (Folketingstidende 1975-76, sp. 7907). Han sagde:

»For det første udviklingen i betalingsbalancens løbende poster. Blot fra november til februar – altså på kun 4 måneder – et underskud i størrelsen 3,7 mia kr. Det kan ikke fortsætte. Regeringen skønner, at for hele året bliver det 7 mia kr., men holder det mon? Det plejer det jo aldrig. Det plejer at blive større end antaget. Det er en uansvarlig politik. Vi kan ikke fortsætte gældsætningen.«

Det sagde det konservative folkepartis politiske ordfører, vor nuværende statsminister, den 30. marts 1976.

Jeg kan fuldt og helt tilslutte mig disse betragtninger, for det er jo mere gældende i dag, end det var i 1976, og af den grund vælger jeg, ligesom hr. Poul Schlüter gjorde i 1976, at undlade at stemme til finanslovsforslaget.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg ved godt, det må være meget svært for hr. Maisted at stå for sit enmandsparti og bryde forbindelsen fuldstændigt til fremskridtspartiet, men jeg vil, ligesom jeg gjorde det i går, bede ham om at passe sine egne sager, og hvis hr. Maisted synes, at han har dummet sig som ordfører for fremskridtspartiet ved behandlingen af finanslovsforslaget i 1983, må det blive hr. Maistedes sag. Fremskridtspartiet synes ikke, vi på noget tidspunkt har dummet os. Vi stemmer imod i år, som vi har gjort det de foregående år, og jeg

har i min ordførertale begrundet hvorfor. At hr. Maisted vælger den konservative, borgerlige måde at undlade at stemme, skal han da være velkommen til.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg tror ikke, at fru Pia Kjærsgaard hørte efter, hvad jeg sagde, for jeg sagde jo udtrykkeligt i mit indlæg, at jeg syntes, at det var en sagligt rigtig holdning, men at man politisk dummede sig, for hvis man mister 10 mandater ved et valg 10 eller 14 dage efter, eller hvor meget det nu er, må man dog konstatere, at man har dummet sig politisk. Det er jo kendsgerninger, som man ikke kan komme uden om, og det var fra min side overhovedet ikke nogen nedvurdering af fremskridtspartiets holdning til tingene. Når jeg vælger at undlade at stemme her, er det i kraft af den holdning, jeg også havde som fremskridtsmand; da var jeg bare i mindretal.

Det er kendsgerninger, når jeg siger, at den del af den økonomiske politik, der bygger på en stram indkomstpolitik og fast kronkurs, har givet økonomiske resultater. Det vil jeg ikke benægte, og derfor vil jeg altså undlade at stemme til finanslovsforslaget med samme argumenter, som statsministeren gjorde det i 1976. Jeg har på intet tidspunkt i denne tale angrebet fremskridtspartiet for noget som helst. Jeg har bare konstateret de nøgne kendsgerninger.

Preben Lange (S):

For ca. 3 uger siden vedtog Grønlands landsting under økonomisk vanskelige omstændigheder hjemmestyrets finanslov for 1985. Først efter finanslovens vedtagelse præsenterede ministeren for Grønland landstytret for et besparelseskraft på 30 mill. kr. i 1985 og 22 mill. kr. i budgetoverslagsårene. Ministeren havde kendt disse tal siden oktober 1984, så det siger sig selv, at det vakte harme, at kravene ikke var blevet forelagt så betids, at landstinget havde fået en chance for at medtage disse besparelser i sin finanslovbehandling.

Man kan godt mene, at 30 mill. kr. ikke er ret meget, og at Grønland må være solidarisk med resten af riget, når der skal spares. Jeg har mange gange fra denne talerstol på siu-

[Preben Lange]

muts vegne udtalt, at vi har forståelse for rigets økonomiske problemer, og at vi absolut gerne vil være solidariske. Men jeg gad vide, om folketingets medlemmer er klar over, at Grønlandsrammen med den seneste nedskæring siden hjemmestyrets indførelse, altså de sidste fem år, reelt er blevet nedskåret med over 300 mill. kr., heraf langt den største del i den nuværende regerings tid. Der er altså nu over 300 mill. kr. mindre til rådighed hvert år, og det er et stort beløb i Grønland.

Dette er sket på trods af alle gode ønsker her i folketinget om at give hjemmestyret en god start og på trods af to barske isvintre, som næsten har ødelagt Grønlands spirende erhvervsliv og forringet både hjemmestyrets og kommunernes indtægtsgrundlag, samtidig med at de sociale udgifter er blevet stærkt forøget. Hvis sådanne klimaforværringer var indtrådt i andre dele af riget, ville man have kaldt det en katastrofe, og man ville have bevilget ekstraordinær hjælp til de hårdst ramte erhverv.

Men hvad har regeringen så gjort over for Grønland? Man har konstateret, at staten på grund af isvintrene ikke har kunnet bruge sine bevillinger, især i 1983, hvor der er et mindreforbrug på 132 mill. kr. Regeringen nægter derefter at genbevilde dette beløb vel vidende, at man derved yderligere belaster anlægsplanerne i de kommende år, og herudover kommer regeringen så oven i købet med besparelseskra på 30 mill. kr. Er det solidaritet? Er det at vise forståelse for Grønlands vanskelige situation?

I en tid, hvor staten overdrager betydelige opgaver til hjemmestyret og i et hurtigere tempo end forudsat af hjemmestyrekommisionen, men i øvrigt i overensstemmelse med den siddende regerings ønsker, må det være et naturligt krav fra hjemmestyret, at der gives rimelige overgangsvilkår, så hjemmestyret får mulighed for at administrere opgaverne på samme vilkår, som staten har haft.

Enhver form for fornuftig økonomisk planlægning i hjemmestyret har været umuliggjort af tilbagevendende besparelser på Grønlandsrammen de seneste år. Hvis dette fortsætter, når de virkelig store statsopgaver, KGH og GTO, er overdraget til hjemmestyret, vil det kunne medføre kaotiske økonomiske forhold i Grønland, fordi det offentlige i Grønland varetager betydelig flere områder

af samfundsøkonomien, end tilfældet er i Danmark, hvor den private sektor er et meget væsentligt element i den økonomiske politik.

Nedskæringerne har samtidig den virkning, at beskæftigelsesmulighederne formindskes i en periode, hvor de virkelig store årgange af unge mennesker tilgår arbejdsmarkedet. Det høje ting er bekendt med de mange ubehagelige konsekvenser, ungdomsarbejdsløshed giver i Danmark – det er tydeligt fremgået af utallige debatter. Jeg kan oplyse tinget om, at konsekvenserne i Grønland er endnu værre, ikke blot økonomisk i form af forøgede sociale udgifter, forhøjet skattetryk osv., men især fordi den nye generation mister troen på fremtiden.

Vi har somme tider en fornemmelse af, at alle disse økonomiske ulykker sker, fordi vi har tilladt os at have en anden opfattelse end regeringen af, hvordan samfundsøkonomien skal tilrettelægges, og fordi vi har tilladt os at melde os ud af EF. EF-udmeldelsesvilkårene er fra alle sider blevet omtalt som meget rimelige for Grønland, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at Danmark så sandelig også høster fordele af udmeldelsen. Eksempelvis kan jeg nævne, at ca. 40 danske kommuner ifølge EFs oplysningskontor kan forvente at modtage 80-90 mill. kr. fra EFs regionalfond som en direkte følge af Grønlands udtræden.

Forud for udmeldelsen tilkendegav et enigt folketing, at konsekvenserne af udmeldelsen fuldt ud måtte bæres af Grønland selv. Dette skete ud fra en antagelse af, at Grønland ville blive dårligt stillet uden for EF. Vi accepterede denne danske holdning. Når det nu viser sig, at forudsætningen ikke holdt, men at Danmark-Grønland set under ét har opnået fordele, så må det være rimeligt, at dette også kommer Grønland til gode, og at man i hvert fald ikke forringer Grønlands økonomiske situation ved besparelser.

Efter siumuts opfattelse har Grønland allerede bidraget så rigeligt til firkløverregeringens genopretningspolitik, at grænsen for, hvad vi kan klare, er nået, og vi må derfor henstille så kraftigt, som det er muligt, til regeringen at friholde Grønland for nedskæringer i de kommende år.

Regeringen må nu erkende, at Grønland på grund af sine geografiske og klimatiske forhold ikke kan sammenlignes med amter

[Preben Lange]

og kommuner i Danmark, og den må også erkende, at Grønland i dansk sammenhæng er et udviklingsområde, som har behov for økonomisk stabilitet, ikke mindst i disse opbygningsår. Regeringen må endelig erkende, at den nu førte økonomiske politik fratager det unge hjemmestyre mulighederne for selv at planlægge og indrette det grønlandske samfund.

Må jeg i den forbindelse citere følgende fra bemærkningerne til hjemmestyreloven, der som bekendt er vedtaget af dette høje ting:

»Da Grønland i hvert fald ikke i en år-række vil være i stand til selv at finansiere en rimelig levestandard og offentlig service m.v., vil en fortsat kapitaloverførsel fra Danmark til Grønland indtil videre være nødvendig, hvis hjemmestyret skal have et reelt indhold og omfang. Det foreslås derfor, at en overgang af sagsområder til hjemmestyret kan ske, dels således at hjemmestyret selv overtager finansieringen af det pågældende område, dels således at der i forbindelse med områdets overgang ydes et statstilskud til hjemmestyret, fastsat med udgangspunkt i statens besparelser ved områdets overgang.«

Selv om vi fik denne oplevelse i sidste uge, agter jeg at stemme for finanslovsforslaget.

Steenholdt (Grøn.):

På grund af mit landstingsarbejde med ophold i Godthåb har jeg ikke haft lejlighed til at tage ordet i forbindelse med de indledende debatter vedrørende finanslovsforslaget for 1985.

Jeg har heller ikke haft lejlighed til at være med i den diskussion, der har været mellem ministeren for Grønland og landsstyreformand Jonathan Motzfeldt vedrørende nedskæring af Grønlandsbudgettet med 30 mill. kr. Det spørgsmål vender jeg tilbage til, men jeg vil gerne indledningsvis bekende kulør ved at sige, at jeg stemmer for finanslovsforslaget for 1985.

Jeg har for et par dage siden drøftet Grønlandsbudgettet og dermed nedskæringen med embedsmænd fra Grønlandsministeriet og fik en efter min mening fyldig og saglig redegørelse for lovforslagets gennemgang dér.

Disse drøftelser har bestyrket min antagelse af, at vi i Grønland ikke har særlige grun-

de til at være utilfredse med finanslovsforslaget for 1985 i sammenligning med de andre ministerier. Nedskæringen på 30 mill. kr. rammer efter min mening ikke vitale områder af samfundsmaskineriet i Grønland, men alligevel er det betænkeligt, når man tænker på beskæftigelsen, da vi i Grønland har voksende arbejdsløshed i disse år.

I den forbindelse vil jeg gøre opmærksom på, at jeg føler ubehag ved den reaktion, som landsstyreformanden har lagt for dagen i dansk og grønlandsk presse. Hans efter min mening ubeherskede optræden styrker ikke sammenholdet og samarbejdet mellem det grønlandske hjemmestyre og den danske regering. Landsstyreformanden burde have tænkt sig om, før han udtalte sig om konsekvenser inden for rigsfællesskabet. Jeg håber sandelig, at folketingsmedlemmet fra siunut kan fortælle os, hvad man mener om disse konsekvenser; de trænger virkelig til nærmere overvejelser.

Det står mig i øvrigt ikke klart, hvad vores landsstyreformand mener med konsekvenser i en udtalelse, der lugter af trussel. De danske har et gammelt ordsprog, der hedder: den, der råber i skoven, bliver svaret. I Grønland kan vi sige: den, der råber i dalen, bliver også svaret.

Det er ikke første gang, siunutførmanden har talt om konsekvenser mellem Grønland og Danmark, når tingene ikke går lige efter hans hoved. Jeg vil tage spørgsmålet op på næste landstingsmøde i Grønland i februar måned. Siunutførmanden skylder offentligheden såvel i Danmark som i Grønland klar besked om, hvad det er for nogle konsekvenser, han altid taler om. Hvis han hører mine ord refereret på en eller anden måde, får han tid til at tænke på svaret i juledagene.

Jeg vil her i salen nøjes med så kraftigt som overhovedet muligt at henstille til Grønlandsministeren og landsstyreformanden at finde en bedre samarbejdsform. Der er åbenbart kommunikationsvanskeligheder mellem de to ledere, og med det apparat, hver af dem råder over, er det ganske meningsløst.

Som allerede sagt finder jeg Grønlandsafsnittet af finanslovsforslaget for 1985 rimeligt og acceptabelt. Jeg er mere bekymret for de kommende år. Sagen er jo den, at et lille flertal af den grønlandske befolkning med landsstyreformanden i spidsen har brudt samarbejdet med EF. Fra nytår 1985 er

[Steenholdt]

Grønland ikke længere medlem af EF. Det betyder bl.a., at Grønland ikke får tilskud fra regionalfondens i de kommende år. De sidste refusioner fra regionalfondens på ca. 80 mill. kr. udbetales i 1985, og det er en af grundene til, at finanslovaftsnittet for Grønland for 1985 efter min mening ser rimeligt ud.

Jeg nævner det, fordi regionalfondens tilskud til Grønland gennem årene har haft en væsentlig indflydelse på finanslovbudgettet for Grønland. Som bekendt betaler regionalfondens op til halvdelen af infrastrukturprojekterne, mens resten betales af vedkommende medlem. Der er således ingen tvivl om, at tilskuddene fra EFs regionalfond gennem årene har medvirket til, at de bevilgende myndigheder gennem finansloven har stillet større beløb til rådighed for Grønland, end hvis der ikke havde været tilskud fra EF. Når staten slipper med halvdelen af udgifterne til infrastrukturprojekter, dvs. kostbare anlæg i Grønland, vil der da ikke være fornuft i ikke at bevilge de resterende beløb af statskassen. Når tilskuddene fra EF forsvinder, er jeg alvorligt bange for, at det vil smitte af på de bevilgende myndigheders holdning til Grønland. På den baggrund er jeg bekymret for de kommende finanslovsforslag.

Viser det sig, at folketinget viser større tilbageholdenhed vedrørende grønlandske budgetter i de kommende år, kan landsstyreformanden i spidsen for et meget spinkelt flertal af den grønlandske befolkning takke sig selv for miseren.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Hr. Steenholdt spurgte mig direkte om, hvad landsstyreformanden mente, da han talte om konsekvenser i forbindelse med besparelserne på 30 mill. kr. Hvis hr. Steenholdt havde hørt den grønlandske radioavis i forgårs kl. 18.50, ville han have hørt landsstyreformanden sige, at Grønlandsministeren, siden han tiltrådte som minister for Grønland, har truffet så mange pludselige beslutninger, at de grønlandske myndigheder mange gange føler sig røvendt. Undskyld! Derfor må det være på tide, at vi går over til den færøske ordning, hvor vi har en direkte forbindelse til statsministeren. Otto citerede et ordsprog således: den, der råber i skoven,

bliver svaret. Det er ikke korrekt; man siger: »Som man råber i skoven, får man svar.«

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg går ud fra, at Otto er det ærede medlem hr. Steenholdt.

(Kort bemærkning).

Steenholdt (Grøn.):

Jeg kan måske nøjes med den korte bemærkning fra hr. Preben Lange, men som jeg sagde, vil jeg kræve en nærmere forklaring fra landsstyreformanden i landstinget, og derfor vil jeg gerne her fra talerstolen citere igen, hvad han sagde om konsekvenser inden for rigsfællesskabet. Men på den anden side var jeg glad for, at hr. Preben Lange i sin første tale sagde, at grænsen er nået i forbindelse med den økonomiske situation i Grønland, for det var det, vi sagde dengang, da bestræbelserne »Ud af EF« var så kraftige. Nu er det opdaget, hvad der er galt. Hvorfor skal man også udtrykke misundelse i anledning af de danske kommuners mergevinst på grund af Grønlands udmeldelse? De, der går ind for medlemskabet, skal da nyde det, og de, der ikke gør det, skal lade være. Så lad være med at nævne den gevinst, som danske kommuner har fået! Skiftende statsministre har jo sagt: I må ikke forvente, at det, som I taber i forbindelse med udmeldelsen, bliver erstattet fra den danske regerings side. Det er ord, som vi begge to har hørt, og de gælder også i dag.

Breckmann (Fær.):

Som en spurv i tranedans bliver jeg nødt til at sænke niveauet i denne milliarddebat ned i millionklassen i nogle betragtninger om Færøernes del i dette finanslovsforslag, der som sædvanlig også gælder for Færøerne. Vores egen lagtingsfinanslov bliver ikke fremlagt før i morgen, så jeg er desværre afskåret fra at sige noget om den til sammenligning, men godt gemt og grundigt spredt rundt på et utal af konti på den danske finanslov kan man med et grævlingearbejde spore et samlet tilskudsbeløb til den færøske landshusholdning på i alt ca. 700 mill. kr. for det kommende år.

Dette tilskud fordeler sig omtrent på denne vis: kun 5 pct. til investeringer og hele 95 pct. til driftsomkostninger. Driftsudgifterne

[Breckmann]

fordeler sig igen omtrent i dette forhold: skolevæsenet sluger ca. 20 pct., socialvæsenet ca. 30, sundhedsvæsenet ca. 17, forsvar og søværn ca. 25, og de sidste ca. 10 pct. går til administration. Og ligesom hidtil bliver dette tilskud det kommende år overflyttet til vedkommende konti på Færøerne måned for måned, krone for krone. I administrativ henseende er der kun sket meget små forandringer de sidste 35 år.

Men for at få disse 700 mill. kr. i deres rette perspektiv hjælper det måske at nævne, at Grønland med ca. samme befolkning som Færøerne får tre og en halv gang så stort tilskud som Færøerne, delvis på grund af Grønlands geografiske størrelse med tilsvarende infrastrukturelle behov, delvis på grund af Danmarks dårlige koloniale samvittighed, men måske mest på grund af, at Færøerne heldigvis fik sit hjemmestyre 30 år før Grønland gjorde.

Det danske statstilskud til Færøerne misforstås stadig væk som en økonomisk afhængighed, snarere end hvad det virkelig er, nemlig en forældet og utidssvarende ordning af vore to landes økonomi og mellemværender. Dette øremærkede og dryppende tilskud til danskhedens vedligeholdelse på Færøerne bliver til stadighed bebrejdet os eller brugt af samhörighedens disciple både her i Danmark og på Færøerne både som politisk gulerod og som stok.

Samhörighedens underdanige tilhængere har aldrig kunnet bevise, at Færøerne ikke kan klare sig uden tilskuddet eller med et mindre tilskud, men det er lige så svært for tilhængerne af større selvbestemmelsesret at bevise, at Færøerne helt eller delvis kan stå på egne ben i alle henseender trods en nedskæring af tilskuddet. Hvad der derimod sagtens lader sig bevise, er, at ethvert skridt i den rigtige selvbestemmelsesretning, der altid har været fulgt af de dystreste spådomme om undergang, kun har ført til øget økonomisk aktivitet i det færøske erhvervsliv.

Alle spådomme om økonomisk ulykke er uden undtagelse blevet gjort til skamme af den efterfølgende udvikling. Uden den nationale selvtilid ville Færøernes økonomiske liv være langt mindre udviklet, end det er i dag, og øernes befolkning betydelig mere fåtallig. Desuden ville det danske statstilskud være langt større og være en udpræget social understøttelse til et hensynsnende liv på øerne.

I stedet for vil bruttonationalproduktet på Færøerne det kommende år overstige de 5 mia kr. eller 7 gange det danske statstilskud. Færøernes offentlige indtægter eksklusive tilskuddet beløber sig i det kommende år til ca. 2.000 mill. kr. eller 3 gange tilskuddet. Med andre ord udgør bevillingen kun en fjerdedel af alle offentlige – og det vil sige inklusive tilskuddet – indtægter og udgifter for Færøerne.

Det må derfor kunne siges med overbevisning, at trangen til større selvansvar, medindflydelse og selvbestemmelse er årsagen til statstilskuddets trods alt relativt ringe betydning.

Den færøske økonomi har meget at takke vort initiativrige erhvervslivs virkelyst for. Den, der respekterer historiens kendsgerninger, ved, at kampen for vort folkelivs beståen har været og er historien om et lille folks stadige og stædige forsøg på at slå vand ud af stenklippen. Til trods for de mest mærkværdige karakteristikkere af vor økonomi fra udenlandsk ekspertviden bevidner kendsgerningerne stadig væk, at det umulige alligevel lader sig gøre, når blot viljen og sejheden er stærke nok.

Vor udlandsgæld bliver stadig brugt som målestok for afgrundens dyb. Den er nu 3.000 mill. kr. og vil ved det kommende års slutning ligge på ca. 4.000 mill. kr. på grund af det kommende års planlagte investeringer i erhvervslivet.

Men det offentliges gæld er relativt mindre i dag end for 4 år siden, og de private investeringer beløber sig i det kommende år til ca. 1.500 mill. kr. mod de offentlige på kun 500 mill. kr., og eksporten i år bliver nu anslået til mindst 1.500 mill. kr. eller i hvert fald lige så stor som i fjor.

Der er dog stadig væk så meget, der presses på for at blive forandret. Jeg tænker her især på en modernisering af tilskudssystemet, så det bliver mindst lige så tidssvarende som det, der er mellem stat og kommuner her i landet. Færøerne må selv have dispositionsret over et bloktilskud, der kan nedfryses og relativt nedtrappes over en årrække. Dette argument vil jeg her gentage.

En afklaring af spørgsmålet om overtagelse af undergrunden, måske i forbindelse med bloktilskud, er stadig tiltrængt og bør kunne fås i orden, især nu, hvor man har fundet

[Breckmann]

forekomster af gas og måske olie i den færøske undergrund.

Uden tvivl vil der blive forhandlet om færøsk deltagelse i flyvningen, idet flyvekoncessionen givetvis udløber det kommende år og skal genforhandles mellem rigsmyndighederne og landsstyret. Jeg håber, at den positive støtte, som denne regering hidtil har udvist i disse tre spørgsmål: bloktilskud, undergrund og flyvekoncession, vil gøre sig gældende, lige meget hvem der kommer til at forhandle på Færøernes vegne i det nys begyndte lagtings periode.

På Færøerne har vi i år holdt tre valg. I folketings-, i lagtings- og nu forleden i kommunevalgene har folkeflokken haft stor fremgang, og dette har medført jantelovens håndhævelse og tilskyndet vore modstandere og samarbejdspartnere de sidste fire år efter, at landsstyret mistede sit flertal, til den fælles holdning, at folkeflokken bør holdes uden for kommende koalitioner. Fælles fjende gør ven, og denne gathering of the wretched har i form af skinmanøvrer og skyggeboksning, ledet af socialdemokraterne, der på grund af særlige forhold i den ene af syv valgkredse gjorde et veritabelt stemmekup, og samlingspartiet, der led nederlag sammen med det gamle selvstyreparti, været ved i flere uger uden at være blevet æg eller unge endnu.

Hvis disse tre partiers nødvendige 17 mandater ikke har klaret at forhandle sig frem til et fælles arbejdsprogram ved denne uges udgang, selv om dette program kun bygger på det negative punkt at holde folkeflokken udenfor på trods af vælgerens ønsker og en naturlig demokratisk ret, så vil folkeflokken overtage ledelsen af forhandlingerne om dannelsen af et nyt landsstyre fra socialdemokraterne, og det sker fra kommende mandag.

Hvis samhörighedens traditionelle tre partier får et landsstyre på benene, betyder dette, at der hverken fås en sømmelig ordening på bloktilskuddet, på flyvekoncessionen eller på undergrunden under et kommende landsstyre. Resultatet bliver, at det færøske samfund bliver skåret efter dansk læst og ikke efter naturlige færøske behov fire kostbare år frem i tiden. Hvis derimod folkeflokken kommer i en forhandlingsposition i den kommende uge og får dannet landsstyre, håber jeg, at de mange påtrængende spørgsmål,

som også denne regering gerne ville have løst, bliver ført ud i livet til gavn for begge vore lande og for rigsfællesskabet som helhed.

Når denne folketingsperiode bliver afsluttet om tre år, håber jeg som den færøske selvstændigheds repræsentant her i folketinget, at de forudsætninger, der har været gældende i nu alt for lange tider, bliver forandret, således at Færøerne vejer både relativt og absolut mindre tungt på det danske statsbudget, og at Færøerne samtidig får sin større naturlige del af udenrigshandelen og af valutaindtjeningen end nu. Kun på denne måde sikrer vi, at de formindskede danske tilskudsbevillinger til Færøerne bliver opvejet og genindtjent af de indtægter, der vil stamme fra en mere selvstændig færøsk position i det danske rige.

Men som hidtil vil jeg først og fremmest forblive lagtingets loyale repræsentant over for dette folketing og over for den danske regering.

Formanden:

Jeg skal oplyse, at det er min agt at holde spisepause ca. kl. 18 af ca. 1 times varighed.

Jes Lunde (SF):

I hr. Svend Aukens ordførertale var der til SF et spark og en udstrakt hånd, sådan kunne man i alt fald med lidt god vilje fortolke det. Sparket har vi svaret på; lad mig så nu svare på den udstrakte hånd.

Vi er i SF meget åbne over for en dialog med socialdemokratiet om den økonomiske politik, der skal til. I den forbindelse synes vi, det er udmærket, at socialdemokratiet har lavet en plan, der hedder »Den solidariske vej«, som kan være et godt udgangspunkt for forhandlinger partierne imellem.

Vi deler den bekymring for statsfinanserne, som også socialdemokratiet har. Vi ser det sådan, at statsgælden bliver en byrde på de fremtidige lønmodtagere i vores samfund, og derfor er vi nødt til at gøre noget ved problemet, og det må vi efter vores mening først og fremmest gøre ved at beskatte dem, der har råd til at bære byrderne, f.eks. dem, som i øjeblikket faktisk køber statsobligationerne. Det er jo sådan, at når der er et underskud på statsbudgettet, som finansieres ved salg af statsobligationer, er der faktisk

[Jes Lunde]

nogle mennesker i dette samfund, som har penge til at købe disse obligationer. Intet er derfor mere oplagt end at gå ud og finde netop disse penge i stedet for at finde penge hos de dårligt stillede.

Det betyder, at vi gerne vil være med til en beskatning af kursgevinster, til en mere effektiv rentebeskatning, til en skærpelse af formueskatten, arveafgiften og selskabsskatten, plus at vi også er villige til i en sådan situation at overveje øvrige afgifter, først og fremmest på luksusprodukter. Ad disse veje er vi i stand til at skaffe et tocifret milliardbeløb i statskassen, og det er SF villig til.

Derudover er det selvfølgelig vigtigt at kigge på, hvordan vi forrenter den statsgæld, vi har i øjeblikket, og da er det meget vigtigt at sørge for, at den ikke er så højt forrentet som i øjeblikket. Det kan gøres ved hjælp af kassebindingsregler og andre placeringsregler, som kan tvinge pengeinstitutter, forsikringselskaber og andre, som har kapital, til at være med til at finansiere underskuddet i statskassen, uden at de skal have den høje rente, de får i øjeblikket.

Jeg har noteret mig, at der er en meget høj grad af enighed socialdemokratiet og SF imellem på dette punkt efter de diskussioner, vi har haft i politisk-økonomisk udvalg. Man kan derfor roligt sige, at der er et alternativ til den borgerlige regerings måde at forvalte statsfinanserne på.

Betalingsbalancen har det jo så skidt som nogen sinde i øjeblikket, først og fremmest på grund af, at pengeinstitutterne finansierer en kunstig oppumpning af det private forbrug hos de bedst stillede. Også her kan jeg sige: vi er villige til at gribe ind.

På lang sigt skal der mere til. På lang sigt er det sådan, at regeringens filosofi tilsyneladende kan udtrykkes med det, hr. Gammelgaard siger: har vi lønstigninger 1 pct. under udlandets, giver det 10.000 arbejdspladser og, formoder jeg, også en vis bedring af betalingsbalancen.

Så kunne man fristes til at sige, at tager vi en lønstigning på 28 pct. under udlandets, sænker vi altså vore lønninger med en fjerdedel, skulle vi efter hr. Gammelgaards regnestykke have fuld beskæftigelse. Sådan er det jo ikke. Vi kan jo se, hvilke lande der har et sådant lønniveau; det er f.eks. England, hvor man også har en konservativ regering, og hvor man har massearbejdsløshed. Ved at

sænke lønningerne sænker man efterspørgslen i samfundet. Det lammer den hjemlige produktion, det giver en nedgang i beskæftigelsen, det giver et yderligere fald i efterspørgslen, og vi er på vej ind i en spiral nedad. Så denne politik kan ikke lade sig gøre.

Ikke desto mindre mener vi, det er meget rimeligt at føre en vis prispolitik i et samfund, og vi vil da gerne være med til at overveje en politik, der holder prisstigningerne i Danmark i underkanten af udlandets. Det kan f.eks. gøres ved, at der sættes en overgrænse for de prisstigninger, vi vil tillade i vores samfund, altså en prispolitik fremfor en lønpolitik. På den måde kan vi gøre overenskomstforhandlingerne til et slagsmål om reallønnen i stedet for en kamp om nominelle lønninger, og det vil vi godt være med til at kigge på en udformning af.

Lad mig derudover sige, at SF har en miljøpolitik, som på lang sigt også vil gavne betalingsbalancen ganske betydeligt. Det sker ved en ressourcebesparelse, eksempelvis ved en mindre energiimport, ved, at den alternative energi udvikles her i landet, men også ved en mere sparsom omgang med andre råvarer. Derved kan vi også gavne betalingsbalancen.

På den lange sigt er vi også villige til at skærpe kvalitetskravene til de produkter, der sælges her i samfundet, sådan at vi undgår, at der sælges så meget skidt, som hele tiden går i stykker, som har indbygget forældelse, som bruger en utrolig masse energi, osv. osv. Også derved kan vi gavne betalingsbalancen, så jeg må sige, at også på dette punkt er det et alternativ til den måde, den borgerlige regering forvalter tingene på.

Det sidste problem, jeg skal nævne, er beskæftigelsen, og her er det jo ikke så svært at opstille et alternativ til den borgerlige regerings politik – i og med, at den borgerlige regering totalt har opgivet at løse problemet. I finansredegørelsen er der en fremskrivning af ledighedsudviklingen frem til 1990 med regeringens politik. Med alle de initiativer, regeringen overhovedet kan komme i tanker om, er der 225.000 arbejdsløse i 1990, og det kan sagtens gå værre, siger budgetdepartementet, men i gunstigste fald – høj udlandsvækst og regeringens politik i øvrigt – 225.000 arbejdsløse. På denne dårlige baggrund er det ikke så svært at opstille et alternativ.

[Jes Lunde]

Vi har en hel del forslag vedrørende uløste opgaver i samfundet, som man burde tage sig af. Fru Ingerlise Koefoed nævnte dem i sin ordførertale for SF. Derudover mener vi, det er nødvendigt med en drastisk arbejdstidsnedsættelse for at få balance i tingene.

Det er jo faktisk sådan, at en nedsættelse til 35 timer med en 7 timers arbejdsdag er i stand til at sætte 150.000-170.000 mere i beskæftigelse i vort samfund. Det kan godt lade sig gøre. Derudover må vi selvfølgelig videre ad samme vej, fordi arbejdsløsheden i dag er endnu højere. Vi må ned på en 6 timers arbejdsdag inden udgangen af 1980'erne for at få balance i disse ting. Det er mit indtryk, at der er en høj grad af enighed SF og socialdemokratiet imellem også på dette punkt.

Der kan være nogle uenigheder mellem SF og socialdemokratiet. Der kan være uenighed om tempoet i alle disse foranstaltninger. Der kan også være uenighed politisk om prioritering af nogle ting. F.eks. er SF nok det parti, der mange år endnu i højere grad end socialdemokratiet vil stå som dem, der skal påpege de miljøpolitiske aspekter i disse ting. Men alt i alt trækker vi trods alt i samme retning, og det skal ikke lykkes de borgerlige partier her i dag at tilsløre det forhold.

Jeg vil derfor gerne slutte mit indlæg med at overrække hr. Svend Auken en julegave som et positivt bidrag til, at vi kan blive ved med at tale sammen, og det skal være en pjece om SFs økonomiske politik, som der ikke er copyright på. Man må meget gerne kopiere den til hele den socialdemokratiske gruppe.

Jens Otto Madsen (VS):

Jeg vil gerne fokusere på dagpengeindgrebet, som de radikales ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen, behændigt undgik at komme ind på i sin ordførertale.

Hulheden i forligsmagernes uddannelses-tilbud er tidligere blevet afsløret, når vi kritikere har spurgt, hvad det er for nogle kompetencegivende uddannelser af 1½-2 års varighed, der kan tilbydes den store gruppe af ufaglærte kvinder, så de reelt får bedre muligheder for at få arbejde efter uddannelsen. Arbejdsministeren er os stadig svar skyldig. De radikale tillidsfolk, som vi har debatteret med landet over, er os også stadig svar skyl-

dige, og det er der gode grunde til, for sådanne uddannelser findes ikke. Det er kun dem med en faglært uddannelse eller de langtidsledige med en længere uddannelse, der reelt vil kunne komme ind på kompetencegivende uddannelsespladser og opnå en dimittendsats, som er betydelig højere end den lave 55 pct.s sats, og siden hen få retten til et nyt arbejdstilbud og et eventuelt nyt uddannelsesstilbud.

Dagpengeindgrebet øger med andre ord kløften mellem lønarbejderne. Oven i købet forholder det sig sådan, at de specialarbejderskoler og efteruddannelseskurser, som regeringen og de radikale henviser til, har fået beskåret deres bevillinger i 1985 betydeligt, og de arbejdsformidlere, som regeringen siger skal yde en særlig indsats over for de langtidsledige, skal for en tredjedels vedkommende afskediges i de kommende år. Hykleriet er åbenbart.

Som belønning til alle dem, der ikke kan skaffe sig et arbejde via dette fantastiske uddannelsesstilbud, vinker en fattighjælp på godt 40.000 kr. årligt efter skat. Mere er der ikke råd til, siger politikerne. Men hvis de samme politikere, der sidder her på højrefløjen, troede på deres egne ord, nemlig at uddannelsesstilbuddet ville skaffe arbejde, havde man vel også råd til at give de enkelte, der ikke kunne skaffe sig et arbejde, den fulde understøttelse. Nej, sagen er, at det drejer sig ikke om en ny, aktiv arbejdsmarkedspolitik, det drejer sig om et besparelseslovsforslag, altså en besparelse på statsbudgetterne, og det skulle man hellere sige åbent og redeligt, sådan som f.eks. venstres formand gør det.

Dagpengeindgrebet er samtidig et fundamentalt angreb på fagbevægelsen. Tusindvis af arbejdsløse vil få så ringe vilkår, at de vil være tvunget til at underbyde gældende overenskomster for at overleve. Desuden vil faggrænserne blive nedbrudt gennem en skærpeelse af rådighedsbegrebet. De langtidsledige skal nu ikke længere bare tage passende arbejde, men også rimeligt arbejde, dvs. alt det arbejde, som de fysisk kan bestride. Eksempelvis skal bibliotekarens arbejdsvillighed prøves inden for rengøringssektoren. Der bliver endnu færre job til Kvindeligt Arbejderforbunds medlemmer. Langtidsledige på 55 pct.s satsen vil være økonomisk presset til at spare fagforeningskontingent og A-kassekontingent og gå over på bistandshjælp, som

[Jens Otto Madsen]

ofte vil betyde lidt flere penge til den trængte hverdag. Så slipper man jo også for at blive kostet rundt til det såkaldt rimelige arbejde.

Indtil flere debatter her i folketinget i de senere uger har krystalklart vist, at dagpengeindgrebet ikke kan væltes inden for Christiansborgs mure. Indgrebet berører ikke kun de langtidslødes pengepung. Det er et angreb på alle lønmodtagere, på hele fagbevægelsen, og udbredelsen af denne forståelse for, at det angår alle lønmodtagere, er vigtig for, at vi kan mobilisere fagbevægelsen.

Ideen om folkeafstemning om dagpengeindgrebet har VS' folketingsgruppe tilsluttet sig, men det mindsker ikke nødvendigheden af en omfattende aktivitet i fagbevægelsen, i arbejderpartierne og i progressive græsrodsbevægelser, ja, blandt alle socialt indstillede mennesker.

Statsministeren vil gøre folkeafstemningen til et spørgsmål om et for eller imod regeringens politik. I VS vil vi selvfølgelig sætte alle kræfter ind på at tage den kærkomne udfordring op. Socialdemokratiets afvisning af en folkeafstemning og godkendelse af finansloven i dag viser partiets tvetydighed, ja, ynkelighed over for den borgerlige regering. Landets største arbejderparti kan ikke på én og samme tid kritisere regeringen for en militaristisk og dybt asocial politik og så samtidig reelt holde den ved magten ved de afgørende afstemninger. Det er hykleri, og det bør opføre.

VS vil opfordre socialdemokratiet til nu at støtte folkeafstemningskravet, som er rejst bredt i fagbevægelsen, samt bruge alle muligheder fremover til at få væltet denne regering snarest muligt.

Folkeafstemningskravet må dog ikke tilsløre, at det vigtigste kammiddel mod Schlüterregeringen stadig er en storstrejke. De mange udtalelser fra fagforenings- og klubgeneralforsamlinger ude fra slotspladsen her i dag må nu prøves og omsættes i handling, så vi kan få en generalstrejke. Det er nemlig det eneste, der kan vælte denne regering, om end det er svært at få en sådan op at stå. Der bør efter VS' opfattelse ikke kunne sluttes overenskomster her i foråret, før dette dagpengeindgreb er taget af bordet.

Til slut vil jeg godt citere hr. Bernhard Baunsgaard for en udtalelse, og derefter vil jeg stille et par spørgsmål. Det er en udtalel-

se af hr. Bernhard Baunsgaard til Aarhus Stiftstidende den 11. december:

»Der er ingen besparelser i reformen. Vi giver folk et uddannelsesstilbud, hvad vel ingen kan have noget imod, og ingen kommer ned på 55 pct. af dagpengemaximum. Hele forslaget skal genforhandles, og er nogen på det tidspunkt i fare for at komme i klemme, vil vi tage situationen op til overvejelse.«

Hr. Bernhard Baunsgaard tager sit eget arbejde meget seriøst og vil gerne være sanddruelig. Der siges her i citatet, at der er ingen besparelser, men i det lovforslag, som er fremsat i dag, hedder det i bemærkningerne, at der er nettobesparelser på 65 mill. kr. i 1985, 380 mill. kr. i 1986 og 1.150 mill. kr. i 1987 og 1988. Det er altså millioner kroner, vi taler om. Samtidig siger hr. Bernhard Baunsgaard, at der er ingen besparelser i reformen.

Hr. Bernhard Baunsgaard siger også, at ingen vil komme ned på 55 pct.-satsen. Jeg vil gerne spørge hr. Bernhard Baunsgaard, om han her fra talerstolen vil bekræfte, at såfremt der er nogle, der ender på 55 pct.-satsen – og det kan jeg garantere for at der er, medmindre forligets indhold ændres – vil de radikale have vetoret og undsige forslaget, når det skal genforhandles. Det er altså et klart spørgsmål, om hr. Bernhard Baunsgaard vil sikre, at ingen ender på 55 pct.-satsen, sådan som hr. Bernhard Baunsgaard udtaler i Aarhus Stiftstidende den 11. december i år. Og så kunne man – måske for at være helt sikker – rette det samme spørgsmål til formanden for det radikale venstre, hr. Niels Helveg Petersen.

Gert Petersen (SF):

Jeg vil godt opklare et paradoks, som man ofte møder i meningsundersøgelserne. Folk bliver spurgt: har denne regering klaret sig godt? Og så viser det sig, at det er der en forfærdelig masse der mener. Den scorer meget høje points i denne henseende. Samtidig er situationen den, at andre meningsundersøgelser viser, at hele det borgerlige grundlag inklusive fremskridtspartiet ikke er mere end 51 eller 52 pct. af vælgerne, 53, hvis det går meget, meget højt. Hvordan kan det hænge sammen? Det hænger naturligvis sammen på den måde, at spørgsmålet: har regeringen

[Gert Petersen]

klaret sig godt? må man anstændigvis besvare med et ja. Det må jeg desværre også sige ja til. Hvis jeg blev spurgt i en gallupundersøgelse: har regeringen klaret sig godt, måtte jeg sige ja, desværre. Men blev der spurgt, om regeringen har gjort det godt, så tror jeg nok, at svarene ville falde noget anderledes ud.

Regeringen har klaret sig godt, ja, den har været dygtig. Den har forstået at manøvrere herinde. Den har forstået at manøvrere også i befolkningen i den forstand, at den først og fremmest har rettet sine slag mod mindretalsgrupper. Hvis vi ser på, hvad den har gjort, vil den vel efter sin egen målestok sige, at den har klaret sig godt. Efter dens egen målestok går det godt, for overskuddet i erhvervslivet ligger jo fint, det skal jeg villigt erkende. Vi andre kan anvende en anden målestok. Vi kan spørge, hvor mange der er på social bistand, hvordan det ligger med arbejdsløsheden, hvad det er for forholdsregler, der er gennemført over for de arbejdsløse, over for de syge, over for en lang række grupper i vores samfund, som er dårligt stillede. Og så må vi konstatere, når vi spørger, hvad regeringen har gjort, at den har øget utrygheden i vores samfund, den har øget uligheden, den har øget frygten for morgendagen – ikke i erhvervslivets top, bevar mig da vel, og måske heller ikke i den bedst stillede tredjedel af befolkningen, men så sandelig i den dårligst stillede tredjedel af befolkningen og efterhånden også blandt dem, som ligger indimellem. Derfor er det socialistisk folkepartis opfattelse, at denne regering skal mødes med modstand og med en konsekvent opposition.

I den forbindelse vil jeg godt sige om det opreklamerede skattereformforslag fra regeringen, at der er da nogle indrømmelser i det, det skal jeg erkende. Regeringen er jo blevet bange for sin egen skygge, eller skal vi sige borgerlighedens egen skygge gennem mange år, hvor den har levet højt på specielle fradragsregler osv., der undergraver hele systemet. Men hvis vi ser på realiteten i sagen, er det en reform, hvor man stiller lettelse i udsigt for alle med indkomster på over 180.000 kr., mens der derimod for dem med de lave indkomster, dem på 120.000 kr., 130.000 kr. og for den sags skyld også dem på 150.000 kr. ikke er tale om, at der stilles lettelse i udsigt. De lettelse, der stilles i ud-

sigt, er for indkomster over 180.000 kr., og så opdager man, for at det ikke skal være løgn, at de, der tjener mere end 180.000 kr., skal have lettelse i et sådant omfang, at man kommer til at mangle 10 mia kr., og det, skatteforligspartierne nu skal forhandle om, er, hvordan de skaffer disse 10 mia kr. for at forgyldte dem, der tjener over 180.000 kr. Det er denne regerings politik. Derfor mener vi, det er vigtigt at bremse og bremse så hurtigt som muligt og bremse på alle områder.

Derfor har vi også over for forskellige partier rejst den tanke, at det mest lurvede af de tiltag, regeringen har foretaget over for de dårligst stillede, nemlig den såkaldte dagpengereform, når den er vedtaget herinde, bør sendes ud til folkeafstemning, jfr. grundlovens bestemmelser herom.

Jeg ved ikke, hvordan det ender. Jeg har forstået, at en betydelig del af fagbevægelsen støtter det krav, som socialistisk folkeparti her har rejst. En sådan folkeafstemning kunne naturligvis gennemføres om mange andre af de tiltag, regeringen har ansvar for, det vil jeg da godt give hr. Svend Auken, som tidligere har været inde på det, ret i, men det er rimeligt og rigtigt at udvælge et bestemt punkt og naturligvis udvælge det område, hvor udsigten til at vinde en folkeafstemning og dermed bremse regeringen plus de radikale er størst, og der er for mig ingen som helst tvivl om, at det er tilfældet, når det drejer sig om denne såkaldte dagpengereform.

Jeg vil håbe, at socialdemokratiet tænker tingene igennem, og at det, når forslaget desværre nok er blevet vedtaget herinde, bliver muligt at samle de 60 underskrifter, som skal til for at få det ud til afgørelse i befolkningen. Det vil være en konfrontation, ja, naturligvis, det vil være en demokratisk konfrontation. Må jeg lige indskyde i forbindelse med det, den forrige taler sagde, at det tror jeg meget mere på, end jeg tror på en generalstrejke i det nuværende Danmark med næsten 300.000 arbejdsløse. Jeg tror på, at vi har en mulighed for gennem demokratiske konfrontationer, gennem stemmeseddelen, at bremse denne regering. Derfor håber jeg som sagt, at man tænker sig lidt mere om og lytter. Man behøver ikke at lytte til os, men så lyt til fagbevægelsen eller til de meget store dele af fagbevægelsen, ikke mindst SiD, som har tilsluttet sig dette krav om at få den såkaldte dagpengereform ud til folkeafstem-

[Gert Petersen]

ning. Hvis vi er bange for den slags konfrontationer, den slags sammenstød, der ligger heri, må vi se i øjnene, at så vinder de derovre til højre i salen, fordi den meget store del af befolkningen, omtrent halvdelen af befolkningen, som i dag er indstillet på at gøre modstand – det fremgår af talrige meningsundersøgelser, at sådan ligger det – vil blive mismodig, og den del, som derudover skal vindes, for at man kan sætte de borgerlige på plads, vil vi ikke kunne vinde uden den – undskyld det militære udtryk, jeg kan ikke lide det – mobilisering, som er nødvendig, og som vil ligge i en sådan demokratisk konfrontation.

Det er nødvendigt, hvis det håb, jeg udtrykte tidligere om at sætte hr. Gammelgaard uden for indflydelse – det lød så voldsomt, og jeg har da ikke noget imod, at vi forhandler, men skal vi så sige uden for den dominerende position, som han og hans parti har i dag – skal gå i opfyldelse, må der skabes et andet flertal, ikke alene her i folketinget, men først og fremmest ude i befolkningen. Dette andet flertal må være et ikke-borgerligt flertal, og så kan der inden for dette ikke-borgerlige flertal være en række forskellige anskuelser, ligesom der er inden for det borgerlige flertal for øjeblikket, men det er altså nødvendigt, at vi på vores side udviser en vilje til ude i befolkningen at skabe en sådan tro på fremtiden, på et alternativ, at det borgerlige flertal går tabt.

Det er så et spørgsmål, kan jeg forstå, om forholdet mellem socialdemokratiet og SF. Vi er to forskellige partier. Vi har på en række områder forskellige anskuelser. Jeg kan dog alligevel se på en seddel, hvor jeg skrev nogle kodeord ned, ikke i forbindelse med denne debat, men for nogle dage siden, at så langt fra hinanden er vi nu heller ikke trods hr. Svend Aukens lidt skrubbete ord tidligere. Jeg skrev: solidaritet (social genopretning, skattereform), og med solidaritet forstår jeg altså det stik modsatte af det, som det borgerlige flertal i dag præsterer, og ude i befolkningen vil man også forstå det stik modsatte. Jeg skrev: demokratisering (økonomisk demokrati og virksomhedsdemokrati). Demokratisering er noget helt andet end den privatisering og enhver-skal-være-sin-egen-lykkesmed-historie, som de borgerlige kører igennem i øjeblikket. Og jeg skrev: en samfundsmæssig styring af den økonomiske udvikling,

den offentlige sektor, ikke som noget diskrimineret, noget, som man skal se ned på, som det er de borgerliges stil, men tværtimod som noget, der er en motor i den økonomiske udvikling, i den sociale udvikling osv., en styring af investeringerne i stedet for, at det skal overlades til markedet alene. Markedet skal naturligtvis også med, men ikke alene.

Endelig en økonomisk helhedsplan, hvor forskellen mellem os og socialdemokratiet først og fremmest går på dette, at vi ikke vil være med til herindefra at diktere fagbevægelsen og fagbevægelsens medlemmer; men kan vi blive enige om at råde fagbevægelsen og fagbevægelsens medlemmer inden for en økonomisk helhed i forbindelse med en skattereform osv., har vi taget et stort skridt fremad, og så er det alternativ der, som kan slå de borgerlige.

Steffensen (KrF):

Den debat, der i dag har været ført om den kommende finanslov, som vi om lidt stemmer hjem, har været præget af, at der har været et samarbejde mellem nogle partier, der har taget medansvar for, at det parlamentariske bagland var i orden.

Kristeligt folkeparti synes, der er grund til at anerkende, at det radikale venstre her har taget et medansvar, et medansvar, som er afgørende nødvendigt for, at den økonomiske politik, som regeringen har lagt frem, kan fortsættes og videreføres, men det er også et samarbejde, som har givet mulighed for, at vi på en række områder har nået et resultat, som vi alle kan være tilfredse med.

Det er nok her at nævne én ting, som ikke har været nævnt i dag, men som var fremme under behandlingen af ændringsforslagene i går, nemlig u-landsbistanden. Det resultat, man nu er nået frem til ved et samarbejde specielt mellem det radikale venstre og regeringen, nemlig en stigningstakt på 0,03 pct. til 0,77 pct., er et værdigt resultat, og når man tænker på, at den tredje verdens ubeskrivelige nød kommer ind til os næsten hver dag gennem medierne, er det vigtigt, at det er et af resultaterne.

Så kom jeg til at tænke på forleden aften, da jeg havde lejlighed til at se udsendelsen i fjernsynet om Solsjenitsyn, at der er mange ting, som denne vise og kloge mand sagde, der er grund til at standse op ved, men når

[Steffensen]

vi nu i dag i mange timer har drøftet økonomi og styring af vort samfund, vil kristeligt folkeparti gerne her understrege, hvad Solsjenitsyn sagde i den TV-udsendelse, som blev bragt af Danmarks Radio. Han sagde: En åndelig rejsning af et folk er en forudsætning for, at et folk har en fremtid. Og så understregede han det med sit eget fædreland som baggrund, men rettede appellen nok så stærkt til den vestlige verden. Det gælder også vort folk, og derfor må alle bestræbelser for at styre vort samfund bedre hvile på dette kristne menneskesyn, som alene kan give dette håb, og der er grund til at sige, at de åndelige ressourcer i vor kulturarv står til fri afbenyttelse for os alle, hvor vi end hører hjemme i det politiske spektrum. Jeg tror, det er vigtigt, at vi besinder os på at gøre brug af dem, for jeg tror, at Solsjenitsyn har ret i sin udtalelse, at kun en åndelig rejsning af folket skaber fremtid for folket.

Gade (SF):

Når jeg har taget ordet, er det på grund af en af hr. Svend Aukens tillidskabende foranstaltninger: hans udtalelse om SF og SFs EF-politik. Jeg synes nok, at hr. Svend Aukens udtalelser tyder på, at han måske ikke har fulgt de sidste EF-debatter her i salen og i hvert fald i markedsudvalget ikke helt har bemærket, at SF faktisk mener noget om EF-sager og tager stilling til EF-sager.

I folketingssalen har vi for nylig haft en debat om de radikales forslag om en undersøgelse af EF-medlemskabet, og her viste det sig, at socialdemokratiet ikke ønskede at medvirke til, at vi fik sådan en undersøgelse. Hr. Niels Helveg Petersen redegjorde omhyggeligt for formålet med undersøgelsen, at der i den lå nogle muligheder for, at man fik en lidt mere fordomsfri drøftelse på tværs af det traditionelle skel mellem EF-tilhængere og EF-modstandere, og i den situation var vi altså nogle EF-modstandere, som syntes, at det var en fornuftig tankegang, en tankegang, der skulle støttes. Den blev altså fremført af en EF-tilhænger, hr. Niels Helveg Petersen, men socialdemokratiet syntes ikke, at tiden var inde til det.

Jeg vil godt gentage i denne debat, at som vi ser det, er EF-diskussionen inde i en mere alvorlig fase, end den har været før, en fase, hvor man diskuterer EFs fremtid – og her

kommer unionsplanerne ind – og hvor man i det hele taget diskuterer fremtiden for samarbejdet i Vesteuropa. I virkeligheden har socialdemokratiet vel egentlig også selv set, at den situation var der, og det er derfor, man i socialdemokratiet har nedsat et internt udvalg til at drøfte denne situation.

Der tegner sig jo i virkeligheden nogle andre skillelinjer end dem, som jeg synes hr. Svend Auken prøvede at mane frem, nemlig det skel, der er mellem borgerlige partier, som med de konservative og venstre og CD i spidsen er tilhængere af en unionsudvikling, en udvikling i EF-samarbejdet, som går langt videre, end man sagde ja til i 1972, og så på den anden side socialdemokratiet, de radikale, SF og VS, som ikke ønsker den udvikling i samarbejdet i EF og i Vesteuropa.

Jeg vil godt bruge lejligheden her til at sige, at jeg synes, tiden er inde til at kaste dynd i nogle af de grøfter, der har været mellem EF-tilhængere og EF-modstandere, for at få en fordomsfri diskussion mellem EF-tilhængere som hr. Svend Aukens parti og det radikale venstre og EF-modstandere som SF og VS, som er enige om, at der er nogle udviklingslinjer i EF-samarbejdet, som vi ikke ønsker, og som er enige om, at der er nogle andre perspektiver for samarbejdet i Vesteuropa end dem, som venstre, de konservative og CD ønsker.

Jeg vil bare understrege – det kunne jo være, at det var forbigået hr. Svend Aukens opmærksomhed – at det er SF, der også i medierne har turdet tage hul på den diskussion, og at der i realiteten fra denne talerstol i tidligere debatter har været rakt en hånd frem til socialdemokratiet fra SFs side om at gå ind i nogle fordomsfrie drøftelser om de meget vanskelige og vigtige afgørelser, som EF-samarbejdet står over for, og som udviklingen i Vesteuropa tilsiger.

Selv om det er et af de områder, hvor der virkelig er forskel på socialdemokratiet og SF, er det et område, et nyt område, hvor der i virkeligheden burde være muligheder for en langt mere omfattende dialog, politikudvikling, sådan at vi også ruster os inden Milano, og inden de kraftige unionskræfter i EF, og også her i salen, får for meget magt. Denne invitation være hermed gentaget, og dermed har jeg så levet op til ordet om, at man skal vende den anden kind til.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Først en oplysning til hr. Jens Otto Madsen om dette med at komme på 55 pct. efter den aftale, som det radikale venstre har truffet med regeringen. Det vil ikke nogen komme, inden vi skal tage loven op til revurdering i samlingen 1986-87. I slutningen af 1986 vil der være en mulighed for, at nogle kommer på 70 pct. og året efter på 55 pct., men inden da er der aftalt en revurdering.

Derefter vil jeg vende tilbage til de bemærkninger, som hr. Svend Auken kom med for godt 3½ time siden. Der har altså været tid til for hr. Svend Auken at undersøge påstanden om, at vi tog afstand fra indførelsen af en realrenteskat i efteråret 1982. Jeg kan henvise til debatten her i tinget den 23. november, som er optrykt i Folketingstidende 1982-83, sp. 1968, 1969 og 1970; dér er vi inde på samme tema, og debattørerne er bl.a. hr. Lykketoft og mig.

Jeg bad om en præcisering af, hvad det var, vi tog afstand fra i efteråret 1982, og dér siger hr. Lykketoft i sp. 1969 i Folketingstidende 1982-83, at der blev spurgt, om man ville være parat til fra det radikale venstre at overveje en formueafgift i dette ene år, i 1983, og så fortsætter hr. Lykketoft: svaret var fra det radikale venstre – det indrømmer jeg – det samme til den forrige regering som til den nuværende regering, at det ville det radikale venstre ikke. Det var det, vi tog afstand fra, og ikke realrentebeskatningen, og så kan tinget jo gå hen og slå op og se, hvem det er, der er troværdig.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Bortset fra at det var lidt svært at høre, hvad hr. Bernhard Baunsgaard sagde heroppefra, vil jeg da godt lige have forklaret af hr. Bernhard Baunsgaard noget, som jeg også spurgte om i min ordførertale: hvordan kan det være, at der i forliget står, at man på et eller andet tidspunkt skal komme ned på de 55 pct., og både hr. Bernhard Baunsgaard heroppefra og andre radikale rundt omkring på møder i landet bagefter siger: nå ja, men det bliver ikke tilfældet, for til den tid har vi genforhandlet tingene? Jeg vil godt vide: hvorfor har man så lagt sig fast på det tal? Mener man slet ikke noget med det, eller hvad er det for noget? Det må da være uen-

delig forvirrende for de mennesker, det eventuelt skal gå ud over, at de slet ikke ved, hvad de har at rette sig efter andet end de 55 pct. Jeg vil godt have forklaret noget nærmere, hvad grunden er til, at man har lavet de bestemmelser, når man har så travlt med at sige: ja men det har vi jo lavet om til den tid.

(Kort bemærkning).

Jens Otto Madsen (VS):

Det er et yderst relevant spørgsmål, fru Ingerlise Koefoed har stillet her, som jeg godt vil supplere.

Vil hr. Bernhard Baunsgaard her fra talerstolen sige, at når der skal være genforhandlinger, vil han sikre – det har hr. Bernhard Baunsgaard jo udtalt i Aarhus Stiftstidende – at ingen skal ned på 55 pct.-satsen, heller ikke efter 1987? Kan vi få et svar på det?

Og så vil jeg godt spørge hr. Bernhard Baunsgaard: er det ikke rigtigt, at der er tale om et besparelsesforslag, som der står i bemærkningerne til det lovforslag om uddannelsesstilbud, der er fremsat i dag? Er det sådan, at regeringen tager fuldstændig fejl, hr. Bernhard Baunsgaard, i sine beregninger, og at de radikale har nogle helt andre beregninger? Jeg vil gerne se grundlaget for de beregninger.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det, der kalder mig herop, er det svar, der kom fra hr. Bernhard Baunsgaard.

På side 4 i det forslag, som er kommet som julegave til de langtidsarbejdsløse i dag vedrørende denne uddannelsesmulighed – og som der så smukt står i overskriften: forlænget dagpenget, hvor der egentlig er tale om det modsatte – står der:

»Et medlem, der modtager dagpenge efter § 51 a og som følge heraf får vanskeligheder med at klare sine udgifter til underhold og rimelige faste udgifter, vil have mulighed for at få supplerende kontanthjælp efter bistandslovens § 37.«

Altså har forligspartierne og regeringen siddet og regnet på det her og er fuldstændig klar over, at der vil være grupper, der ikke kan klare sig for de penge, der er heri, og

[Lilli Gyldenkilde]

derfor bliver henvist til bistandskontoret. Det er det ene.

Det andet er så, at når der tales om, at der er indgået et forlig, er det så ikke lidt ejendommeligt, at ingen af de to forslag, vi står med her, har en revisionsbestemmelse, som ligger omkring det tidspunkt, hvor der er indgået forlig om at det skal tages op igen? Hvordan ser tilværelsen ud? Det er jo muligt, at der på det tidspunkt, hvor hr. Bernhard Baunsgaard tror der kan blive tale om at få dette revideret, har været et valg, og hvis det går til den side, jeg ønsker, skal vi sandelig nok få det revideret i en fart, for så skal det tages af bordet. Men ingen har jo garanti for, at det kommer til at gå, som vi ønsker, og så kan man meget vel forestille sig, at det går den modsatte vej, og så bliver der ikke revideret noget som helst. Hvilke garantier har de radikale overhovedet for det, de går og siger? Der er ingen garantier, og jeg synes, det er plattenslageri at blive ved med at fastholde, at der ikke er folk, der ryger på 55 pct.s bistandshjælp, for det er der.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Til hr. Bernhard Baunsgaard kun en enkelt ting: det, jeg refererede til i mit tidligere indlæg, var, at det radikale venstre i august måned 1982 blankt afviste at lade pensionsbeskatningen yde et bidrag til forbedring af statsunderskuddet, og det var en af de væsentligste årsager til, at det socialdemokratiske oplæg faldt i forhandlingerne og der skete et regeringsskifte. Det vedstår jeg naturligvis, og det har ikke noget at gøre med senere debatter her i tinget. Det er begivenhederne i august 1982.

Men det var nu for at svare hr. Gade, jeg tog ordet i denne omgang. Jeg tror, det er rigtigt, at hr. Gade og mange andre SF'ere gerne ville have, at socialistisk folkeparti begyndte at formulere en konstruktiv Europapolitik. På SFs sidste kongres var der jo adskillige indlæg, der efterlyste en konstruktiv Europapolitik fra SFs side. Jeg henviser især til det indlæg, som fru Hanne Engberg holdt på SFs kongres. Men de folk tabte jo. Kongressen besluttede, at man ville fastholde den hidtidige – undskyld, jeg siger det – negative linje, der ligger tæt op ad Folkebevægelsens. Det var på den baggrund, jeg sagde det, jeg

sagde, og jeg skal da være den første til at ønske hr. Gade og andre i SF held og lykke med anstrengelserne for at få formuleret en konstruktiv Europapolitik. Den har vi brug for i folketinget.

Lad mig bare minde om en enkelt situation, som jeg husker fra det sidste år: den danske regering var i EF-Ministerrådet – et arbejdsministermøde – ude for spørgsmålet om en arbejdstidsnedsættelse, en koordineret arbejdstidsnedsættelse i Europa, ikke på baggrund af Kommissionens forslag, men ved, at regeringerne påtog sig et ansvar for at lade en nedsættelse af arbejdstiden indgå i behandlingen af arbejdsløshedsproblemet. Den holdning bar kun igennem folketinget, fordi regeringspartierne, socialistisk folkeparti og VS støttede den.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

For at hr. Svend Auken ikke for anden gang skal komme galt af sted, må jeg gøre hr. Svend Auken opmærksom på, at så må han bede om, at det stenografiske referat bliver rettet, for hr. Svend Auken sagde ikke, som han påstår nu, at vi nægtede at deltage i beslutningen om, at pensionskasserne skulle af med en afgift. Nej, hr. Svend Auken sagde, at vi i efteråret 1982 tog afstand fra en realrenteafgift. Det har vi aldrig gjort, og det var det, det drejede sig om. Så hvis hr. Svend Auken vil have det til at stå, så bed om retelse i det stenografiske referat! Jeg synes ikke, det bliver mere troværdigt af, at man prøver at slippe ud af en klemme på den måde.

Så blev der spurgt: hvilken garanti har man fra radikal side for, at der sker en revidering i 1986–87, når det ikke står i nogen af de to forslag, der er fremsat? Vi har den garanti, at den nuværende regering aldrig har svigtet en aftale mellem regeringen og det radikale venstre. Det er garanti nok for os.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kan forsikre hr. Svend Auken om, at det er SF, der står bag invitationen om en dialog med de partier, der er imod udviklingen frem mod en politisk union i EF. Det er

[Gade]

der helt enighed om, og vi synes, det er en skam, at den dialog ikke kommer i gang. Jeg kunne ikke helt forstå hr. Svend Auken's svar som et ja til at gå ind i den dialog, og det er lidt bekymrende.

Så må jeg sige, at hr. Svend Auken trækker den dér meget gamle hest om arbejds-tidsnedsættelsen frem. Den har vi jo diskutere for her. Utroværdigheden i argumentationen kommer jo frem, når vi ved, at socialdemokratiet mener, at herhjemme er det arbejdsmarkedets parter, der skal sørge for disse sager, men vi skulle altså i EF have stemt for en henstilling, som indeholdt ting, som jeg ved at socialdemokratiet er imod. Altså: dele af den politik, der skulle anbefales med hensyn til, hvilke metoder man skulle anvende, er socialdemokratiet imod. Jeg kunne også trække, jeg vil ikke sige gamle heste, men en lang række argumenter og en lang række sager frem, hvor jeg måske synes at socialdemokratiet ikke i EF-politikken har opført sig helt så kritisk, som de siger i programmet at de er. Måske gav de f.eks. regeringen lidt for lang snor, da vi havde forhandlingerne på Dublintopmødet, men det skal jeg undlade at tage op i denne diskussion, for det vigtigste var jo, om vi kunne få tilkendegivet, at der på tværs af skellet mellem tilhængere og modstandere er en vilje til at bruge det halve år, som er vigtigt, indtil Milanotopmødet til at få en fordomsfri diskussion.

(Kort bemærkning).

Jens Otto Madsen (VS):

Det lykkedes hr. Bernhard Baunsgaard at undgå at svare på tre spørgsmål, som var stillet af tre forskellige talere. De drejede sig nu meget om det samme, nemlig: hvordan kan det være, at der står i dette lovforslag, L 110, at man opererer med en 55 pct.-sats, når hr. Bernhard Baunsgaard samtidig siger, at den ikke skal bruges? Det må vi kunne få et svar på. Er det sådan, at man ved genforhandlingerne – som de radikale har sikret sig, fordi de tror på det ord, regeringen har givet dem, og det er da i orden – vil sikre, at denne sats ryger ud af loven, så den aldrig kommer i anvendelse? Det må hr. Bernhard Baunsgaard da kunne svare på i stedet for at lade som ingenting. Men det er selvfølgelig også en form for svar.

Anker Jørgensen (S):

Det er kun et enkelt spørgsmål, jeg gerne vil understrege i denne debat. Det er et spørgsmål, som også vores ordfører, hr. Svend Auken, kom ind på i sin ordførertale, nemlig lægekonflikten.

Jeg synes virkelig, der er grund til bekymring, hvis den konflikt ikke snart bliver afsluttet. Vi får ferie meget snart. Det bliver jul og nytår, og den går måske langt ind i det nye år, hvis der ikke tages et her-og-nu-initiativ. Konflikten har allerede været meget længe, usædvanlig længe af en konflikt i det hele taget at være, og den rammer i virkeligheden en masse mennesker, bl.a. pensionister og børnefamilier, men også andre, og jeg synes egentlig, det er galt, at de bestræbelser, der er i gang fra sygesikringens forhandlingsudvalg for at få denne konflikt bilagt, bliver fuldstændig negligeret. Jeg mener, at det virkelig er et problem for mange mennesker, et problem, som man i regeringen bør tage meget mere seriøst på, end indenrigsministeren har gjort indtil dette øjeblik, ja, jeg vil ikke undlade at sige, at indenrigsministeren direkte lægger hindringer i vejen for, at der kan findes en løsning på lægekonflikten. Det tillader jeg mig at påstå. Jeg mener også, der er masser af grundlag for denne påstand.

Men det, der måske undrer mig allermost – for vi har jo haft sådanne konflikter i kortere perioder før – er, at statsministeren overhovedet ikke går aktivt ind i denne sag. Når man nu ved, hvor mange menneskelige forhold der står på spil, vil jeg godt sige, at jeg finder det underligt, at statsministeren ikke for længst har fundet, at den sag skal løses. Derfor vil jeg ved denne lejlighed opfordre statsministeren til snarest at tage et initiativ, et initiativ, som ikke skal være en skinforhandling, men et reelt forsøg på at finde en løsning, som betyder kolossalt meget for mange mennesker. Det er en opfordring til statsministeren, for jeg tror, det vil være håbløst at opfordre indenrigsministeren.

Statsministeren (Poul Schlüter):

For så vidt angår hr. Anker Jørgensen's opfordring til mig vil jeg gerne have lov til senere under debatten, når der er normale vilkår, at vende tilbage til temaet. Men hr. Anker Jørgensen brugte vendingen, at »der er masser af grundlag« for at mene, at inden-

[Statsministeren]

rigsministeren lægger hindringer i vejen for, at konflikten kan blive løst. Hr. Anker Jørgensen siger, at der er masser af grundlag for at mene det; så synes jeg, hr. Anker Jørgensen skulle fortælle en lille smule om, hvad det er, han sigter til, for det er da en ejendommeligt letfærdig tale. Her tiltrænges en bevisførelse. Talerstolen er hr. Anker Jørgensens.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Der er det afgørende grundlag, som er anført af sygesikringens forhandlingsudvalg, og jeg vil gerne her referere til formanden for forhandlingsudvalget, som gang på gang har sagt, at det er muligt at finde en løsning. Men indenrigsministeren har bare affærdiget dem, og det er det, jeg mener med, at der er vældig god grund til at sige, at indenrigsministeren ikke har gjort en smule for at få denne konflikt afviklet.

Husk nu på, det er ikke en konflikt, der har varet i 8 dage, 14 dage eller 3 uger. Det er en konflikt, der vist har varet – er det ikke 2½–3 måneder? – og det er en konflikt, der ikke ser ud til at blive løst, fordi det ikke er længe siden, der var tale om en afvisning. Det er baggrunden for mine påstande.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg synes oprigtigt talt, at hr. Anker Jørgensens sidste indlæg ganske tydeligt viser, at han ikke har skygge af belæg for den helt urimelige anklage, han rejste mod indenrigsministeren. Der er ikke noget grundlag for den udtalelse, hr. Anker Jørgensen har fremsat her i folketinget i dag.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

For det første er det jo helt tydeligt, at indenrigsministeren har et politisk sigte med denne konflikt, og det er at gøre det til noget normalt og almindeligt, at folk skal betale for lægebesøg, og jo længere den konflikt løber, jo lettere vil det åbenbart være, mener man, at få de tanker, som borgerlige partier gang på gang har gjort sig til talsmænd for, realiseret.

Men, hr. statsminister, det allermest afgørende fra min side er, at statsministeren som

ansvarlig for regeringen ikke har blandet sig i denne sag, men har holdt sig pænt udenfor, har været reserveret i stedet for aktivt at gå ind. Jeg garanterer for, at det var noget, en socialdemokratisk regering og en socialdemokratisk statsminister aldrig var sluppet godt fra. Derfor har vi heller ikke tidligere haft konflikter af det omfang, som der her er tale om.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil bare gentage det spørgsmål, jeg har stillet, og som hr. Anker Jørgensen stillede, men som statsministeren ikke gjorde noget forsøg på at svare på: hvad agter regeringen at foretage sig for at bringe denne for mange mennesker ulykkelige konflikt til ophør?

Jeg sagde i min første tale, at hele efteråret 1983 forhandlede sygesikringens forhandlingsudvalg og lægerne uden direktiver fra regeringen. Man indgik en aftale den 4. januar. Indenrigsministeren syltede sagen helt frem til den 25. april og skrev så under uden forbehold. Dagen efter fremsatte indenrigsministeren på regeringens vegne et forslag her i folketinget, hvorefter man tog de vigtigste reguleringsbestemmelser ud. Resultatet var en konflikt. Man gjorde intet for at skåne de mange mennesker, der blev berørt af denne konflikt. Så prøvede sygesikringens forhandlingsudvalg endnu en gang, og man nåede til enighed med lægerne, men resultatet blev atter kategorisk afvist af regeringen. Derfor spørgsmålet til statsministeren: hvad agter regeringen nu, efter at man har sat sygesikringens forhandlingsudvalg ud af spillet, at foretage sig for at bringe denne konflikt til ophør?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg først sige, at jeg venter og håber, at denne ulykkelige konflikt kan bringes til ophør i løbet af de allernærmeste dage, og jeg kan fortælle, at der for øjeblikket er meget intense kontakter i gang, og at der er forhandlinger netop nu. Men man skal ikke bede mig om at afsløre her fra folketingets talerstol, hvad de går ud på, for jo mindre polemik, jo større chancer er der nok for, at det lykkes.

Jeg vil gerne sige, at regeringen har ingen planer om i forbindelse med denne konflikts

[Statsministeren]

afslutning at etablere – for det var vist det, der lå i hr. Anker Jørgensens sidste udtalelse – et patientgebyr, en lægeafgift. Det kan man roligt se væk fra, og det siger jeg, selv om jeg for få timer siden var sammen med nordiske venner i Island, hvor vi også drøftede sådanne emner. Som bekendt har man i andre nordiske lande en patientafgift, og det har man ud fra den filosofi, at det er bedst for patienten, fordi det giver et andet klima mellem læge og patient; det giver ligesom patienten grund til at forvente en høj grad af service. Sådan siger mine svenske socialdemokratiske venner, men lad nu det ligge, for det er altså ikke aktuelt.

Regeringen har intet højere ønske, end at lægekonflikten hurtigt bringes til afslutning. Konflikter af den art, ligesom så mange andre, går nemlig ofte ud over uskyldige mennesker, ikke mindst de svage, det er klart. Med de honorarer, visse læger har tilladt sig at beregne sig under konflikten, tør jeg nok sige, at det er kommet til at gå ud over økonomisk svage mennesker, og det beklager regeringen.

Så vil jeg i øvrigt blot sige for klarheds skyld, at de synspunkter, indenrigsministeren fra første til sidste dag under konflikten har givet udtryk for, er regeringens synspunkter, som vi alle deler. Jeg er sikker på, at når konflikten forhåbentlig i løbet af de nærmeste dage finder sin afslutning, er det en afslutning, som først og fremmest indenrigsministeren skal roses for.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Statsministeren sagde, at denne konflikt også kunne komme til at ramme patienterne. Vores vurdering er, at den kun rammer patienterne. Lægerne sætter ikke noget til i denne konflikt, og kommunerne sparer penge. De eneste, dette rammer, er patienterne. Det er pensionisterne, som hr. Anker Jørgensen sagde, det er børnefamilierne, det er de kronisk syge. Regeringen har intet foretaget for at friholde disse grupper for virkningerne af denne konflikt, og jeg skal være den første til at sige tak, hvis det lykkes at etablere en forhandlingskontakt og få overstået konflikten.

Det, sygesikringens forhandlingsudvalgs formand hidtil har sagt, er, at man havde løst konflikten, og derefter blev det viftet af

bordet af regeringen. Jeg fortolker statsministerens udtalelser her i dag som en ændring af signalerne, at man nu er inde i et positivt forhandlingsforløb, og det er det eneste, vi har efterlyst. Vi ønsker alt muligt held og lykke, ikke af hensyn til regeringen, naturligvis, men af hensyn til de mange mennesker, der berøres af denne konflikt.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Statsministeren sagde, at regeringen ikke vil etablere en afgift på lægebesøg i forbindelse med konfliktens afslutning. Sådan blev det sagt, men et sådant tilsagn er jo ikke meget værd. Det, lægerne er interesseret i at få at vide, er, om de kan regne med det i den periode, der er tilbage, dvs. til 1. april 1987. Det sagde statsministeren ikke noget om. Lægerne har ikke lagt skjul på, at et af de væsentligste problemer i forbindelse med en afslutning af overenskomsten er, at de bliver fri for truslen om en afgift på besøg af patienter hos dem.

Så vil jeg gerne gentage, hvad hr. Svend Auken sagde. Regeringen sagde for kort tid siden – ja, det var såmænd helt tilbage i oktober måned – nej til det socialdemokratiske forslag om at sikre, at en række særlig vanskeligt stillede grupper blev holdt fri for virkningerne af konflikten. Det ville man ikke. Det kan vi kun forstå på den måde, at de patientgrupper skal bruges i konflikten.

Der er god grund til at sige, som hr. Anker Jørgensen sagde: regeringen har ikke ydet noget bidrag til at få den konflikt afsluttet.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsette mødet. Det genoptages i dag kl. 19.20.

Mødet udsat kl. 18.10

Mødet genoptaget kl. 19.20

Forhandlingen genoptoges.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Både hr. Steenholdt og hr. Preben Lange gav udtryk for, at de ville stemme for finanslovsforslaget, og det er jeg glad for. Men spe-

[Ministeren for Grønland]

cielt hr. Preben Lange fremførte nogle bemærkninger, som jeg er nødt til at kommentere. Der var tre forhold, hr. Preben Lange gjorde ret meget ud af.

Det ene var besparelsen på 30 mill. kr. på Grønlandsrammen for 1985, og i den forbindelse var der to ting, hr. Preben Lange var særlig optaget af. Den ene var det tidspunkt, hvor jeg havde meddelt det grønlandske landsstyre, at disse besparelser skulle gennemføres. Det har i den offentlige debat været hævdet, at man i Grønland kun havde 8 dage til at tage stilling til det. Og det andet, hr. Preben Lange mente, var, at denne besparelse ville være ødelæggende for det grønlandske samfund.

Må jeg om ikke andet så af historiske grunde, også som et svar på hr. Jes Lundes bemærkninger i går under behandlingen af ændringsforslagene, oplyse om tidsforløbet vedrørende disse besparelser, at vi i Grønlandsministeriet den 4. oktober 1984 sendte det ændrede finanslovsudkast til finansudvalget, at man allerede den 19. oktober 1984 i Grønlands Radio nævnte disse 30 mill. kr., at vi den 26. oktober 1984 – den dato er vigtig – sendte meddelelse om besparelserne i alle detaljer til Grønlands hjemmestyre, at vi gentog det den 6. november 1984 med et ledsagebrev, hvori vi forklarede sagen nøje, og at vi har haft 4 eller 5 møder, dels blandt politikerne, dels på embedsmandsniveau. Når hr. Preben Lange siger, at man tidsmæssigt ikke har haft mulighed for at indarbejde det i landstingssamlingen, skal jeg gøre opmærksom på, at landstingssamlingen sluttede den 17. november 1984, og at man altså i Grønland allersenest har vidst alt om disse besparelser den 26. oktober 1984; man har altså haft 1½ måned før det møde den 8. december 1984, hvori landsstyret sagde, at man ikke kunne acceptere besparelserne.

Så er der selve besparelserne, 30 mill. kr. Beløbet skal ses i forhold til, at den samlede Grønlandsramme er på godt 2 mia kr. Det er da rigtigt, hvad hr. Preben Lange sagde, at man har vænnet sig til, at Grønlandsrammen normalt stiger, det har man haft mere end 100 år til, for fra 1854 til 1982 er Grønlandsrammen hvert år steget, men den stigning er altså nu standset.

Betyder det så, at vi er med til at ødelægge det grønlandske samfund? Nej, bestemt ikke. Normalt skal folketingets medlemmers tid

ikke bruges til detaljer vedrørende besparelser, men jeg synes egentlig, at det ville være rart at få lidt proportioner ved at sige: hvor er det, vi sparer disse 30 mill. kr.? En tredjedel, nemlig 8,9 mill. kr., sparer vi ved, at Grønlandsfly ikke længere får tilladelse til at have et underskud hvert år på 25 mill. kr., men nu skal holde sig til 15 mill. kr. Det er allerede behandlet i Grønlandsflys bestyrelse, og det er accepteret. En tredjedel, nemlig 8,4 mill. kr., spares ved, at Godthåb værft ikke får udvidet sin anlægsplan med et såkaldt sidetræk. Årsagen til det, ud over besparelsen, er, at det er meget sløjt med kunder til Godthåb værft, så man har ikke brug for det. Og den sidste tredjedel af disse 30 mill. kr., nemlig ca. 8 mill. kr., udgøres af en formindskelse af anlægsreserven.

Det er altså helt, helt ude af proportion at hævde, at man kun har vidst dette i kort tid. Det er dokumenterbart, at man har vidst det i over 1½ måned, nøjagtig lige så længe som alle andre ministeriers besparelser har været kendt. Og det er helt ude af proportion, at disse 30 mill. kr. i forhold til de 2 mia kr. i Grønlandsrammen skulle slå noget som helst i stykker.

Det andet af de i alt tre punkter, hr. Preben Lange var inde på, er spørgsmålet om overdragelse af opgaver til Grønland. Hørte jeg rigtigt, at hr. Preben Lange sagde, at det tempo, der er i øjeblikket, er for hurtigt, for det er hurtigere, end hjemmestyrekommissionen har forudsagt? I så fald vil jeg understrege, at det er regeringens politik, at tempoet skal være nøjagtig det tempo, som Grønland ønsker. Vi overfører alle de opgaver, Grønland ønsker overført, i nøjagtig det tempo, som Grønland selv mener man kan overtage det i.

Det tredje og sidste punkt, jeg vil sige noget om, er, at hr. Preben Lange havde den opfattelse, at vore besparelser skulle hænge sammen med en slags irritation i Danmark over samfundsudviklingen i Grønland, eller at det skulle være en slags straffeekspedition i forbindelse med Grønlands EF-udmeldelse. Danmark blander sig på ingen måde i, hvordan man udvikler samfundet i Grønland på de områder, hvor man selv har overtaget ansvaret.

Med hensyn til EF-udmeldelsen har den danske regering, specielt udenrigsministeriet, Grønlandsministeriet og statsministeriet,

[Ministeren for Grønland]

gjort alt, hvad der overhovedet er menneskeligt muligt, for at få en god ordning hjem til Grønland. Desværre kan vi bevise det, jeg siger, i løbet af de kommende dage. Når jeg siger »desværre«, er det, fordi senatet i Frankrig i går forkastede, at Grønland går ud af EF. Det vil sige, at det nu bliver vores opgave at sige til den franske regering, at den skal rette sig efter de aftaler, der er indgået af Ministerrådet, ikke efter det franske senat.

Desværre er der i eftermiddag sket det, at Europa-Parlamentet har forkastet budgettet. Der var kun 5 i hele Europa-Parlamentet, der stemte imod den forkastelse; den ene af dem var hr. Erhard Jakobsen. Den forkastelse kan give nogle problemer i forhold til Grønland, men jeg kan forsikre hr. Preben Lange og alle andre om, at vi vil gøre os ekstrems umage for, at Grønland reelt, selv om det ikke er sket formelt, fra 1. januar 1985 behandles som ikke-EF-medlem.

Endelig har jeg nogle få bemærkninger til hr. Steenholdt. Hr. Steenholdt var så venlig at sige, hvad jeg også her har bekræftet, at de besparelser, vi taler om, ikke rammer vitale områder, og var også så venlig at sige, at man egentlig ikke havde særlig grund til at være utilfreds i Grønland. Jeg deler den opfattelse.

Så havde hr. Steenholdt nogle bekymringer for de kommende år, og det vil jeg indrømme at der kan være grund til, fordi det er så mange store opgaver, man overtager i Grønland på én gang. Hele KGHs produktions- og eksportvirksomhed, dette at man nu er ude af EF, og vi har også med henblik på 1985 underskrevet en oliekoncessionsaftale. Så det er store ting, der sker i grønlandsk politik. Men jeg kan forsikre hr. Steenholdt om, at vi fra dansk side vil gøre alt, hvad vi overhovedet kan, for at hjælpe Grønlands hjemmestyre igennem de problemer, der kommer.

Endelig havde hr. Steenholdt et par bemærkninger om ordvalget og kommunikationsvanskeligheder. Det synes, som om der altid her ved juletid skal udveksles offentlige bemærkninger imellem det grønlandske landsstyre og Grønlandsministeriet eller Grønlandsministeren. Det hører formodentlig delvis med til de job og de roller, enhver af os har, men det er da rigtigt, at det er meget

store ord at tale om konsekvenser for rigsfællesskabet, efter min mening også for store.

Derfor vil jeg slutte, som en kommentar til netop det, med at læse et ganske lille citat – med formandens tilladelse – fra en bog, som udkom her i sidste uge – eller genudkom, for den er faktisk fra 1700-tallet. Det er Hans Egedes »Det gamle Grønlands ny Perustration eller Naturelhistorie«. Der er der et efterord, der er skrevet af grønlænderen Kristian Olsen, også kaldet Aaju, og dette efterord synes jeg bedre, end jeg kan gøre det, kommenterer den tone og det ordvalg, der af og til anvendes i den grønlandsk-danske debat:

»Det er mit indtryk, at mennesker også ifølge de eskimoiske filosoffer altid er meget sårbare med ord. En østgrønlander har sagt, at ordet er menneskets største magt.«

Og han fortsætter:

»Såres man af et våben og såret læges, kan det stadig ses, men det smerter ikke længere som det ord, der én gang er udtalt. Derfor er ordet menneskets største magt.«

Jeg er enig med hr. Steenholdt i, at sådanne ord skal omgås med en vis varsomhed.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Jeg synes, der er grund til at indlede med en tak for en god og, synes jeg, uddramatisk debat om finanslovsforslaget for 1985. Hvis vi sammenligner med den debat, vi havde her i folketinget for cirka et år siden om den finanslov, man dengang diskuterede, og som aldrig blev vedtaget, så tør man nok sige, at også på det område er der sket et ret betydeligt fremskridt.

Det finanslovsforslag, vi behandler, vil for tredje år i træk sikre et faldende underskud på statens finanser. Vi har dermed effektivt fået brudt de senere års, jeg kan godt sige uhyggelige stigning i underskuddet. Der er to vigtige årsager hertil. For det første har vi fået styr på statens udgifter, og for det andet har vi fået genskabt den økonomiske vækst, og begge dele er væsentlige forudsætninger for at bringe underskuddet længere ned. Statens gæld er imidlertid så tyngende, at renteutgifterne hvert år vokser med adskillige milliarder, og derfor må udgifterne nødvendigvis holdes i ro, samtidig med at der skabes en fortsat fremgang i økonomien, som kan forbedre statsfinanserne. Det er faktisk lykkedes i 1984.

[Finansministeren]

Jeg siger det ikke på den måde for at provokere hr. Svend Auken, som er lidt bange for for meget selvros. Jeg siger det, fordi der her er tale om en ganske nøgtern konstatering. Udgifterne blev holdt i ro, og den økonomiske vækst har været høj, mindst 4 pct., det er faktisk en af de højeste vækstrater i Europa, og Danmark er i øvrigt et af de få lande, hvor arbejdsløsheden er faldende på nuværende tidspunkt. Den stærke økonomiske vækst er skabt gennem en forbedret konkurrenceevne, et lavere renteniveau og et godt erhvervsklima. Det har tilsammen givet grundlaget for en markant stigning i erhvervenes investeringer og dermed en ny fremgang på eksportmarkederne og på hjemmemarkedet.

Jeg har godt lagt mærke til, at hr. Svend Auken ikke blot i dag, men også ved tidligere lejligheder prøver at opstille det, som om konkurrenceevnen blev forbedret stærkere i slutningen af den tidligere regerings periode end nu. Det er ikke rigtigt. Det er rigtigt, at der dengang fandt en konkurrenceevneforbedring sted, det er der ingen der bortforklarer. Men det, der står tilbage, er, at der i den forløbne to års periode gennem lavere lønudvikling, gennem en betydelig reduktion af renten er sket en stærk konkurrenceevneforbedring. Det er en anden måde at skabe konkurrenceevneforbedring på, end den tidligere regering gjorde det. Den anvendte i stor udstrækning devaluering og kronejusteringer med de følger, som knytter sig hertil: for det første, at det er en midlertidig virkning, der er tale om, og for det andet, at det fremmer inflationen.

Det er klart – ellers ville vi ikke have set de investeringer, vi er vidne til på nuværende tidspunkt – at konkurrenceevnen er stærkt forbedret i de sidste to år. Det er også klart, at både de forbedringer, der er sket, og dem, der fortsat skal ske, ikke kommer af sig selv. Det kræver stadig væk en meget kraftig indsats.

Den økonomiske udvikling i 1984 har vist, at dansk økonomi stadig væk er sårbar. Selv om eksporten er steget pænt, er underskuddet på betalingsbalancen forøget, og det viser, at den danske produktion fortsat er for lille i forhold til det samlede forbrug. Det er absolut nødvendigt, hvis vi skal fastholde den økonomiske fremgang – det skal vi naturligvis – at underskuddet på betalingsba-

lancen nedbringes. Det er derfor også fortsat regeringens klare mål, at der skal være ligevægt på betalingsbalancen i 1988.

Hr. Svend Auken har også i dag talt meget om den udvikling i betalingsbalancen, vi har været vidne til i 1984, og søgt at give indtryk af, at det er udtryk for en betydelig skævhed, at regeringen har skønnet så meget forkert. Jeg vil godt sige, at et betalingsbalanceunderskud på godt og vel 18 mia kr. er hr. Svend Aukens tal. Han ved udmærket godt, at regeringen fortsat skønner et betalingsbalanceunderskud i 1984 på omkring 16 mia kr. Det er fastslået så sent som ved finansredegørelsens offentliggørelse forleden dag. Det er altså ikke over 18 mia kr. Vi taler om omkring 16 mia kr. Hr. Svend Auken ved også godt, at der er nogle årsager hertil, som i hvert fald ikke var kendt for et år siden. Den stigende dollarkurs er en af dem, og en anden er den meget stærke økonomiske vækst. Når jeg for et øjeblik siden sagde, at vor økonomiske vækst er blandt de største i Vesteuropa, så er vi ikke blevet kritiseret for det. Jeg synes, hr. Svend Auken skulle hæfte sig ved, at den stærke økonomiske vækst naturligvis også har medført en anderledes udvikling i betalingsbalancen, end tilfældet ellers ville have været for væksten blev nemlig større end forudsat af regeringen.

Det kan undre lidt, når hr. Svend Auken interesserer sig så meget for betalingsbalanceunderskuddet – det gør regeringen naturligvis også, vi tager det også alvorligt – at man stiller ændringsforslag til finanslovsforslaget, som i virkeligheden betyder, at man vil forøge betalingsbalanceunderskuddet i 1985 med ca. 1½ mia kr. Det fremgår klart af vurderingen af de ændringsforslag, der er stillet.

Konklusionen er, at naturligvis er det regeringens mål, at der skal ske et fald, et betydeligt fald, i betalingsbalanceunderskuddet, og som det fremgår af finansredegørelsen, forventer vi, at vi i 1985 når ned under 14 mia kr.

For at få målene for genopretningspolitikken opfyldt er det klart, at det er nødvendigt, at der føres en meget stram indkomstpøolitik. Det er nødvendigt, at de offentlige udgifter holdes i ro, og det er nødvendigt, at den private opsparing bliver styrket. De tre elementer er regeringens væsentlige retningslinjer for de kommende års økonomiske politik.

[Finansministeren]

Med den politik vil der blive skabt et sikkert grundlag for, at den økonomiske vækst kan fortsætte, og også, at de gode resultater i 1984 kan videreføres. Det vil også betyde en lavere arbejdsløshed, og det vil betyde en nedbringelse af underskuddet såvel på betalingsbalancen som på statsfinanserne.

Igen i dag har hr. Svend Auken talt om den voksende arbejdsløshed. Jeg bliver nødt til, hvad også nogle ordførere, både hr. Gammelgaard og hr. Fogh Rasmussen, har gjort, at korrigere hr. Svend Auken. Det er ikke rigtigt, at arbejdsløsheden vokser. Jeg synes, det er væsentligt at få gjort op, hvordan situationen tegner sig sammenlignet med 1982, som stadig væk er det år, hvor socialdemokratiet havde størstedelen af ansvaret for udviklingen.

I 1982 var der en arbejdsløshed på 263.000. Vores skøn for 1985 er 265.000. Det vil sige, at vi nu er tilbage ved det, der var udgangspunktet, med den meget væsentlige forskel, at i 1982 gik det i retning af voksende arbejdsløshed, mens det nu går klart i retning af lavere arbejdsløshed. Regeringen har som nævnt skønnet en arbejdsløshed i 1985 på 265.000. Jeg lagde mærke til, at Industrirådet i sin rapport af i går sagde 260.000. De er altså endnu mere optimistiske. Det, som er det afgørende, er, at der er tegn på betydelige fald i arbejdsløsheden. Derfor er der intet grundlag for at påstå, at regeringen ikke ønsker at gøre noget ved beskæftigelsessituationen. Dertil kommer, at der i virkeligheden i 1984 har været en større tilgang til arbejdsmarkedet end forudsat i skønnene og end det, som har været det normale.

Statens underskud havde ved firkløverregeringens dannelse et helt uholdbart niveau, og det er klart – det er efterhånden sagt mange gange – at den økonomiske politik sigter imod, at underskuddet på statsfinanserne hvert år reduceres, således at der vil være ligevægt ved udgangen af dette årti. Derfor vil jeg gerne komme med nogle kommentarer i almindelighed til såvel udgiftspolitikken som budgetpolitikken.

I statsministerens tiltrædelseserklæring efter valget i januar 1984 blev den udgiftspolitiske ramme for finanslovsforslaget for 1985 fastlagt. Målsætningen var som bekendt at holde uændrede udgifter fra 1984 til 1985, svarende til et samlet tal på 185 mia kr. Det er derfor med tilfredshed, at vi i dag kan

konstatere, at den finanslov, vi formentlig i løbet af aftenen vedtager – det peger alt jo da i retning af – nøje vil overholde den udgiftspolitiske ramme, som blev fastlagt for snart et år siden. Samtidig er det i virkeligheden lykkedes inden for den ramme at gennemføre væsentlige omprioriteringer, således at også nye opgaver har kunnet tages op.

Når det således i denne omgang er lykkedes at lægge finanslovarbejdet i fastere rammer, end det har været tilfældet i mange år, er en af årsagerne indførelsen af totalrammeordningen, som for 1985 får fuld virkning. Her har vi i virkeligheden fået et nyt styringsinstrument, som giver os betydelig større chancer for at styre udviklingen.

Men der er også en væsentlig politisk baggrund for, at det er lykkedes, og det er det samarbejde, der har været med det radikale venstre om udarbejdelsen af finanslovsforslaget. Jeg tror, vi skal nogle år tilbage for at finde en situation, hvor vi har haft hovedretningslinjerne fastlagt $\frac{3}{4}$ år før finansloven skulle træde i kraft. Det er en kendsgerning, som har været lidt overset i den almindelige debat om finansloven for 1985. Mange har koncentreret sig mere om vanskelighederne ved at udmønte nogle af enkeltområderne, men det, der ligger klart, er, at der er enighed om finanslovsforslaget, som det ser ud efter afstemningerne i går.

Aftalen fra oktober måned 1984 med det radikale venstre indeholdt ud over udgiftspolitikken en tilkendegivelse om, at der er behov for en skattereform. Regeringen deler det radikale venstres ønske om i denne samling at opnå enighed om principperne for udformningen af en skattereform med et så bredt flertal i folketinget som muligt. For løbende at nedbringe underskuddet på statsfinanserne er det nødvendigt, at skattetrykket fastholdes i 1985. Det er ikke muligt at lempe skattetrykket i de kommende år, og det er derfor regeringens ganske klare holdning, at skattereformen skal være provenuneutral.

Det er naturligvis glædeligt, at underskuddet på finanslovsforslaget nu ser ud til at komme tæt på 35 mia kr., helt nøjagtigt 36,4 mia kr., men stadig er der tale om et uholdbart stort underskud, som det er afgørende vigtigt at få nedbragt yderligere i de kommende år. Den store vækst i underskuddet skete i kriseårene i slutningen af 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne. De dårlige kon-

[Finansministeren]

konjunkturer førte til en svækkelse af statsfinanserne, og den fortsatte vækst i udgifterne forværrede underskuddet. Den store statsgæld blev det triste resultat heraf.

Nu er denne udvikling klart vendt. Opsvinget er i gang, beskæftigelsen vokser, og især ser vi nu en mærkbar realvækst i skattegrundlaget, og det er naturligvis afgørende, at vi i denne situation lader disse konjunkturbetingende budgetforbedringer få mulighed for fuldt ud at slå igennem i form af reducerede offentlige budgetunderskud. Gør vi ikke det, bliver resultatet uvægerligt, at de budgetunderskud, der oprindeligt opstod som midlertidige, konjunkturbetingede underskud, bider sig fast som såkaldte strukturelle budgetunderskud. Tillader vi dette, så er vi for alvor kommet fra asken og i ilden, og det gør vi naturligvis ikke.

For kommunerne er der allerede konstateret betydelige budgetforbedringer som følge af det igangværende økonomiske opsving. Finanslovaftalen med det radikale venstre indebærer, at disse konjunkturbetingende budgetforbedringer ikke får lov at omsætte sig i øgede offentlige udgifter. Tværtimod skal de bruges til at reducere det konjunkturbetingede offentlige budgetunderskud.

Kommunernes budgetlægning for 1985 viser imidlertid, at dette ikke uden videre bliver tilfældet, og det er derfor også med bekymring, regeringen har konstateret, at de kommunale budgetter for 1985 igen fremviser voksende udgifter. Det viser efter regeringens opfattelse klart behovet for en fast konjunkturregulering af kommunernes økonomi, og det er da også regeringens håb, og det er regeringens opfattelse, at den netop vedtagne regulering af de generelle tilskud vil yde et bidrag til at begrænse den budgetterede vækst i de kommunale udgifter i 1985.

For staten har den udgiftspolitiske målsætning om at holde uændrede udgifter fra 1984 til 1985 fra starten været formuleret som en målsætning baseret på de ordinære udgifter. I måltallet på de 185 mia kr. indgik derfor ikke de forskydninger, som indtræder i årets løb på de to afgørende konjunkturposter på udgiftsbudgettet, nemlig arbejdsløshedsdagpengene og bloktilskuddene. Siden det udgiftspolitiske måltal blev fastlagt i januar 1984, er der sket en konjunkturbetinget forbedring af disse to poster på knap 7 mia kr. Når vi derfor siger, at udgiftsniveauet er

uændret fra 1984 til 1985, sigter dette på de ordinære poster, det vil sige bortset fra de to nævnte konjunkturposter, hvor forbedringen således fuldt ud er medgået til at nedbringe underskuddet på statens finanser.

Når vi skal vurdere den økonomiske situation for 1986, finder regeringen det absolut nødvendigt, at de samlede offentlige udgifter, det vil sige både statens og kommunernes, fortsat holdes uændrede bortset fra pris- og lønstigninger. Bruger vi konjunkturforbedringen til større udgifter, får vi ikke underskuddet bragt ned, og endnu værre: hvis der igen kommer en forøgelse af de offentlige udgifter, så må det nødvendigvis meget hurtigt følges op af en modgående forøgelse af skatte trykket, da ingen kan acceptere en fornyet vækst i budgetunderskuddet. De skadelige virkninger af det, man kan kalde en udgiftsskattespiral, på det økonomiske opsving, vil blive ganske alvorlige.

For staten må udgangspunktet for fastsættelse af det udgiftspolitiske måltal for 1986 tages i det faktiske udgiftsniveau i den finanslov, vi i dag vedtager, det vil sige de 185 mia kr. minus de 7 mia kr. i allerede indtrufne konjunkturbetingede forbedringer vedrørende arbejdsløshedsdagpenge og bloktilskud. Det vil med andre ord sige et udgiftsniveau på ca. 178 mia kr.

Det er regeringens klare målsætning, at finanslovsforslaget for 1986 udarbejdes med uændrede reale udgifter i forhold til det finanslovsforslag, folketinget i dag vedtager.

Når de 178 mia kr. på 1985-finansloven pris- og lønreguleres til det budgetteringsniveau, som gælder for næste års finanslovsforslag, får vi samme udgiftspolitiske måltal som i 1985. De konjunkturbetingede gevinster opvejer nemlig ved en tilfældighed netop merudgifterne ved regulering til nyt pris- og lønniveau. Det vil sige, at måltallet for 1986 i virkeligheden også hedder 185 mia kr., og da vi diskuterede det så flittigt her i år, skulle det være let for alle at huske.

For kommunerne indebærer aftalen mellem regeringen og det radikale venstre som nævnt, at de årlige konjunkturbetingede overskud også inddrages i 1986 og følgende år, således at der også for kommunernes vedkommende bliver tale om uændrede udgifter fra 1985 til 1986.

Lad mig endelig understrege, at uændrede offentlige udgifter ikke forhindrer – det viser

[Finansministeren]

praksis fra i år – at der kan tages nye opgaver op. Finanslovforslaget for 1985 er et klart bevis på, at det er muligt med omprioritering, og jeg hæfter mig også ved, at hr. Bilgrav-Nielsen gav udtryk for, at det er muligt at omprioritere og det er væsentligt at omprioritere i bestræbelserne på at fastholde det uændrede udgiftsniveau. Det er også det, der er regeringens målsætning for 1986.

Med den ramme, der her er lagt, lægger regeringen således klart op til at fastholde den overordnede målsætning, hvad angår udgiftspolitikken, nemlig uændret udgiftsniveau. Regeringen vil på samme måde, som tilfældet har været for 1985, bruge alle kræfter på at få dette mål opfyldt. Og så kan man selvfølgelig som hr. Svend Auken i dag fortsætte det, jeg vil kalde den mere demagogisk prægede diskussion om, hvad resultatet er af besparelser og omprioriteringer som led i muligheden for at opretholde de udgiftspolitiske mål.

Hr. Svend Auken sagde i dag, at finansloven fortsætter spaltningen i Over- og Underdanmark. Jeg ved ikke, om hr. Svend Auken fortsat selv tror på begrebet Over- og Underdanmark. Jeg synes måske nok, det lyder lidt hult, når man tager i betragtning, hvad konsekvenserne af de gennemførte foranstaltninger i virkeligheden er. Det er gang på gang under debatten her i folketinget understreget, at nok er der sket ændringer på eksempelvis det sociale område og det arbejdsmarkedspolitiske område, men der er under alle omstændigheder også sket mange forbedringer. Også her er der i virkeligheden sket omprioriteringer. Og at stille det op som et spørgsmål om Overdanmark og Underdanmark er efter min mening uden forbindelse med virkelighedens verden.

Jeg går ud fra, at hr. Svend Auken vil være enig i, at det, der er det afgørende for at skabe de bedst mulige vilkår i vort samfund, er at få flest mulige mennesker i beskæftigelse. Det, der er blevet resultatet af den indsats, der er gjort indtil nu, er, at vi har fået vendt udviklingen i positiv retning, hvad beskæftigelsen angår. At slække på det på nuværende tidspunkt ved, som socialdemokratiet har foreslået det i går, at føre en lang række ting tilbage til det oprindelige niveau, ville være det samme som at føre os tilbage til den økonomiske situation, vi havde, dengang

den socialdemokratiske regering endnu var ved magten.

Når man hører hr. Svend Aukens bemærkninger om »Den solidariske vej«, vil jeg godt sige, at jeg ikke skal gå ind i en ny diskussion om det program, men bare sige, som jeg også gav udtryk for under debatten i går, at det i virkeligheden er et eksempel på den politik, som blev ført frem til efteråret 1982. Vi kender alle resultaterne heraf, og det er ikke noget, der frister til gentagelse.

Men det er klart, at det er svært at overholde de målsætninger, der er stillet op, det er klart, at det kræver en ekstraordinær indsats. Det gør det af folketinget, det gør det af organisationerne, og det gør det af hele befolkningen, men det er egentlig også min fornemmelse, at en betydelig del af befolkningen er meget tilfreds med, hvordan udviklingen går. Det afgørende må være, selv om vi fortsat har problemer, at der er positive tendenser, ikke mindst på beskæftigelsesområdet.

Jeg vil godt slutte af med at fastslå, som jeg startede med at gøre det, at målsætningerne er overholdt i 1984. Vi har også set de gunstige resultater heraf, og det er klart, at det giver blod på tanden, og det er klart, at det giver endnu mere kraft til at bevise, at disse målsætninger også kan opfyldes i de kommende år, således at genopretningspolitikken i løbet af dette årti for alvor kan slå igennem og vi igen kan få balance i dansk økonomi og få beskæftigelse til den danske befolkning.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg hæftede mig ved finansministerens udtalelser om det, der blev gjort ved beskæftigelsen. Finansministeren var meget ked af, hvis vi andre havde det indtryk, at man havde ladet stå til her. Derfor skal jeg kun bede om et enkelt tal. Det er sådan, at regeringen har regnet ud, hvornår den har balance igen på betalingsbalancen. Regeringen har også regnet ud, hvornår der igen er balance i de offentlige finanser. Derfor beder jeg kun om et eneste tal mere: hvornår er der igen fuld beskæftigelse, hvis man fortsætter med regeringens politik? Kan finansministeren ikke oplyse bare det ene tal: hvornår?

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg fæstede mig ved det, finansministeren sagde om den ekstraordinære indsats, der kræves, og tænkte på: hvad er det egentlig for nogle mennesker, der kræves en ekstraordinær indsats af? I pausen her har jeg haft en telefonopringning fra en langtidsledig 50-årig kvinde. Hun har haft to jobtilbud, og hun har hørt om alt det, der nu skal ske med uddannelse, og at hvis man ikke får noget job, så skal man ned på 70 pct., og så skal man ned på 55 pct. Sådan fremtræder det jo, uanset hvad de radikale siger om, at det ikke bliver virkelighed.

Jeg vil godt spørge, hvad finansministeren mener om den ekstraordinære indsats, den kvinde skal gøre for at rette landet op, og jeg vil godt spørge, hvad det er, man har tænkt sig med de mennesker. Hvad er det for noget at tale om, at der ikke er et Overdanmark og et Underdanmark, når vi, som har forbindelse med det, hr. Svend Auken kaldte Underdanmark, hver dag bliver ringet op af mennesker, som er meget ængstelige for, hvordan det skal gå dem, og hvordan det skal gå deres børn under denne regering? Hvad er det for en ekstraordinær indsats, der kræves, andet end at disse mennesker må finde sig i, at de resten af deres liv skal være mere end undermennesker, nærmest underundermennesker?

Svend Auken (S):

Finansministeren, som jeg siger tak for at han ville svare ordførerne, mente, at det var ren demagogi, når man talte om, at der var dybe skel i den danske befolkning, når man talte om, at der var et Over- og et Underdanmark. For nu ikke at holde sig alene til det filosofiske, men dykke ned i realiteterne, lad os så tage udgangspunkt i den konkrete økonomiske virkelighed, som afspejles i de tal, vi bl.a. diskuterer i forbindelse med finansloven.

Ifølge regeringens egen finansredegørelse, ifølge vismændene, er der sket en vækst i det private forbrug i det sidste år på 3 pct., og det har været en kraftig drivende faktor for konjunkturopsvinget i Danmark. Der er også sket en kraftig vækst i den del af forbruget, der ikke produceres her i landet, men kommer fra udlandet. Når den samlede import er

steget med 18 pct., er importen af forbrugsvarer steget med 23 pct. de første ni måneder i år i forhold til de første ni måneder sidste år, og importen af personbiler er steget med 32 pct.

Jeg er overbevist om, at finansministeren vil sige: det er da positivt. Men når man så spørger: hvem er det, der har haft råd til at sætte sit forbrug op med 3 pct.? Hvem er det, der har øget sit importerede forbrug med 23 pct.? Hvem er det, der har forbrugt 32 pct. flere personbiler? – ja, så kan finansministeren umuligt svare, at det er hele den danske befolkning. Af den samme finansredegørelse fremgår det, at den gennemsnitlige LO-arbejder har haft et fald i sin realløn efter skat på knap 2 pct. Det er et gennemsnit, der dækker over meget store individuelle variationer. Nogle lønmodtagere har haft et betydeligt større fald.

Når vi så ser på dem, der ikke er i beskæftigelse, de arbejdsløse, pensionisterne, dem, der er på bistandshjælp, osv., så ved finansministeren – det har han selv gennemført, og det var det, han roste sig af heroppe – at disse grupper, i hvert fald dagpengemodtagerne, ingen regulering får, hverken i 1983 eller i 1984 eller i 1985. Det vil altså sige, at deres indkomst ligger fast; de får ikke engang mulighed for at bevare deres hidtidige forbrug, endsiges øge det. Nej, deres forbrug er faldet med 18 pct.

Til trods for at disse meget store grupper er gået direkte ned i levestandard, er det samlede private forbrug alligevel vokset med 3 pct., og den dyre del af forbruget er steget endnu kraftigere. Finansministeren kan slet ikke forstå, hvad man taler om, når man taler om Overdanmark og Underdanmark.

Hvis vi tager det på det psykologiske plan og ikke længere trætter finansministeren med alle disse ubehagelige talmæssige kendsgerninger, så tror jeg, det er rigtigt, at man kan møde mennesker i dette land – fru Ingerlise Koefoed fortalte om én samtale, hun har haft, jeg kan vidne om tilsvarende samtaler, og mange andre formentlig med mig – der føler, at grundlaget under deres eksistens er ved at skride, og som ikke kan forstå, at man i en økonomisk opgangstid ikke har råd til at rette op på deres situation.

Men jeg har mødt andre, der har et andet indtryk, og jeg er overbevist om, at finansministeren har mødt betydelig flere, end jeg

[Svend Auken]

har, selvstændige erhvervsdrivende, folk i liberale erhverv, funktionærer med gode lønninger – som jeg under dem – i det private erhvervsliv, som har haft en kraftig indtægtsfremgang, en kraftig forbrugsvækst. Hvis jeg bare må nævne et enkelt sæt tal: fra 1982 til 1983, hvor dagpengene blev holdt nede, lønningerne blev holdt nede osv., steg indtjeningen i dansk erhvervsliv, overskuddet i dansk erhvervsliv, med 25 pct. Det gjorde det også fra 1983 til 1984, og jeg er overbevist om, at vi vil se noget tilsvarende til næste år. Når man ser på funktionærlønninger osv., så kan man set det samme billede.

Vi er altså i en situation i Danmark i dag, hvor vi har en andel – vi mener naturligvis, at det især skyldes den konkurrenceevneforbedring, der skete fra 1980 til 1982, det kan vi altid diskutere – men vi har i hvert fald et kraftigt internationalt opsving, der slår igennem i Danmark, hvoraf frugterne alene tilfalder dem, som i forvejen har deres på det tørre, og vi bryster os af de forbedringer, vi kan fremskaffe på de offentlige budgetter i kraft af, at vi yderligere skærer ned hos dem, der kun har meget lidt.

Statsunderskuddet er faldet. Det er glædeligt. Det skyldes fire forhold: det første forhold, den faldende rente, kan vi selvfølgelig diskutere, hvor stor en andel den nuværende regering har i, men det er en kendsgerning, at renten sammenlignet med udlandets ikke er faldet kraftigere i Danmark og slet ikke realrenten, men alligevel har rentefaldet naturligvis påvirket statsunderskuddet. For det andet har det internationale opsving, konjunkturforbedringen, betydet meget. For det tredje den realrentebeskatning, som socialdemokratiet næsten måtte påtvinge den nuværende regering, og som alene til næste år medfører en forbedring af statsfinanserne på 10 mia kr. Og endelig for det fjerde nedskæringerne. Jeg tror, at når man skal gøre dette regnestykke op, så udgør nedskæringernes andel af de samlede forbedringer en mindre del. Det er ikke ensbetydende med, at de har været ligegyldige. De har i høj grad været følelige for de mennesker, de er gået ud over.

Socialdemokratiet kan ikke love nogen, at vi, hvis der føres socialdemokratisk politik, når der igen kommer en socialdemokratisk regering, hvad finansministeren nærmest gav indtryk af, kan lade de offentlige udgifter på alle områder vokse kraftigt. Vi vil også være

nødt til, som vi også gjorde det i tidligere år, at underkaste de vigtige udgiftsområder en betydelig begrænsning, men det, vi ikke vil være med til, er at spare, som man gør det på denne finanslov, et sted mellem 1 og 1½ mia kr. på ungdomsindsatsen. Vi vil ikke være med til at spare i forhold til dem, der er uden for arbejdsmarkedet uden egen skyld, på en sådan måde, at deres levestandard ikke kan følge med deres, der er i arbejde. Derfor står uenigheden egentlig ikke så meget om, at der er behov for at styre de offentlige udgifter og udvise tilbageholdenhed. Uenigheden gælder perspektivet i den politik, man fører, og byrdefordelingen, virkningen af den politik, man fører.

Til sidst to bemærkninger. Det ene drejer sig om spørgsmålet om arbejdsløshed og beskæftigelse. Jeg tror, at finansministeren vil give mig ret i, at der er mange gåder, der knytter sig til udviklingen i beskæftigelsen og i arbejdsløsheden. Det er rigtigt, vi har haft et lille fald i arbejdsløsheden på 5.000 i forhold til sidste år. Regeringen siger, at beskæftigelsen er steget med 50.000. Det vil altså sige, at tilgangen til arbejdsmarkedet skulle have været 45.000. I begyndelsen af året skønnede regeringen, at tilgangen til arbejdsmarkedet ville falde fra 25.000 til 20.000, men nu er den altså steget til 45.000. I Sverige er den gået tilbage. I Norge er tilgangen til arbejdsmarkedet faldet. Og til næste år regner regeringen med, at den igen vil være på 20.000. Det hænger simpelt hen ikke sammen. Der er gåder, der knytter sig til dette.

Det, vi kan tage og føle på, er arbejdsløshedstallet, og til trods for et kraftigt internationalt opsving har vi altså ikke gjort noget indhug i arbejdsløsheden, og vismændene – det økonomiske råds formandskab – har senest forudset den samme arbejdsløshed til næste år som i år og mere alvorligt forudset, at vi resten af dette årti ved bevarelse af regeringens politik vil have en uændret høj arbejdsløshed.

Den sidste bemærkning, jeg skal gøre, vedrører kommunerne. Kan finansministeren forklare mig retfærdigheden i, at man indtager en andel af et såkaldt konjunkturbettinget overskud hos kommuner, der ikke har haft noget konjunkturbettinget overskud, men tværtimod har oplevet virkningerne af et konjunkturtilbageslag? Hvordan skal eksem-

[Svend Auken]

pelvis en by som Århus klare nedskæringer til næste år og til næste år igen på i alt 500 mill. kr., når denne by som 60 andre vigtige kommuner i dette land ikke har haft andel i konjunkturopsvinget? Jeg spurgte i mit første indlæg – det skal være mit sidste spørgsmål til finansministeren: ville man finde det rimeligt, at man beskattede overskud hos virksomheder, der intet overskud har haft? Nej, naturligvis ikke. Ikke desto mindre er det det, man gør i forhold til kommunerne.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg har stillet det samme spørgsmål, som hr. Svend Auken her stiller, nemlig spørgsmålet: når der er blevet 40.000–45.000 nye job samtidig med, at arbejdsløsheden kun er faldet med, viste det sig nu, måske – 10.000–20.000, men alligevel, der er en meget stor forskel – hvad er det så for en tilgang til arbejdsmarkedet vi taler om?

Svaret er – det er arbejdsministeriets svar, jeg nu refererer – at det i ganske særlig grad er de unge, der har fået disse job. Det viser sig nemlig, at i årene 1979–82, da arbejdsløsheden steg her i Danmark, faldt de unges erhvervshyppighed. Nu er de unges erhvervshyppighed steget, og det skulle være hovedårsagen til, at disse 45.000 nye job er blevet optaget, uden at det har givet et tilsvarende fald i arbejdsløsheden.

Det understreger, hvor ungdomsvenlig en politik det er, der føres her i landet, og hvor mange unge der i virkeligheden har fået løst deres problem, specielt i det sidste halve år.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Når unges erhvervsfrekvens er faldet i de seneste år, er det ikke noget ulykkeligt. Så hænger det naturligvis sammen med, at andelen af unge, der får en uddannelse, er stigende. Det virker overraskende, at ikke mindst undervisningsministeren nu kan gå op og sige, at erhvervsfrekvensen er stigende, i betragtning af, at det netop i marts måned i år, altså i 1984, var det økonomiske sekretariats vurdering, at erhvervsfrekvensen for unge ville falde, med henvisning til de titusindvis af nye uddannelsespladser, undervisningsministeren har sagt at han har skabt. De ting hænger overhovedet ikke sammen. Gåden er stadig uløst. Ingen har endnu kunnet

give en overbevisende forklaring på, at det virkelig er rigtigt, at tilgangen på et år til det danske arbejdsmarked er blevet næsten fordoblet, mens den til næste år skulle falde til det halve.

Jeg tror desværre, at forklaringen er langt mere nærliggende end alle disse uholdbare spekulationer, der ikke hviler på nogen form for egentlig talmæssig analyse. Den er, at beskæftigelsesfremgangen slet ikke står mål med de meget optimistiske vurderinger, vi har hørt eksempelvis fra ATPs side.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Man kommer til at tænke på en bogtitel, der hedder: »Den frygtelige sandhed«, når man hører, hvordan der nu forsøges bortforklaringer på dette område. Sandheden er, at disse tal ikke kan forklares.

Jeg har i ikke mindre end tre spørgsmål – ét til statsministeren, to til arbejdsministeren og et fjerde på vej – spurgt, om vi dog ikke kan få at vide, hvordan sammensætningen af disse tal er, hvordan man kan påstå, at der skulle være kommet over 50.000, har jeg set tallet sat op til, i arbejde.

I det første svar, jeg fik fra statsministeren, fik jeg at vide, at de økonomiske vismænd i april måned skønnede, at der var 20.000 i tilgang til arbejdsmarkedet. I oktober måned skønnede de, at der er 40.000, og det er så det, undervisningsministeren nu forsøger at forklare med, at de unge har været lidt længere i uddannelse, og derfor kommer de ud nu, og så er det nok det. Det er det jo ikke. Nytilgangen er jo beregnet, den er ikke bare et tal, man sådan slynger ud. Det mener jeg i alt fald ikke at den må være.

De to andre spørgsmål, jeg har stillet, går på ATP-tallene. ATP kunne oplyse i foråret, at der var kommet 50.000 flere ind i ATP-ordningen. Så spørger man, og jeg spurgte arbejdsministeren: ja men har man nogen sikkerhed for det? Kan der være tale om, at f.eks. deltidsansatte arbejder nogle flere timer end tidligere? For man betaler jo ATP-bidrag efter, hvor mange timer man arbejder. Det viser sig så, at man ikke kan få statistikker frem om dette, før året er gået, og så må vi jo så se på det. Men altså ud fra det kan man heller ikke beregne noget.

[Lilli Gyldendkilde]

Sådan kan man tage det ene punkt efter det andet. Vi kan ikke finde ud af det, og undervisningsministeren viste os ganske klart, at det kan han heller ikke. Det er, fordi der ikke er skabt det antal arbejdspladser, man påstår.

Formanden:

Må vi godt bede om lidt mere ro i salen.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Man klager så tit over, at regeringen ikke svarer på spørgsmålene. Nu var jeg så venlig at gå op og referere et notat, jeg havde fået fra arbejdsministeriet, og som lige netop besvarer det spørgsmål, som blev stillet, og når jeg så refererer det, tror man ikke på det.

Jeg skal tillade mig helt kort at referere, hvad det er, vi har spurgt om. For det første: er dette tal, 50.000 nye job på et år, rigtigt? Svaret var: det er næsten rigtigt, det ligger mellem 40.000 og 45.000. Næste spørgsmål var: hvorfor er arbejdsløsheden ikke faldet tilsvarende? Svaret var: det er, fordi der har været en ekstraordinært stor tilgang til arbejdsmarkedet især af unge, og denne tilgang synes at opveje den afgang fra arbejdsmarkedet, der var i årene fra 1979 til 1982 især af unge. Det er det, der står i et halvanden siders notat fra arbejdsministeriets økonomisk-statistiske kontor. Jeg refererer det her; undskyld, jeg gør det, jeg skal aldrig mere svare, når jeg bliver spurgt.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hr. Jes Lunde spurgte, hvornår vi fik fuld beskæftigelse. Det vil han gerne have et klart svar på. Jeg kan sige, at det ville jeg også gerne give, hvis jeg var i stand til det; det ville nok være lidt urealistisk, hvis jeg gjorde det. Men hvis man studerer finansredegørelsen nærmere, synes jeg, det klart fremgår heraf, at hvis man opfylder en lang række givne forudsætninger, har man en god chance for en betydelig forbedring af beskæftigelsen i resten af dette årti. I hvor høj grad man kan forbedre den vil jo i stor udstrækning afhænge af, hvordan vil det lykkes at opfylde målsætningen omkring både udgiftspolitik og indkomstpølitik eksempelvis. Jeg synes også, det er påpeget meget klart i vismændenes rapport for en måned siden, hvordan man

under forskellige modelberegninger lægger udviklingen i beskæftigelsen frem.

Men det, der er det afgørende, og det, som jeg forsøgte at fastslå i mit tidligere indlæg, er, at den negative udvikling i arbejdsløsheden, som vi var vidne til i slutningen af 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne, nu er vendt til en positiv udvikling, og jo bedre vi er i stand til at opfylde vore målsætninger, jo hurtigere vil det være muligt at få fuld beskæftigelse. Men at sætte årstal på ville – det ved hr. Jes Lunde også godt – være urealistisk. Fru Ingerlise Koefoed spørger, hvad det er for nogle krav, der skal stilles til en 50-årig kvinde, som er langtidsledig. Det vil jeg godt besvare lidt generelt, og det bliver dermed også en slags svar på nogle af hr. Svend Aukens spørgsmål. Hvis vi nu tager dagpengeområdet, er der i finanslovaftalen etableret den bekendte nyordning med muligheden for uddannelsestilbud efter første arbejdstilbud og regler om en nedtrapning af dagpengesatsen efter 5 år. Det har vi diskuteret længe og inderligt. Men det, der står tilbage som det afgørende for mig og for regeringen, er, at selv efter disse ændringer har vi et dagpengesystem i dette samfund, som er bedre end i noget andet land.

Det var egentlig det, der var baggrunden for, at jeg i mit tidligere indlæg sagde, at nok er der naturligvis gennemført besparelser på det sociale område og på det arbejdsmarkedspolitiske område – det er klart, og det har været nødvendigt – men det er i virkeligheden nogle mindre justeringer i toppen, der har fundet sted. Der er ikke brudt med det fundamentale i vort trykkesystem, og vi kan stadig væk på hele spektret fremvise, at vi har systemer, der er bedre end i andre lande i verden. Der er da klart, at mennesker, som føler, at de pludselig får lidt mindre, end de tidligere har fået, vil sige, at dette her er dårligt. Men skal man være realist, og det foretrækker jeg nu at være, var der vel ingen, der forestillede sig, at man på alle de offentlige udgiftsområder kunne køre videre uændret. Der er ikke nogen tvivl om, at de poster, der vejer tungt på de offentlige budgetter, naturligvis er de ting, der vedrører de sociale områder og arbejdsmarkedet.

Der er også mange andre, som i mange perioder har haft det svært, og når vi taler om lavindkomster, er der en gruppe, man aldrig har talt om i denne sammenhæng,

[Finansministeren]

nemlig de selvstændige. Det er nogle af dem, der har fået en bedre indtjening på nuværende tidspunkt. Det synes jeg er godt, og det har oven i købet vist sig i Håndværksrådets seneste rapport, at det også har givet mange arbejdspladser hos de små virksomheder, så det bliver altså også brugt til noget.

Men for regeringen bliver svaret på enkelteksampler på dette område naturligvis dette, at selv med de justeringer, vi har foretaget, står der et system tilbage, som er betydelig bedre end det, man finder andre steder.

Hr. Svend Auken taler om privatforbruget. Jeg går ud fra, at hr. Svend Auken dog alligevel vil være enig i, at den vækst, der finder sted i privatforbruget, er ikke forbeholdt nogle ganske små grupper i dette samfund. Det vil i hvert fald være en illusion at forsøge at give indtryk af, at det er sådan. Jeg vil som et eksempel nævne en meget stor gruppe, som har en ikke ubetydelig realindkomstfremgang på nuværende tidspunkt, nemlig pensionistgruppen, som i virkeligheden – og det er dog 850.000 mennesker – har en realindkomstfremgang på nuværende tidspunkt på omkring et par procent. Det er ikke udtryk for, at man er blevet dårligere stillet, jeg vil faktisk sige tværtimod, sammenlignet med situationen for år tilbage. Det er baggrunden for, at jeg siger, at man ikke i den gængse forstand, som hr. Svend Auken søger at gøre det, kan prøve at dele op i et Over- og et Underdanmark og sige, at der er nogle rige, som har alle glæderne og fornøjelserne af det, der sker, og så er der en meget stor gruppe, som ikke har det. Det er jo ikke rigtigt.

Jeg har nævnt eksemplerne med pensionisterne, og hvis vi så tager dagpengemodtagerne, hvor dagpengemaximum er fastfrosset, må jeg stadig væk gøre opmærksom på, at op mod 50 pct. ikke støder mod dagpenge-loftet; denne gruppe får deres satser reguleret, så de dårligst stillede i denne gruppe bliver fortsat reguleret.

I øvrigt vil jeg kun sige om den debat, at den vel efterhånden fortrinsvis føres i folketinget. For et år siden blev den også ført i offentligheden, men efterhånden har jeg indtryk af, at det først og fremmest er i folketinget, vi fører den, medens det jo har vist sig, at der er blevet ro omkring de justeringer, som regeringen har gennemført på forskellige områder.

Derfor er jeg også glad for, at hr. Svend Auken siger, at hvis socialdemokratiet – det ske sent – men hvis socialdemokratiet skulle vende tilbage til regeringsmagten, kan man ikke love sådan uden videre at justere det hele. Nej, det kan man ikke. Det ville være urealistisk, men det ville i øvrigt heller ikke være særlig klogt, al den stund det som sagt i virkeligheden kun er mindre justeringer, der har fundet sted, og justeringer som socialdemokratiet, selv om også det er ved at være lang tid siden, for mange af områdernes vedkommende havde på deres program, lige før de gik af. Det er jo sandheden i dette. Socialdemokratiet ville også have været nødsaget til og var parat til at gennemføre en lang række ændringer.

Hr. Svend Auken nævner også som eksempel på sparepolitikken, hvordan vi svækker indsatsen over for de ungdomsarbejdsløse. Det er også blevet nævnt gang på gang, at måler vi, hvad der anvendes i 1985 i forhold til 1984, så anvendes der faktisk 165 mill. kr. mere til indsatsen over for de unge, både hvad angår nye uddannelsespladser, og hvad angår indsats i øvrigt, også i forbindelse med det forslag, som kommer i kølvandet af ophævelsen af den private jobskabelsordning. Der anvendes flere kroner i 1985 end i 1984, og derfor er der ingen rimelighed i denne påstand.

Hr. Svend Auken kommer ind på kommunerne, og jeg forstår, at hr. Svend Auken mener, at det bliver særlig svært for Århus kommune. Jeg har nu ikke indtryk af, at det skulle blive særlig svært for Århus kommune. Jeg synes, at man i debatten om beskæring af bloktilskuddene, inddragelse af de såkaldte konjunkturbetingede overskud, glemmer, at der jo overhovedet ikke er foretaget inddragelse af de overskud, der er i kommunerne i 1983 og i 1984. Der var faktisk et overskud på 3,5 mia kr. i 1983, der er et overskud i størrelsesordenen 4 mia kr. i 1984. Det, regeringen har gjort i forbindelse med inddragelsen af 4,5 mia kr. i bloktilskud, er alene at tage det, vi kalder det konjunkturbetingede overskud for 1985. Derfor er der ingen grund til at være så bekymret, som hr. Svend Auken søger at være. Hvad skulle alternativet ellers være? Skulle vi lade udgifterne eksplodere i kommunerne, mens vi for statens budget søger at holde fast i et uændret udgiftsniveau? Det ville være uansvarligt, og det ville

[Finansministeren]

i hvert fald også i det lange løb få nogle meget negative konsekvenser.

Lad mig så til slut vende mig til diskussionen om arbejdsløshedstallene. Det kan da godt være, at hr. Svend Auken og andre ikke vil acceptere de tal, regeringen lægger på bordet, men når vi ser på de officielle redegørelser, plejer man dog at tro på dem, og hvis hr. Svend Auken læser finansredegørelsen, vil han kunne se, at det er opgjort til 41.000 nye arbejdspladser i 1984. Det er rigtigt, at det kun har påvirket arbejdsløhestallet med 5.000. Derfor sagde jeg også i mit første indlæg, at der er kommet betydelig flere nye ud på arbejdsmarkedet, end man har skønnet, og betydelig flere, end hvad der er det normale. Så kan man spørge, hvor de er kommet fra. Jeg kan forstå, at hr. Svend Auken ikke vil acceptere undervisningsministerens redegørelse her for et øjeblik siden, men det er ikke desto mindre rigtigt, at det sikkert er en forklaring, at mange unge, som ikke har været tilmeldt dagpengesystemet og ikke har modtaget kontanthjælp, har fået et job.

Det, der står tilbage, er, at der er skabt de 41.000 nye arbejdspladser, og det synes jeg at hr. Svend Auken skulle glæde sig over, når han interesserer sig for beskæftigelsen, som regeringen gør det, i stedet for at sidde og klandre det tal. Det er det officielle tal og det, vi opererer ud fra.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg bemærkede, at finansministeren ikke ønskede at sætte tal på, hvornår vi har fuld beskæftigelse med den siddende regering. Så skal jeg da gøre det. I finansredegørelsen oplyses det, at selv i 1990 vil vi have 225.000 arbejdsløse, hvis regeringen får sin egen politik igennem til fulde. Ud fra dette kan vi jo alle sammen prøve at fremskrive ved hjælp af linealer, og så kan vi i hvert fald se, at den fulde beskæftigelse med den nu førte politik ligger et godt stykke efter år 2000. Det synes jeg er vigtigt at mærke sig, og det siger noget om, hvor vigtigt det er meget snart at få et andet flertal.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Finansministeren valgte – og man kan vel nok godt forstå hvorfor – at svare mig meget generelt på mit eksempel med den ene, som nu altså er mange 50–52-årige kvinder, som spørger: hvad skal der blive af mig med denne nye reform, som man kalder den?

Finansministeren talte om de uddannelses-tilbud, som man måtte få, og jeg glæder mig da til at se, hvad det er for nogle uddannelses-tilbud, man vil give disse folk, langtidsledige i den alder, og hvad det er for nogle uddannelses-tilbud, der vil føre til, at de, når de har nået den alder, igen får et job.

I øvrigt kan det da godt være, hvad man taler meget om, at Danmark har verdens bedste dagpengesystem, men mig bekendt har erhvervslivet i Danmark altså også det bedste system, som man har i erhvervslivet i noget land, og der er ikke tale om, at erhvervslivet skal spare på noget. Derimod er der tale om, at man i løbet af en 4 års periode skal spare 2,5 mia kr. på dagpengene, og det er disse mennesker, som kommer til at bære smerten for den såkaldte genopretning. Det føler jeg er helt urimeligt.

Vi har hørt her i dag fra hr. Fogh Rasmusen, at vi nu skal bruge vores private kræfter for at rette landet op. Jeg vil gerne spørge, hvorfor så mange langtidsledige skal lægge deres kræfter sammen og for hvad.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, det vil interessere mange pensionister at høre finansministeren fortælle, at deres reallevofod er øget med 2 pct. det sidste år og igen vil stige med et par procent til næste år. De fleste oplever vistnok, at det er sværere og sværere at få pensionerne til at slå til. Deres boligydelse er ikke blevet reguleret. Deres hjemmehjælp er blevet betydelig dyrere, varefordyrelsen er på 7 pct. i øjeblikket; udgifterne til kollektiv transport, som pensionister er meget afhængige af, er stærkt voksende. Kommunen har været nødt til at skære ned på forsorgen i forhold til de ældre. Alligevel skal man høre finansministeren her hævde, at pensionisterne er en af de grupper, der har haft den kraftigste andel i den udvidelse af det private forbrug, der er sket inden for det sidste år.

Så vil jeg gerne med det samme tilbagevise påstanden om, at tidligere regeringer opere-

[Svend Auken]

rede med tanken om, at arbejdsløse, sygedagpengemodtagere osv. ikke skulle have den samme fremgang i levestandard som alle andre grupper i samfundet. Den tanke har aldrig nogen sinde været overvejet, og jeg skal gerne så klart som muligt tilbagevise den. Jeg synes i øvrigt også, det er lidt overraskende, at finansministeren vil bringe den frem her og endda helt uden dokumentation.

Dernæst med hensyn til ungdomsindsatsen: når jeg siger 1-1½ mia kr., mener jeg regeringens nedskæringer i forhold til det niveau for en ungdomsarbejdsløshedsindsats, som folketinget enedes om i foråret 1982.

Med hensyn til arbejdsløshedstallet og beskæftigelsestallene har jeg ikke anfægtet officielle redegørelser. Det eneste, jeg beskedent har gjort opmærksom på, er, at de er lige så meget i vildrede, som jeg er, og som jeg mener at alle, der begynder at eftertænke dette spørgsmål, må være. Hvorfor skulle dog tilgangen til det danske arbejdsmarked pludselig i år fordobles i forhold til det, man havde regnet med, og så til næste år igen blive halveret? Det er der ingen fornuftig forklaring på. Selvfølgelig må vi alle glæde os over en fremgang i beskæftigelsen, men tallene, som de nu er blevet fremført, hænger ikke sammen og trænger derfor til en nærmere vurdering.

Finansministeren (Palle Simonsen):

Hr. Jes Lunde spørger mig: hvornår får vi fuld beskæftigelse med den nuværende regering? Jeg skal ikke svare mere, end jeg allerede har svaret for et øjeblik siden. Fortsætter vi den politik, der er lagt op til nu, får vi den i hvert fald på et eller andet tidspunkt. Det afgørende er, at vi under alle omstændigheder kan fastslå, at hvis vi vender tilbage til den gammeldags politik, som blev ført før 1982, så er der langt igen.

Hr. Svend Auken begynder nu i forbindelse med pensionisterne at drage hjemmehjælp og mange andre ting ind i billedet. Hr. Svend Auken ved godt, at hvad jeg siger omkring pensionisterne er rigtigt, al den stund de er den eneste samfundsgruppe, som har bevaret den procentvise dyrtidsregulering. Nu er der jo en meget stor gruppe, og det er dog heldigvis langt den største, som ikke har hjemmehjælp, og derfor er de i hvert fald påvirket af alle disse ting.

I øvrigt er det ikke rigtigt, når hr. Svend Auken derefter påstår, at det er noget, der er skåret ned på rundt i kommunerne. Det gælder måske nogle enkelte steder, men det er ikke det generelle billede, og derfor er det en forkert påstand at komme med.

Nu vel, jeg forstår, at hr. Svend Auken dog er parat til at glæde sig sammen med os andre over, at der er kommet så mange nye ud på arbejdsmarkedet i 1984. Han har stadig væk en anelse mistillid til, hvorvidt tallet er rigtigt. Vi er overbevist om, at det er rigtigt – for det peger alt jo i retning af – og det håber vi også at hr. Svend Auken efterhånden vil blive overbevist om rigtigheden af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 123 stemmer (S, KF, V, RV, CD, KrF og Steenholdt (Grøn.)) mod 25 (SF, VS og FP); 1 (FD) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Erhard Jakobsen*, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 17. december atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Kirsten Wind Rasmussens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Medlem af folketinget *Dohrmann (FP)* har meddelt mig, at han på forslagsstillernes vegne ønsker at tage følgende lovforslag tilbage:

Forslag til lov om frit bådeoplæg på offentlige strande og om ændring af lov om naturfredning. (Frit bådeoplæg).

(Lovforslag nr. L 84).

[Formanden]

Ønsker nogen at optage dette lovforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

Socialudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Rådgivning m.v. på hjælpemiddelområdet). (Lovforslag nr. L 96).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Aktiesalg til holdingselskaber). (Lovforslag nr. L 95).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har endvidere afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven. (Skibe). (Lovforslag nr. L 99).
Eksemplarer er omdelt.

Det politisk-økonomiske udvalg har afgivet beretning over:

Forslag til folketingsbeslutning om et pengepolitisk udvalg. [Af Rahbæk Møller (SF) og Svend Auken (S) m.fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 7).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste måde afholdes i dag, torsdag 13. december 1984, kl. 20.50 med følgende sager på dagsordenen:

(Se indledningen til næste møde).

Mødet hævet kl. 20.31
